

Medzinárodný projekt výskumu premonštrátskych kláštorov

Kláštory a rehole zohrali v stredoveku významnú úlohu vo všetkých sférach ľudskej činnosti: politickej, ekonomickej, umeleckej, intelektuálnej. V rámci cirkvi predstavovali rehoľné komunity elitný duchovný zbor, ktorý vytvoril vlastnú monastickú kultúru spájajúcu celú Európu, pričom kláštory boli zároveň miestami kultúrneho a civilizačného pokroku.

Jednou z najstarších reholí pôsobiacich na našom území je rehoľa premonštrátov. Do Uhorského kráľovstva prenikli jej členovia v poslednej tretine 12. storočia ako do jednej z posledných krajín na hranici s východnou Európou a pri dotyku s pravoslávím.

Na teritóriu dnešného Slovenska sa premonštráti dokázateľne usadili v šiestich lokalitách. Prvé komunity prišli do Bzovíka a Lelesu v poslednej štvrtine 12. storočia. V prvej tretine 13. storočia boli vybudované konventy v Bíni, Jasove a Šahách. Prepoštvstvo v Kláštore pod Znievom vzniklo kráľovskou fundáciou v polovici 13. storočia.

Po zmene spoločenských pomerov v roku 1989 sa na Slovensku do popredia dostal výskum cirkevných dejín a v rámci toho aj dejín jednotlivých rehoľných komunit pôsobiacich na Slovensku. Podobná situácia nastala aj v Maďarsku. K aktuálnym otázkam dodnes prirodzene patrí aj výskum hmotnej kultúry premonštrátov.

Pracovníci Pamiatkového úradu SR, rovnako ako aj Úradu pre ochranu kultúrneho dedičstva v Budapešti, sa vo svojej praxi často stretávajú s problematikou riešenia ochrany a optimálneho využitia kláštorých komplexov na vidieku či v mestských sídlach. Reflektujúc na stav poznania vývoja architektúry premonštrátskych kláštorov, keď sa viac-menej stále čerpá z výsledkov výskumov bádateľov 19. storočia a preberajú sa mnohé „trudované (dez)informácie“, sa aj pracovníci z oboch menovaných inštitúcií rozhodli

prispieť k prehĺbeniu poznatkov o stavebnom vývoji historických objektov vybudovaných premonštrátmi.

Impulzom k vypracovaniu projektu pre maďarských kolegov z Oddelenia výskumu Úradu pre ochranu kultúrneho dedičstva – dr. Alice Mezeyovej a dr. Lajosa Bozókiho – bol zborník štúdií venovaný stredovekej architektúre žobravých reholí (Művészettörténet – Műemlékvédelem VII. Koldulórendi építészeti és középkori Magyarországon. Budapest : Országos Műemlékvédelmi Hivatal, 1994, 656 s.). Rozhodli sa zmapovať staviteľstvo kano-nických reholí, konkrétne premonštrátskej. Vzhľadom na to, že tému teritoriálne neobmedzili len na dnešné Maďarsko, ale kompaktno sa zamerali na stredoveké Uhorsko, hľadali spolupracovníkov do projektu zo Slovenska a Rumunska.

Z iniciatívy Úradu pre ochranu kultúrneho dedičstva bol projekt v roku 2005 zakotvený aj do Pracovného programu spolupráce na rok 2005 medzi Pamiatkovým úradom SR v Bratislave a Úradom pre ochranu kultúrneho dedičstva v Budapešti. Pamiatkový úrad SR v projekte zastupovali a riešiteľkami úlohy sa stali Mgr. Michaela Kalinová (Odbor národných kultúrnych pamiatok PÚ SR) a PhDr. Henrieta Žažová, PhD. (Archív PÚ SR).

Pracovné tímy sa zostavovali z odborníkov rôznych profesií. Dnes už azda nikto nepochybuje o význame a nutnosti interdisciplinárneho výskumu pre komplexné hodnotenie a ochranu pamiatkového fondu. Tak sa medzi historikmi umenia a architektmi ocitli aj historici – archivári. Za slovenskú stranu Henrieta Žažová a v maďarskej skupine Tamás Körmendi, PhD. z Katedry pomocných vied historických Univerzity Lóránda Eötvösa v Budapešti.

Cieľom projektu výskumu maďarských kolegov bolo charakterizovať stredovekú architektúru uhorských premonštrátov, definovať osobitosti jej vývoja, zmapovať

Titul: Konvent sv. Štefana kráľa v Bzovíku (okr. Krupina)

Zakladateľ: komes Lampert s manželkou Žofiou a synom Mikulášom z rodu Hunt-Poznanovcov

Doba založenia konventu: 1127 – 1131 benediktínsky kláštor, 1180 – 1181 príchod premonštrátov

Materský kláštor: konvent premonštrátov z Kláštorného Hradiska (časť Olomouca, ČR)

Patrón: príslušníci bzovíckej vetvy Hunt-Poznanovcov, od 1. tretiny 14. storočia panovník

Odchod premonštrátov: 1530

Novovekí vlastníci: Balašovci, Fánčiovci, mariánsky seminár v Trnave, študijná základina, univerzitná tlačiareň v Pešti

Národná kultúrna pamiatka:

a) kláštor premonštrátov (č. ÚZPF 1084/1)

b) ruina kostola (č. ÚZPF 1084/2)

c) hradbový múr (č. ÚZPF 1084/3)

Titul: Konvent sv. Kríža v Lelese (okr. Trebišov)

Zakladateľ: vacovský biskup Boleslav

Doba založenia konventu: 1188 – 1196

Materský kláštor: konvent premonštrátov z Prémontré (Franc.)

Patrón: panovník, šľachtici z rodu Bokša

Odchod premonštrátov: 1565

Novovekí vlastníci: svetský klérus do roku 1697, premonštráti z Perneggu (Rak.), Vroclavi (Poľ.), Louky (časť Znojma, ČR), náboženská základina, od 1802 premonštráti z Jasova

Národná kultúrna pamiatka:

a) kláštor premonštrátov (č. ÚZPF 27/1)

b) Kostol Sv. kríža (č. ÚZPF 27/2)

c) Kaplnka sv. Michala Archanjela (č. ÚZPF 27/3)

súčasný stav zachovania a prezentovať výsledky vo forme odbornej publikácie. Riešiteľky zo Slovenska si stanovili za cieľ, z praktických dôvodov ďalšieho využitia pri obnove pamiatkových objektov, vypracovať architektonickú analýzu vývoja premonštrátskych kláštorov na Slovensku a spracovať dejiny jednotlivých konventov so zreteľom na archívny výskum prameňov vypovedajúcich o ich stavebnom vývoji. Predpokladaný časový horizont realizácie a naplnenia cieľov v rámci medzinárodného projektu bol tri roky.

V lete roku 2006 členovia pracovného

tímu uskutočnili terénnu obhliadku a fotografickú dokumentáciu súčasného stavu stredovekých kláštorov rehole premonštrátov na Slovensku. V júli boli zdokumentované predmetné objekty v Bíni, Šahách, Bzovíku a Kláštore pod Znievom. Ďalšia obhliadka bola realizovaná v októbri v monastických komplexoch v Jasove, Lelese a v bývalých hospodárskych budovách jezuitov v Nižnej Myšli. Medzitým členovia pracovnej skupiny z Maďarska študovali v Archíve PÚ SR materiály k architektonicko-historickému vývoju stredovekých premonštrátskych kláštorov na Slovensku.

Titul: Konvent sv. Jána Krstiteľa v Jasove (okr. Košice okolie)

Zakladateľ: člen kráľovskej dynastie Arpádovcov, azda kráľ Imrich alebo jeho otec Belo III.

Doba založenia konventu: koniec 12. storočia, začiatok 13. storočia

Materský kláštor: konvent premonštrátov z Veľkého Varadína (Rum.)

Patrón: panovník, 1508 – 1539 mesto Košice

Odchod premonštrátov: 1552

Novovekí vlastníci: svetský klérus do roku 1697, premonštráti z Perneggu (Rak.), Louky (časť Znojma, ČR), 1770 – 1787 nezávislý Jasovský konvent, náboženská základina, 1802 obnovený Jasovský konvent

Národná kultúrna pamiatka:

a) kláštor premonštrátov (č. ÚZPF 421/1)

b) Kostol sv. Jána Krstiteľa (č. ÚZPF 421/2)

Titul: Konvent bl. Panny Márie v Bíni (okr. Nové Zámky)

Zakladateľ: člen biňanskej vetvy rodu Hunt-Poznanovcov, azda komes Omodej

Doba založenia konventu: pred 1217

Materský kláštor: konvent premonštrátov z Veľkého Varadína (Rum.), najneskôr od 1445 konvent premonštrátov zo Šiah

Patrón: príslušníci biňanskej vetvy Hunt-Poznanovcov

Odchod premonštrátov: niekedy medzi 1545 – 1561

Novovekí vlastníci: vlastníci čabraďského hradného panstva, Ostrihomská kapitula, farský úrad v Kamenine

Národná kultúrna pamiatka:

a) archeologická lokalita – základy kláštora (č. ÚZPF 324)

b) Kostol Nanebovzatia Panny Márie (č. ÚZPF 325)

c) rotunda Dvanástich apoštolov (č. ÚZPF 326)

Spolupráca na projekte pokračovala v roku 2007. Počas zahraničnej pracovnej cesty bola v sprievode maďarských partnerov vykonaná terénna obhliadka stredovekých premonštrátskych kláštorňích komplexov v Ócsi, Zsámbéku a Gyulafirátóte. Predmetom štúdia H. Žažovej v Maďarskom krajinskom archíve boli písomnosti k stavebným dejinám premonštrátskych kláštorov v Bíni, Bzovíku, Kláštore pod Znievom a Šahách. M. Kalinová sa zamerala na ikonografické materiály v Oddelení dokumentácie Úradu pre ochranu kultúrneho dedičstva. V lete sa uskutočnil aj ar-

chívny výskum v Slovenskom národnom archíve v Bratislave vo fonde *Premonštráti v Lelese – súkromný archív (1214) 1274 – 1841*.

Posledný rok sa dôraz kládol na bibliografický a archívny výskum. Vychádzajú z výsledkov starších bádateľov a nadväzujúc na ich výskumy sa v maďarských vedeckých inštitúciách pokračovalo vo vyhľadávaní písomných a ikonografických prameňov k dejinám východoslovenských kláštorov v Jasove a Lelese. K obom objektom, na rozdiel od prv menovaných štyroch, je oveľa bohatšia odborná litera-

túra, čo súvisí s odlišným vývojom oboch týchto skupín konventov. Okrem toho bola počas zahraničnej pracovnej cesty vykonaná obhliadka a terénna fotodokumentácia kláštora v Túrje. Vo fonde *Premonštráti v Jasove – súkromný archív (1243) 1255 – 1945* uloženom v Slovenskom národnom archíve v Bratislave sa v letných a jesenných mesiacoch zisťovali nové údaje k stavebným dejinám jasovského prepoštvu.

Archívny výskum prebiehal v najvýznamnejších národných pamäťových inštitúciách Slovenska a Maďarska – v Slovenskom národnom archíve a Maďarskom krajinskom archíve. V Budapešti boli preštudované materiály k stavebným dejinám Bzovického, Biňanského, Šahanského, Turčianskeho a Nižnomyšlianskeho konventu (medzi stredovekými premonštrátskymi kláštorami sa v odbornej literatúre uvádza aj Nižnomyšlianský konvent, ale v priebehu realizácie projektu bol tento fakt spochybnený). Všetky menované inštitúcie nemajú kompaktné zachované súkromné archívy stredovekých písomností a zanikli v 16. storočí. Najmenej dokumentov sa zachovalo o histórii biňanských premonštrátov. Ostatné prepoštvá v novoveku prevzala do správy Spoločnosť Ježišova alebo svetský klérus. V Slovenskom národnom archíve sú uložené súkromné archívy leleského a jasovského prepoštvu, ktoré sa zachovali vcelku. Do týchto objektov sa v novoveku po približne 150-ročnej pauze vrátili premonštráti a sú v ich vlastníctve aj dnes po ďalšej nútennej prestávke v 2. polovici 20. storočia, z čoho vyplýva spomínaný odlišný vývoj. V týchto fondoch sa na základe novovekých archívnych pomôcok – elenčov vyhľadávali pramene vypovedajúce o výstavbách, resp. prestavbách kamenných rezidiencií a sakrálnych stavieb premonštrátov v Jasove a Lelese. Vzhľadom na množstvo materiálu v oboch fondoch nepovažujeme archívny výskum za uzavretý. Okrem toho v 18. storočí boli oba konventy podriadené moravskému opátstvu v Louke pri Znojme. V Moravskom zemskom archíve v Brne sa nachádza fond *Premonštráti Louka 1190 – 1800* a *Premonštráti Leles (1198) 1407 – (1781) 1800*. Predpokladáme, že obsahujú písomnosti o barokovej výstavbe jasovského kláštora a barokových nadstavbách leleského komplexu.

V Maďarskom krajinskom archíve sa podarilo nájsť plány znievskokláštorských objektov a v Slovenskom národnom archíve ikonografické materiály ku kostolu a budove Leleského konventu z 2. dekády 19. storočia spolu s plánmi jasovského

kláštora a interiérovými skicami kostola z 18. storočia. Cenným materiálom sú aj grafické materiály a fotografie uchovávané v Úrade pre ochranu kultúrneho dedičstva v Budapešti a Archíve PÚ SR.

Výsledkom trojročného úsilia slovenských riešiteľov projektu je elaborát *Stredoveké premonštrátske kláštory na Slovensku*, v ktorom sú zahrnuté výsledky archívneho výskumu a na pamäťových médiách (CD) uchovávané fotografie, archíválie a ďalšie získané grafické materiály uložené v Archíve PÚ SR. V rámci prezentácie výsledkov tohto projektu sa riešiteľky zúčastnili na medzinárodných konferenciách:

- *Svätec a jeho funkcie v spoločnosti*, ktorá sa uskutočnila v dňoch 29. – 31. marca 2006 v Banskej Bystrici, s príspevkom:

KALINOVÁ, Michaela – ŽAŽOVÁ, Henrieta: *Ikonografia svätcov u premonštrátov na Slovensku na základe interpretácie maliarskej výzdoby kláštora v Lelese*. In: KOŽIAK, Rastislav – NEMEŠ, Jaroslav: *Svätec a jeho funkcie v spoločnosti I*. Bratislava : Vydavateľstvo Chronos a Centrum pre štúdium kresťanstva, 2006, s. 297 – 316.

- *Architektúra kláštorov a rehoľných domov na Slovensku*, ktorá sa uskutočnila v dňoch 28. – 29. novembra 2007 v Bratislave, s príspevkami, ktoré sú v tlači:

ŽAŽOVÁ, Henrieta: *Archívne pramene k stavebným dejinám premonštrátskeho kláštora v Lelese*.

KALINOVÁ, Michaela: *K stavebno-historickému vývoju premonštrátskeho kláštora v Lelese*.

Projekt zatiaľ nebol ukončený plánovanými výstupmi, ale postupne sa spracujú aj výsledky architektonicko-historického obhliadkového a nedeštruktívneho výskumu, umeleckohistoricky zhodnotia zachované architektonické pamiatky a dôjde ku klasifikovaniu jednotlivých stavebných fáz. Práce na projekte pokračujú aj v Maďarsku.

V budúcnosti plánujú slovenské realizátorky na vedeckých fórach doma i v zahraničí prezentovať výsledky výskumov a projekt podľa finančných a časových možností po doplnení a doštudovaní ukončiť vydaním odbornej publikácie, ktorá by sumarizovala doterajšie poznatky o skúmanej problematike.

Henrieta Žažová
Archív PÚ SR

Titul: Konvent bl. Panny Márie v Šahách (okr. Levice)

Zakladateľ: bán Martin z rodu Hunt-Poznanovcov

Doba založenia konventu: pred 1235

Materský kláštor: konvent premonštrátov z Nagykökényesu (Maď.)

Patrón: panovník

Odchod premonštrátov: 1552

Novovekí vlastníci: ostrihomskí arcibiskupi, od 1688 Spoločnosť Ježišova v Banskej Bystrici, od 1776 Rožňavské biskupstvo

Národná kultúrna pamiatka:

a) Kostol Nanebovzatia Panny Márie (č. ÚZPF 1648/1)

b) kláštorná sýpka (č. ÚZPF 1648/2)

Titul: Konvent bl. Panny Márie v Kláštore pod Znievom (okr. Martin)

Zakladateľ: kráľ Belo IV.

Doba založenia konventu: pred 1247

Materský kláštor: konvent premonštrátov z Prémontré (Franc.)

Patrón: panovník

Odchod premonštrátov: 1529

Novovekí vlastníci: Ňáriovci, Révaiovci, ostrihomskí arcibiskupi, od 1586 Spoločnosť Ježišova, jezuitská Trnavská univerzita, študijná základina

Národná kultúrna pamiatka:

a) kláštor premonštrátov (č. ÚZPF 557/1)

b) Kostol Nanebovzatia Panny Márie (č. ÚZPF 557/2)

Kolektív riešiteľov Alice Mezey, Lajos Bozóki, Henrieta Žažová, Michaela Kalinová

Komasačné mapy v Ústrednom archíve geodézie a kartografie

Komasačné mapy sú dôležitou časťou ľudskej histórie, pretože sú nenahraditeľnými nosičmi údajov o držbe, evidovaní a zdaňovaní pôdy, majú hodnotné vonkajšie znaky, ktoré môžu bádateľom poskytnúť bohaté informácie o dobe, v ktorej vznikli. Pritom ich bádatelia málo poznajú a nedostatočne využívajú. Dúfame, že náš článok prispeje k lepšej informovanosti pamiatkarov, archivárov i iných bádateľov.

Známa publikovaná literatúra venovaná rôznym pozemkovým úpravám poskytuje základný a všeobecný pohľad na vývin pozemkových úprav na Slovensku od 19. storočia do súčasnosti. Komasačným mapám sa však venuje len v teoretickej rovine. Túto medzeru zaplňa práve náš výskum, uskutočnený v Ústrednom archíve geodézie a kartografie (ÚAGK). Komasačné mapy sme štatisticky spracovali formou tabuľky (pozri prílohu), v ktorej uvádzame aj katastrálne mapy, kópie a indikačné mapy. Uvedenie všetkých druhov máp v každom katastrálnom území nám umožňuje ich komparáciu, a tak získať hodnotné nové informácie. Podľa Terminologického slovníka geodézie, kartografie, katastra je základná charakteristika komasačných máp a komasácie nasledovná: *Komasačné mapy sú podrobné polohopisné mapy veľkej miery, ktoré vznikli na základe komasácie a zobrazovali stav po vykonanom scelení pozemkov. Komasácia teda znamená scelovanie rozdrobených a rozptýlených pozemkov toho istého vlastníka podľa druhov pozemkov a bonity pôdy do väčších celkov s cieľom ekonomickejšieho hospodárenia. Komasácie sa vykonávali od roku 1836 do roku 1951 v celom extraviláne alebo len v jeho určitej časti.*

Človek ako základný kameň ľudskej spoločnosti sa vždy usiloval získať moc, vplyv a bohatstvo, aby sa mohol užiť, vyvíjať a ukojiť svoju nenásytnosť. Najlepším nástrojom tejto snahy boli pozemky, ktoré sa stali bohatým prameňom vykorisťovania. Spoločnosť zostávala nepretržite a stále, napriek všetkým snahám obyvateľstva, spoločnosťou nerovnoprávnou, pretože dane postihovali najbiednejšie vrstvy obyvateľstva, zatiaľ čo majitelia pôdy užívali viaceré privilégia. Na jednej strane dekréty nestačili chrániť chudobných, na druhej strane bohatí, opierajúci sa o svoju hospodársku a politickú silu, sa stále dožadovali moci. Pre správne pochopenie významu vývoja pozemkových úprav rozdeľujeme evidovanie a zdaňovanie nehnuteľností na dva veľké časové úseky:

a) Obdobie spoločného a obecného hospodárstva

História evidovania a zdaňovania nehnuteľností pochádza z obdobia tzv. spoločného pozemkového hospodárstva najstarších čias. Pôdu ľudia obrábali v spoločnom hospodárstve. Život obyvateľov jednotlivých obcí zrástol s obecnými hranicami. Obecné spoločenstvo si určilo miesto rolí, ktoré rozdelilo na toľko častí, koľko členov spoločenstvo malo. Nestanovili však veľkosť a časové vymedzenie obrábaného pozemku. Pôdu obrábali až do vyčerpania a potom si opäť hľadali vhodné územie na obhospodárenie. Členovia hospodárstva samozrejme odvádzali určitú časť svojej úrody vedeniu spoločenstva. S vytvorením „stabilnej obce“, ktorá už nemenila svoje miesto, sa vlastníkom obecnej hranice stalo obecné spoločenstvo. Pozemky určené na vytvorenie lúk a rolí rozdelili podľa kvality a vzdialenosti od obcí na tabule, hony a okresy medzi svojimi obyvateľmi. Pozemky ležali ďaleko od obcí či mohol obrábať ktokoľvek zo spoločenstva. Pozemky rodín sa oddeľovali tenkým neobrábaným trávnatým pásom. Charakteristickým znakom obecného spoločenstva bolo znovurozdelenie obecnej hranice. Slobodné hospodárstvo, čiže pestovanie ľubovoľných rastlín a oddych pôdy, bolo proti predstavám spoločenstva. Z tohto dôvodu sa členom spoločenstva stanovilo kde, kedy a čo majú pestovať. Keďže neexistovali pohraničné cesty, vlastníci sa mohli k svojmu pozemku dostať len cez susedné pozemky. Škody však nevznikli len vtedy, keď susedia pestovali totožné rastliny a potrebné hospodárske práce vykonávali v rovnakom čase. Ďalšie pozemky poddaní získavali kľčovaním lesov a obrábaním lúk, ktoré sa tým stále zužovali a z ktorých nemuseli odvádzat dane šľachte. K poddanským pozemkom v obci patrili dom, dvor, hospodárske budovy, záhradka a v extraviláne roľa, lúka a pastvina. Roľu, lúku a les využívalo aj obecné spoločenstvo.

b) Obdobie štátnych informačných systémov

Od roku 1526 sa na území dnešného Slovenska začalo so zakladaním a evidovaním urbárov, a to nielen pozemkových, ale aj banských a iných. Urbármi boli súpisy poddaných a ich pracovných povinností, pozemkov a výťažkov (renty) z pozemkov, ktoré slúžili zemepánovi na kontrolu a vyberanie poplatkov. Evidencia urbárov a pozemkov bola vedená podľa chotárov. Panovníci skoro v každom panstve používali rôzne plošné miery. Evidencia pozemkov spadala do kompetencie panovníkových úradníkov, ako aj štátnych úradníkov. Zápis vlastníctva – držby sa nevykonával na základe právnych listín alebo vyhlásenia vlastníkov, ale zisťovaním štátneho úradníka. Zápisy a zákresy hraníc sa vykonávali bez technického predpisu individuálne pre každé panstvo iným spôsobom

ARCHÍVNA BURZA

Historické plány kláštorov a iných budov z 18. storočia v Maďarskom krajinskom archíve (Magyar Országos Levéltár)

Archívy dosiaľ skrývajú mnohé „poklady“, ktoré pre nás zatiaľ zostávajú stále neobjavené. Pre pamiatkarov a výskumníkov z oblasti dejín architektúry sú takými pokladmi aj historické plány s pôdorysmi, rezmi a pohľadmi rôznych budov, z ktorých mnohé sú vyhlásené za národné kultúrne pamiatky, ale aj mnohých iných, ktorých pamiatkové hodnoty dosiaľ neboli ešte dostatočne vyhodnotené.

Jedným z archívov, ktorý skrýva takéto „poklady“ je aj Maďarský krajinský archív (Magyar Országos Levéltár, MOL) v Budapešti. Tento archív má osobitný fond plánov – Tervtár, ktorého inventár je členený na niekoľko dielov po položkách: T1 – T 60, T 61 – T 71, T 72 – T 82, T 83 – T 112. Uvedený fond obsahuje okrem iného aj dosiaľ nepub-

likované plány budov z územia Slovenska, ktoré mala v správe Uhorská kráľovská komora. Nachádzajú sa tu napríklad plány budov soľných skladov, kasárne, rôzne úradné budovy, kúpeľné budovy, ale významný diel tvoria aj kostoly, školy a fary budované komorou. Vo fonde T 86 – Jezuitské plány sú zase sústredené plány budov kolégií a gymnázií, ktoré mala v správe v tomto období Spoločnosť Ježišova. O týchto fondoch nás informoval čiastočne už článok H. Žažovej, Z. Rábikovej a R. Petroviča: Výskum objektov Trnavskej univerzity v Budapešti. In: Informátor Archívu PÚ SR, č. 37 / 2008, s. 6 – 8, kde sa zároveň uvádza, ktoré z týchto plánov boli získané v naskenovanej podobe na študijné účely pre Archív PÚ SR.

Ďalšími, doposiaľ pomerne málo využívanými fondmi, v ktorých sa taktiež nachádzajú historické plány budov, sú fondy historických máp: Mapy Uhorskej komory – Kamarai térképek (1742 – 1882) označený (pokr. na ďalšej str.)

signatúrou S 11 a fond Mapy Miestodržiteľskej rady – Helytartótanácsi térkép označený signatúrou S 12. Najmä vo fonde S 12 sa nachádzajú mimoriadne zaujímavé dobové barokové plány pôdorysov niektorých stredovekých kláštorov z nášho územia aj so zachytením ich rozsahu a stavu zachovania ešte v tomto období. Nachádzame tu napríklad plány z Červeného Kláštora, Nižnej Myšle, kamaldulského kláštora v Nitre na Zobore, františkánov z Levoče, kláštor minoritov v Prešove (budova gréckokatolíckeho biskupstva), plány jezuitského kolégia v Skalici, kláštor v Skalke nad Váhom, kláštor klarisiek v Bratislave, plány kláštorov z Trnavy (jezuitský kostol s budovami kolégia, konvent trinitárov), plány kláštora paulánov zo Šamorína, piaristov z Nitry, konvent uršulínok z Košíc, plány kláštora paulínov vo Vranove nad Topľou, plány starej fary v Nitre, budovy rezidencie biskupstva v Rožňave, Vydrickú bránu v Bratislave alebo poľný náčrtok k už známemu V. Jankovičom publikovanému plánu pôvodne dominikánskeho, neskôr jezuitského kláštora v Banskej Štiavnici a rôzne iné.

Plány, ktoré nachádzame v týchto fondoch, vznikli najmä v priebehu druhej polovice 18. storočia a na začiatku 19. storočia. Zachytávajú dobový stav mnohých objektov, niekedy aj s farebne odlišenými návrhmi na zamýšľané nové stavebné úpravy. Z tohto pohľadu je pre nás veľmi zaujímavé predovšetkým zakreslenie dobového historického stavu objektov, stojacich vtedy ešte v dispozícii z doby svojho vzniku, ktoré boli neskôr výrazne prestavané (napr. vo fonde T 61 kostoly v Hrboltovej alebo v Liskovej). Porovnaním týchto plánov s reálnou situáciou dodnes zachovaných objektov sa nám dostáva do rúk hodnotná pomôcka k identifikovaniu ich pôvodného stavu, ale aj mladších etáp ich stavebného vývoja. Okrem toho, že z týchto plánov vieme vyčítať dobový dispozičný rozsah a stav objektov, v mnohých prípadoch nám pomáhajú identifikovať už zaniknuté budovy a pôvodný rozsah väčších areálov, v ktorých sa vplyvom rôznych historických udalostí zneprehľadnili alebo už aj čiastočne narušili pôvodné architektonicko-urbanistické vzťahy (napr. vo fonde T 1: Solivar pri Prešove, Bardejovské kúpele, S 12: areál hospodárskych budov premonštrátskeho kláštora v Kláštore pod Znievom).

(pokr. na ďalšej str.)

(Bujňák, s. 1). V 18. storočí štát postupne preberá do svojich rúk ekonomiku, reguluje vzťah zemepána a poddaného. Panovnícky dvor si urbárskou reguláciou zabezpečil pravidelný a stabilný príjem. Vniesol poriadok do dovtedy nekontrolovateľného právneho vzťahu medzi zemepánom a poddaným. Jej cieľom bolo v podstate zabezpečiť ekonomickú prosperitu hlavného daňovníka štátu – poddaného roľníka.

Prvý tereziánsky kataster z roku 1748 sa opieral pri zisťovaní informácií o pozemkoch o nepresné odhady a obsahoval už výpočet všetkých poddanských usadlostí. Pozemky sa evidovali podľa hlavných kultúr a zaznamenané boli tiež ukazovatele o výnosnosti jednotlivých majetkov. **Druhý tereziánsky kataster** bol založený v roku 1757. Podľa tohto katastra podliehala súpisu všetka pôda vrátane dominikálnej. Tento kataster okrem katastrálneho výťažku evidoval aj ostatné poplatky, napríklad živnostníkov. Pri oboch katastroch výmera pôdy vychádzala iba z hlásení držiteľov. **Jozefínsky kataster** vytvorený v rokoch 1758 až 1789 presadil rovnaké zdaňovanie rustikálnej a dominikálnej pôdy a jeho veľká prednosť spočívala v tom, že na rozdiel od predchádzajúcich katastrov sa preverovali hlásené údaje o výmere pozemku zvláštnymi meračskými komisiami. Pri zostavovaní Jozefínskeho katastra sa vytvoril pojem katastrálne územie. Vzhľadom na odpor šľachty voči Jozefínskemu katastru sa nedokončil a v roku 1792 sa vytvoril tereziánsko-jozefínsky kataster.

Evidovanie nehnuteľností a vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam formou štátnych informačných systémov na Slovensku siaha do prvej polovice 19. storočia. Je samozrejmé, že táto história v jednotlivých krajinách bývalého Rakúsko-Uhorska je veľmi podobná a v krajinách niekdajšieho Uhorska prakticky identická. Evidovanie nehnuteľností a vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v pozemkovoknižných protoko-

Detail mapy Beluše z r. 1830

loch (v starej pozemkovej knihe) sa na území Uhorska začalo roku 1852 cisárskym patentom Františka I., na ktorý nadväzovali nariadenia bývalého uhorského ministerstva spravodlivosti z rokov 1853 až 1855. Podľa týchto právnych predpisov bolo regulované nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ako aj zaťaženie nehnuteľností ťarchami a hypotékami.

Spôsob vyhotovovania pozemkovoknižných protokolov bol upravený v nariadení č. 222/1855 knižným poriadkom. Pozemkovoknižné protokoly zakladali komisári, súdni úradníci s pridelenými aktuármi, kancelárskymi úradníkmi, zástupcami obcí a veľkostatkov. Komisie boli zriadené pri každom súde. Podkladom pre založenie pozemkovoknižných protokolov boli staršie katastrálne operáty a operáty z daňového provizória. Pozemkovoknižné mapy sa vyhotovovali odkopírovaním existujúcich máp. V katastrálnych územiach, kde neboli žiadne mapové podklady, ich aktuár vyhotovil sám formou zbežných náčrtov a nákres pozemkov vykonal od ruky bez mierky. V niektorých katastrálnych územiach sa pozemkovoknižná mapa skladá z viacerých druhov: časť mapy je vytvorená z katastrálnej mapy podľa pozemkových tratí, časť predstavujú krokárske náčrty vyhotovené súdnymi aktuármi, časť komasačné alebo iné mapy z hromadnej úpravy pozemkovej držby. „V rokoch 1832 – 1836 snemovňa Uhorského kráľovstva schválila zákony o poddanských daniach, o veľkosti jednotlivých pozemkov a zariadila rozdelenie obecných a zemepanských lúk, o ktoré mohli požiadať zemepáni, ale aj poddaní. Spor si mohli vyriešiť vzájomnou dohodou alebo zemepanským súdnym procesom. Spory sa ťahali celé roky. Zememerači zamerali pozemky, delili ich podľa bonity, preskúmali chotáre a právne nároky majiteľov na ich vlastníctvo. Nezhody medzi súdiacimi sa stranami sa pokúšali vyriešiť čím skôr k spokojnosti všetkých zainteresovaných strán. Sporné otázky sa však ťahali až do roku 1848. Podľa tohto ukončeného prieskumu upravili vlastnícke vzťahy, zapísali ich do novej pozemkovej knihy a ešte v marci 1848 ich overili.“ (www.sulinet.hu) V období pred rokom 1848 boli teda pozemkové úpravy spojené s usporiadaním majetkových práv medzi vrchnosťou a poddanými. V tomto období okrem kráľovskej a cirkevnej pôdy najväčšiu časť pozemkov vlastnila šľachta. Ich majetky sa delili podľa formy a spôsobu užívania na panské (dominikálne) pozemky, ktoré vlastnili a vo svojej rézii sami obrábali a sesionálne pozemky (rustikál), ktoré vlastnili zemepáni, ale obrábali ich poddaní.

K hromadnému drobeniu poľnohospodárskej pôdy dochádza až po zrušení poddanstva, t. j. v roku 1848, keď sa roľník stal slobodným a mohol voľne disponovať s pôdou. Podľa noriem uhorského zvykového práva po smrti hospodára dochádzalo k del'be pozemkov medzi všetkých dedičov v takom rozsahu, že možno hovoriť o nelogickom a neracionálnom rozdrobovaní pôdy. S rozdrobenosťou veľmi úzko súvisí aj ich rozptýlenosť, neurčitý tvar a zlý prístup. K najstarším druhom pozemkových úprav pozemkovej držby z roku 1848 patria urbárske segregácie (oddeľovanie pozemkov bývalých poddaných od panskej pôdy), proporcionovanie, čiže tzv. pomerné delenie urbárskeho majetku – lesov a pasienkov, delenie spoločných pasienkov (delenie urbárskych pasienkov do individuálneho vlastníctva jednotlivým podielnikom) a komasácie. Ich právny podklad tvorili zákonné články z rokov 1836, 1840 a 1871. Medzi najdôležitejšie pozemkové úpravy tohto obdobia patrili komasácie. Na Slovensku musíme zásadne odlišovať komasácie vykonávané pred rokom 1908 a komasácie vykonávané po roku 1908.

Pred rokom 1908 išlo o urbárske komasácie, ktorých hlavným účelom nebolo sceľovanie pozemkov, ale vydeľovanie pozemkov do spoluvlastníctva jednotlivým urbárskym usadlostiam na základe výsledkov skôr vykonanej segregácie a pomerného delenia. Podielnikom urbárskych usadlostí sa pozemky v tzv. pásoch nevydeľovali, ale príslušná výmera sa vyznačila podielom užívacích práv. Na podklade takejto úpravy boli zakladané pozemkové knihy, ktoré takto nevykazovali skutočné užívanie pozemkov, ale len spoločnú držbu urbárskych usadlostí a príslušné podiely ich členov. Na druhej strane kataster, ktorý sa v tomto období zakladal, bral ako podklad skutočný stav v prírode a zvyčajne sa vyhotovoval nezávisle na pozemkovo-knižnom stave. Znamenalo to, že i číslovanie parciel bolo odlišné. Nastal preto nesúlad medzi katastrálnym meračským operátom a pozemkovou knihou. Evidenčné nástroje boli jednoúčelové s funkciou ochrany vlastníckeho práva a s funkciou využitia na daňové účely. Pre každý účel bola vedaná samostatná evidencia. Majetkovopravným účelom slúžili verejné knihy (pozemková kniha, železničná kniha, vodná kniha a banská kniha) a daňovým účelom slúžil pozemkový kataster (konkretuálna mapa – mapa vyhotovená na daňové účely v siahovej mierke 1:3600 až 1:14400 v rokoch 1851 až 1858, ktorá znázorňovala len obvody honov (tratí) bez jednotlivých parcelných čísiel a bez intravilánu).

Pozemková kniha evidovala nehnuteľnosti podľa obcí, resp. katastrálnych území a vlastníkov. Boli v nej evidované vlastnícke práva a iné vecné práva spojené s nehnuteľnosťami. Vklad (intabulácia) do pozemkovej knihy garantoval vlastnícke práva a iné vecné práva k nehnuteľnostiam, čím sa vlastne uplatnil intabulačný princíp – hlavný princíp pozemkovej knihy. Tento princíp proklamoval, že vlastníctvo k nehnuteľnosti sa nadobúda až zápisom do pozemkovej knihy a nie podpisom zmluvy. Týmto princípom štát realizoval jednu zo svojich funkcií, a to ochranu vlastníctva nehnuteľností. Pozemková kniha teda vypovedala o vlastníkovi pozemku (prípadne o spoluvlastníkoch a ich spoluvlastníckych podieloch), o jeho právach a o skutočnostiach, ktoré tieto práva ovplyvňujú (ťarchy, hypotéky a pod.). Do pozemkových kníh sa zapisovali všetky nehnuteľnosti okrem tzv. verejného majetku (cesty, ulice, námestia, sady, jarky – neknihovaný majetok). Jednotkou pozemkovej knihy bolo tzv. pozemkovoknižné teleso, t. j. nehnuteľnosť alebo niekoľko nehnuteľností, ktoré tvorili hospodársky a právny celok toho istého vlastníka, resp. spoluvlastníkov. Súčasťou pozemkovej knihy bola i pozemkovo-knižná mapa. Pozemkový kataster bol hlavne štátnou pozemkovou evidenciou. Môžeme ho považovať za inventarizáciu, ktorá evidovala údaje o každom pozemku, ako aj údaje spojené s pôdou a jej využívaním. Poskytoval informácie o celkovom povrchu krajiny získané na základe informácií o jednotlivých pozemkoch. Vypovedal o veľkosti, tvare, polohe a obvode každého evidovaného pozemku. Hlavné atribúty evidencie boli plošná výmera, druh pozemku – tzv. katastrálny výťazok. Súčasťou katastrálneho meračského operátu bývalého pozemkového katastra bola polohopisná mapa katastrálneho územia veľkej mierky vyhotovená na účely bývalého pozemkového katastra a pozemkovej knihy. Bola vyhotovená v katastrálnom konaní, zobrazujúca všetky nehnuteľnosti a katastrálne územia evidované v katastri nehnuteľností. Pozemky sú v katastrálnej mape zobrazené priemetom svojich hraníc do zobrazenej roviny a označujú sa parcelnými číslami a značkami druhov pozemkov. Stavby sa zobrazujú priemetom ich vonkajšieho obvodu.

Po roku 1908 sa pozemková kniha a pozemkový kataster nezhodovali, nastal preto nesúlad v evidencii pôdy. Bolo potrebné tento stav čo najskôr usporiadať, čo sa uskutočnilo zladením pozemkového katastra s pozemkovou knihou. Na území Slovenska riadením sceľovacích prác boli poverené krajské sudy (sedrie). *Pri komasáciach po roku 1908 sa ako základ pre určenie majetkového nároku berie skutočná držba aj pozemkovoknižný stav. Ak pozemková kniha nebola usporiadaná, vykonala sa najprv náprava. Výmeriavacie práce sa vykonávali v trigonometrickej sieti a mapy sa vyhotovovali v ohraničených listoch v katastrálnej sústave.* (Hudecová, s. 1, 2) Vznikla pôvodná mapa vyhotovená ako výsledok priameho merania. Katastrálny operát bol zostavený tak, aby mohol byť prevzatý na účely pozemkového katastra a pozemkovej knihy. Komasáčne práce boli začaté na základe rozhodnutia krajského súdu. Po rozhodnutí súdu nasle-

Pre vyhodnotenie súvislostí, za akých vznikali tieto plány, je potrebné bližšie archívne bádanie v príslušnej spisovej agende a stavebnej činnosti samotnej Uhorskej komory. Archívny výskum spisovej agendy môže priniesť ešte mnohé ďalšie zaujímavé nálezy plánov a máp, ktoré ostali v spisoch a neboli preradené do fondu plánov a fondu máp.

Z pohľadu bádateľa v Maďarskom krajskom archíve v Budapešti je nutné mimoriadne vyzdvihnúť činnosť tohto významného archívu sústredenú na sprístupňovanie jeho základných archívnych pomôcok. MOL Budapešť inventáre svojich fondov postupne uverejňuje v rôznych podobách súčasnými modernými digitálnymi prostriedkami, a tak ich sprístupňuje pre širokú odbornú verejnosť. Tak napríklad spomínaný Inventár plánov – Tervtár, zatiaľ len

Študovňa MOL

v rozsahu položiek T 1 – T 60, je možné nájsť priamo na internetovej stránke archívu http://mol.gov.hu/bal_menusor/hasznalat/segedletek/papiralapu_segedletek.html. Inventár fondov S 11 a S 12 je publikovaný v digitálnej verzii na multimediálnom dvoj-DVD, ktoré je k dispozícii na nahliadnutie aj v Archíve PÚ SR (zbierka CD, sign CD 121, CD 122). Uvedený inventár publikovaný na DVD obsahuje okrem nevyhnutných základných identifikačných údajov (názov, datovanie vzniku plánov, autorstvo, popis a rozmery) aj digitálnu podobu naskenovaných náhľadov uvedených plánov.

Táto činnosť MOL Budapešť je pozitívnym a mimoriadne prínosným prídavkom archívnej práce, ktorá napomáha bádaniu, a tým umožňuje aj výrazný posun odbornej výskumnej práce. Nám ostáva len dúfať, že aj poklady našich archívov na Slovensku budú postupne podobne sprístupnené aspoň formou inventárov publikovaných na internetových stránkach príslušných archívov.

Michaela Kalinová
Odbor národných kultúrnych pamiatok
PÚ SR Bratislava

dovala voľba komasačného geodeta, poväčšine z radov úradne oprávnených civilných inžinierov. Krátko pred skončením druhej svetovej vojny sa začali na komasačných prácach zúčastňovať aj katastrálne meračské úrady (KMÚ). Po skončení výberu krajský súd, ktorý bol prezentovaný komasačným sudcom, uviedol zvoleného inžiniera do práce a súčasne požiadal autentifikačné oddelenie KMÚ v Bratislave o popis katastrálnych hraníc, ako aj priestorov vylúčených z komasácie. Súčasne sa vykonala aj stabilizácia obvodov komasácie medzníkmi.

Podľa tohto rozlíšenia, po prieskume komasačných máp v ÚAGK, môžeme uviesť, že väčšina komasácií bolo vykonaných pred rokom 1908. Po roku 1908 boli komasácie vykonané v týchto katastrálnych územiach (k. ú.): Starej Bystrici, Novej Bystrici, Dubkovej, Jasenovej, Klubine, Žilinskej Lehote, Maršovej osade – Rašove, Papradne, Pružine v Trenčianskej župe, Dlhej Lúke, Bobrovčeku, Pavlovej Vsi, Ižipovci, Vlaškách a Götovanoch v Liptovskej župe a Necpaloch v Turčianskej župe. V Oravskej a Zvolenskej župe komasačné mapy po roku 1908 nevznikli. Komasačné mapy sa vyhotovovali na strednom Slovensku, hlavne v Trenčianskej župe, ďalej v Liptovskej, Tekovskej, Turčianskej, Oravskej a Zvolenskej župe. V Trenčianskej župe vznikli na 65 k. ú., v Liptovskej župe na 32 k. ú., v Tekovskej župe na 4 k. ú., v Turčianskej župe na 6 k. ú., v Oravskej župe na 5 k. ú. a v Zvolenskej župe len na jednom k. ú. V Trenčianskej župe sa tieto mapy väčšinou vyhotovovali v tom istom období, keď sa začali vyhotovovať aj pôvodné katastrálne mapy, ale zameranie stabilného katastra sa uskutočnilo len ojedinele.

Aj v Turčianskej župe vznikli komasačné mapy na tých k. ú., kde sa pôvodné katastrálne mapy nevyhotovili. V Liptovskej, Tekovskej, Oravskej a Zvolenskej župe sa vyhotovili aj pôvodné katastrálne mapy aj komasačné mapy. Na juhu Nitrianskej župy, v Hontianskej a Novohradskej župe a na východe v Spišskej, Gemerskej, Šarišskej, Abovskej, Zemplínskej a Užhorodskej župe komasačné mapy vyhotovené neboli ani napriek tomu, že na niektorých katastrálnych územiach týchto žúp ani pôvodné katastrálne mapy neexistujú. Odtlačky katastrálnych máp, kde boli vyhotovené komasačné mapy, vznikli v Trenčianskej župe na 11 k. ú., v Liptovskej župe na 8 k. ú., v Turčianskej, Oravskej a Zvolenskej župe len na jednom k. ú.. Indikačné mapy (vyhotovené v rôznych mierkach, postrihané a nalepené na kartónové dosky, z rokov 1850 – 1870) sa vyhotovili na tých k. ú., kde boli vytvorené aj komasačné mapy. Najstaršie mapy, ktoré sa vyhotovili formou komasácie, vznikli na katastrálnych územiach Liskovej a Svätej Mary v Liptovskej župe. Po ich preskúmaní je zrejmé, že pozemky sa vydievali do spoluvlastníctva jednotlivým urbárskym usadlostiam na základe výsledkov skôr vykonanej segregácie a pomerného delenia. V oboch obciach mapy zameral a zakreslil František Csekanecz. Mapu Liskovej vyhotovil v roku 1792 v Ružomberku a mapu Svätej Mary v roku 1797 (bez uvedeného miesta vyhotovovania). Obe sú v latinskom jazyku. Na margináliách je uvedený nápis: *Topografická terénna mapa usadlosti Lisková v Liptovskej župe vykonaná pozorovateľom regionálnej komory panstva Likava*. Na mape Svätej Mary je podobný nápis: *Topografická terénna mapa usadlosti Svätá Mara v Liptovskej župe*. Mapy sú väčšinou vyhotovené na papieri podlepenom plátnom. Na všetkých je uvedený nápis, vysvetlivky k názvom a siahová mierka. Mapy väčšinou pozostávajú z viacerých mapových listov. Niektoré sú nádherné kolorované a svedčia o maliarskom umení vyhotoviteľa. Napríklad na mape Liskovej je znázornený strom a na mape Zborova nad Bystricou Svätá Trojica. Na väčšine máp sú voskové pečate s podpismi, ktoré patria vyhotoviteľom, a to županovi, podžupanovi a verejnemu notárovi. Pečate sú väčšinou krásne zachované a môžu slúžiť heraldikom k ďalšiemu bádaniu. Na mapách sú väčšinou uvedené značky, ktoré sa podobajú na značky z iných katastrálnych území, ale vyskytujú sa aj úplne odlišné značky. Rímske číslice sa objavujú na viacerých mapách. V niektorých označujú vlastníkov pôdy, v iných hony.

Konkrétny názov sa potom uvádza vo vysvetlivkách. Lúky, lesy, pastviny a cesty majú tiež svoje označenia, vo väčšine prípadov sú na každej mape iné a sú vysvetlené vo vysvetlivkách. V intraviláne sa vyskytnú zastavané plochy, medzi ktorými sa nájdu aj významnejšie budovy, ako kaštiele a kúrie, ktoré môžu slúžiť na výskumné účely pamiatkarom. Veľkolepo sú vyhotovené napríklad mapové listy obce Beluša v Trenčianskej župe. Okraje mapových listov sú zošíte červenou niťou, sú krásne kolorované, spečatené županom, podžupanom a verejným notárom, na zadnej strane niektorých mapových listov obsahujú overovaciu formulku s pečaťami vysokých funkcionárov.

Mapy po roku 1908 sú vyhotovené na papieri alebo pauzovanom papieri, v maďarčine, češtine alebo slovenčine, ako napr. v Žilinskej Lehote, Papradne a Povine v Trenčianskej župe. Na týchto mapách sa objavujú už atramentové pečate. Intravilán je viac zastavaný a už je možné spozorovať snahu zlučovania pozemkov do väčších celkov. Tieto mapy sú väčšinou vyhotovené bezfarebne, čiernym atramentom viac-menej v tlačenej podobe. Niektoré sú totožné s evidovanými odtlačkami alebo kópiami.

Podľa teoretických a získaných nových praktických informácií môžeme uviesť, že komasačné mapy pred rokom 1908 sa vyhotovovali väčšinou z podnetu šľachticov a zemepánov pre získanie prehľadu o svojom panstve a pozemkoch, o výťažku z používania panskej pôdy poddanými, neskôr pre prehľad o oddelení a pomernom delení pozemkov. Po roku 1908 záujem o prehľad pozemkov mal už štát, ktorý pristúpil k ich sceľovaniu. Tam, kde neboli vyhotovené žiadne mapy predpokladám, že v pláne bolo vyhotovenie ďalších máp stabilného katastra, ku ktorému sa už nepristúpilo pre rozpad Rakúsko-Uhorska. Skôr sa na týchto územiach asi preto nevyhotovovali pôvodné mapy, lebo so zameraním a vyhotovením máp začali najskôr na juhu dnešného Slovenska v Bratislavskej, Komárňanskej, Gyórskej a Ostrihomskej župe, kde bolo zamerané každé katastrálne územie a vyhotovené pôvodné katastrálne mapy. Na týchto územiach komasačné mapy vôbec nevznikli. Ani panstvo pri tejto nestabilnej situácii nemalo záujem o vyhotovenie máp. Preto tu nevznikli ani pôvodné katastrálne, ani komasačné mapy. Na totožných územiach vznikli oba druhy máp asi preto, lebo jedny sa vyhotovovali pre štát a druhé pre majiteľov panstiev. Spôsob vyhotovenia máp zodpovedá ustáleným zvyklostiam a predpisom pre každé obdobie.

Hlavným prínosom predloženého výskumu je doplnenie teoretických znalostí o komasačných mapách uvádzaných inými autormi praktickými informáciami, ktoré doteraz neboli dostatočne spracované. Pokračovanie výskumnej práce môže priniesť ďalšie cenné informácie z oblasti histórie Slovenska. Na tých územiach, kde sa vyhotovovali komasačné mapy, je príležitosť porovnať ich s mapami vzniknutými v neskorších obdobiach a získať užitočné informácie o vzhľade a zmene tej-ktorej obce, čo môže poslúžiť pri spracovaní monografií.

Silvia Némethová
Ústredný archív geodézie a kartografie Bratislava

Literatúra a pramene:

- BUJŇÁK, J.: Vývoj a evidovanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na území Slovenska do 1. 4. 1964. Prešov : Krajský úrad Prešov.
- DULOVODSKÝ, J.: Vývoj pozemkových úprav na Slovensku z pohľadu geodeta. In: Geodetický a kartografický obzor, 1992, č. 8, s. 171 – 172.
- ENGEL-KRISTÓ-KUBÍNYI: Magyarország története 1301 – 1526 (História Uhorska). Budapest, 1998, s. 27.
- HORNÁNSKÝ, I.: Problematika evidencie vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam na Slovensku. In: GaKO, 37/79, 1991, č. 9, s. 190 – 193.
- HUDECOVÁ, E.: Pozemkové úpravy na Slovensku. 25. medzinárodné sympóziu o politike pozemkových úprav pre špecifické aplikácie, 1997.
- RYBÁRSKÝ, I.: Historické medzníky pozemkových úprav na Slovensku. In: Odborný seminár Súčasné problémy a perspektívy pozemkových úprav. Bratislava, 1994.
- Terminologický slovník geodézie, kartografie, katastra. Bratislava : Úrad geodézie, kartografie a katastra SR a Český úrad zeměměřický a katastrální, 1998, s. 138, 109.
- www.sulinet.hu/oroksegtar/sata/telepulestortenetek, VII.1/c.19d., spisy sporov o drobení pozemkov v letech 1837 – 1848.

Prírastky knihnice v roku 2008

1. Bibliografie, encyklopédie, slovníky

- Bibliografie památkové péče za rok 2000. Zost. Jiřina Dejmková. Praha : Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007. 255 s. **Sign. 29.761-762.**
- Encyclopaedia Beliana : slovenská všeobecná encyklopédia. Zv. 5, Galb – Hir. Bratislava : Encyklopedický ústav SAV; Vydav. Veda, 2007. 670 s. **Sign. 29.849.**
- KARTOUS, Peter – VRTEL, Ladislav: Heraldický register Slovenskej republiky. Zv. VI. Bratislava : Ministerstvo vnútra SR vo Vydav. Matice slovenskej Martin, 2008. 274 s. **Sign. 30.165.**
- Lexikón erbov šľachty na Slovensku. Zv. III. Oravská stolica : zemianske a šľachtické rody Oravy. Text: Peter Vitek, Soňa Maľugová. Bratislava : Hajko – Hajková, knižné vydavateľstvo, 2007. 183 s. **Sign. 29.769.**
- Ottova encyklopédia : Slovensko A – Z. Praha; Bratislava : Ottovo nakladateľství, s. r. o., Ottovo nakladateľstvo, 2006. 1053 s. **Sign. 30.213.**
- Slovenská historiografia 2000 – 2004 : výberová bibliografia. Zost. Alžbeta Sedliaková. Bratislava : Historický ústav SAV, 2006. 418 s. **Sign. 30.065.**

2. Zborníky

- Acta Historica Neosoliensia : odborný časopis Katedry histórie Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bella v Banskej Bystrici – 10/2007. Zost. Rastislav Kožiak, Imrich Nagy. Banská Bystrica : Katedra histórie FHV UMB, 2007. 433 s. **Sign. 30.063.**
- Agria, 2007, roč. XLIII : Annales Musei Agriensis. Edit. Veres Gábor. Eger : Dobó István Vármúzeum, 2007. 842 s. **Sign. 29.976.**
- Anton Bernolák – priekopník slovenčiny : zborník príspevkov konferencie Anton Bernolák – priekopník slovenčiny 2007. Zost. Veronika Nováková. Nové Zámky : Múzeum Jána Thaina, 2007. 73 s. **Sign. 30.004.**
- Archaeologia historica – 33/08 : zborník príspevkov prednesených na 39. medzinárodnej konferencii archeológov stredoveku s hlavným zameraním na sídliská v stredovekom rurálnom prostredí. Teplý Vrch, okres Rimavská Sobota, 24. – 28. 9. 2007. Edit. Z. Měřínský, P. Kouřil. Brno : Muzejní a vlastivědná společnost, 2008. 591 s. **Sign. 30.177.**
- Archaeologica Pragensia : archeologický sborník Muzea hlavního města Prahy, 1980 – 1984. Zost. Jiří Hrala. Praha : Muzeum hlavního města Prahy, 1980-1984. **Sign. 30.082-30.086.**
- Archeologické pamiatky slovensko-poľského pohraničia v cestovnom ruchu : referáty z konferencie. Projekt Interreg IIIA Spoločne spoznávajme a sprístupňujme kultúrne bohatstvo. Zost. Mária Kotorová-Jenčová. Hanušovce nad Topľou : Vlastivedné múzeum, 2007. 142 s. **Sign. 29.991.**
- Ars Hungarica, 2006, roč. 34, č. 1 – 2. Bulletin of the Research Institute for Art History of the Hungarian Academy of Sciences. Tanulmányok Szabolcsi Hedvig 80. születésnapjára. Budapest : MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, 2006. 452 s. **Sign. 30.028.**
- Banskoštiavnická Kalvária – perspektívy revitalizácie : medzinárodný študentský workshop a vedecké kolokvium, Banská Štiavnica, 21. 9. – 29. 9. 2007. Edit. Katarína Vošková. Bratislava : Slovenská technická univerzita, 2008. 167 s. **Sign. 29.958.**
- Budapest Régiségei, roč. XL. Zost. Hanny Erzsébet. Budapest : Budapesti Történeti Múzeum, 2007. 344 s. **Sign. 30.034.**
- Bulletin Nara National Research Institute for Cultural Properties : Nabunken 2008. Nara : National Research Institute for Cultural Properties, 2008. 161 s. **Sign. 30.237.**
- Byzantská kultúra a Slovensko : zborník štúdií. Zost. Vladimír Turčan. Bratislava : Slovenské národné múzeum – Archeologické múzeum, 2007. 163 s. **Sign. 29.968.**
- Debreceni Déri Múzeum évkönyve 2006. Zost. Magyarai Márta. Debrecen : Debreceni Déri Múzeum, 2007. 191 s. **Sign. 30.192.**
- DenkMal! Zeitschrift für Denkmalpflege in Schleswig-Holstein, 2008, roč. 15. Kiel : Landesamt für Denkmalpflege, 2008. 160 s. **Sign. 29.961.**
- Denkmalpflege in Niederösterreich, 1986 – 2008, Band 1 – 39. Wien - St. Pölten : Amt der NÖ Landesregierung, 1986 – 2008. **Sign. 30.244-30.282.**
- Dějiny staveb 2007 : sborník vybraných referátů z konference v Nechtínech konané ve dnech 30. 3. – 1. 4. 2007. Plzeň : Klub Augusta Sedláčka a Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, 2007. 312 s. **Sign. 29.855.**
- Ethnologia Slovaca et Slavica, 2007, tomus 32. Edit. Magdaléna Paríková. Bratislava :

- Univerzita Komenského, 2007. 71 s. **Sign. 30.005.**
- Fenomén holokaustu : zborník z medzinárodnej konferencie. Edit. Anna Majkútová. Bratislava : Úrad vlády SR, 2008. 173 s. **Sign. 30.183.**
- Folia Archaeologica, 2003 – 2004, roč. LI. Edit. Fodor István. Budapest : Magyar Nemzeti Múzeum, 2004. 190 s. **Sign. 30.007.**
- Folia Archaeologica, 2005 – 2006, roč. LII. Edit. Fodor István. Budapest : Magyar Nemzeti Múzeum, 2006. 287 s. **Sign. 30.008.**
- Folia Archaeologica, 2007, roč. LIII. Edit. Fodor István. Budapest : Magyar Nemzeti Múzeum, 2007. 234 s. **Sign. 30.009.**
- Forum Urbes Medii Aevi I : zborník príspevků z konferencie FUMA konané 10. dubna 2002. Brno : Archaia, o. p. s., 2004. 96 s. **Sign. 30.107.**
- Galéria 2006 : ročenka Slovenskej národnej galérie v Bratislave. Bratislava : Slovenská národná galéria, 2007. 199 s. **Sign. 29.733.**
- Grata za urojšovanije spomenika kulture Vojvodine, č. 22 – 23. Edit. Zoran Napa. Petrovaradin : Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture, 2008. 230 s. **Sign. 30.238.**
- Historica Carpatica 38/2007 : zborník Východoslovenského múzea v Košiciach. Zost. Dárius Gašaj. Košice : Východoslovenské múzeum, 2008. 172 s. **Sign. 30.292.**
- Hlavné mesto SR Bratislava : výročná správa 2006. Bratislava : Hlavné mesto SR, 2007. 91 s. **Sign. 29.731.**
- Hry s umením 2006 – Intermezzo. Estetické kontrapunktivity hudobného a výtvarného umenia : medzinárodný odborný seminár. Zost. Anna Ondrušková. Poprad : Tatranská galéria, 2006. 104 s. **Sign. 29.963.**
- Hudobná ikonografia na Slovensku : zborník z 26. seminára hudobných knihovníkov. Zost. Dana Drličková. Bratislava : Univerzitná knižnica, 2008. 94 s. **Sign. 30.178.**
- Chute a vône Slovenska : zborník štúdií o kulinárnych tradíciách. Zost. Rastislava Stoličná. Bratislava : Slovenské národné múzeum, 2007. 129 s. **Sign. 29.988.**
- Jahrbuch 2006 : Österreichische UNESCO – Kommission. Wien : Österreichische UNESCO – Kommission, 2007. 45 s. **Sign. 29.751.**
- Jozef Miloslav Hurban – prvý predseda Slovenskej národnej rady. (Príspevky k 190. výročiu narodenia.) Zost. Natália Rolková. Bratislava : Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky, 2007. 264 s. **Sign. 30.025.**
- K dejinám genealogického výskumu na Slovensku : zborník príspevkov z odborného seminára, ktorý v dňoch 25. – 26. októbra 2006 v Martine zorganizovala Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť. Zost. Milan Šišmiš. Martin : Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť, 2007. 108 s. **Sign. 30.020.**
- Monumentorum tutela – Ochrana pamiatok, č. 19. Medzinárodná vedecká konferencia Technické zariadenia, európske technické normy a ochrana pamiatkového fondu. Zost. Viera Dvořáková. Bratislava : Pamiatkový úrad SR, 2008. 319 s. **Sign. 30.229.**
- MRVA, Marián – DUDÁŠ, Miloš: Žilinský región v dejinách Slovenska : zborník štúdií o dejinách Žilinského regiónu. Sídla a krajina = Sites and Landscape. Dni európskeho kultúrneho dedičstva, 16. ročník, Žilina 2007. Žilina : Považské múzeum, 2007. 112 s. **Sign. 29.990.**
- Musaica, 2007, roč. XXV : zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, Katedry archeológie. Edit. Etela Studeniková. Bratislava : Univerzita Komenského, 2007. 312 s. **Sign. 29.970.**
- Pamiatková péče na Moravě – Monumentorum Moraviae tutela č. 13/2007 : sepulkrální památky. Brno : Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště, 2007. 161 s. **Sign. 29.866, 29.986.**
- Pováleční totalitní architektura a otázky její památkové ochrany : sborník příspěvků, mezinárodní seminář, Ostrava 18. – 19. září 2002. Zost. Naďa Goryczková, Martina Vymětalová. Ostrava : Státní památkový ústav, 2002. 95 s. **Sign. 30.216.**
- Průmyslové dědictví : sborník příspěvků z mezinárodního bienále Industriální stopy. Edit. Benjamin Fagner. Praha : České vysoké učení technické, 2008. 335 s. **Sign. 30.035.**
- Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Liberci – 2007. Liberec : NPÚ, územní odborné pracoviště, 2007. 183 s. **Sign. 30.088.**
- Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci – 2007. Olomouc : NPÚ, územní odborné pracoviště, 2008. 238 s. **Sign. 30.019.**
- Secesia : zborník príspevkov zo sympózia usporiadaného pri príležitosti výstavy Secesia. Zost. K. Malečková. Bojnice : SNM-Múzeum Bojnice, 2007. 220 s. **Sign. 29.823.**
- Slovenská numizmatika, 2007, roč. XVIII. Zost. Ján Hunka. Nitra : Archeologický ústav SAV, 2007. 310 s. **Sign. 29.824.**
- Stavebnícka ročenka 2008. Bratislava : Jaga Group, s. r. o., 2007. 167 s. **Sign. 29.885.**
- Staré stezky – 11/2006 : zborník referátů 11. semináře uspořádaného NPÚ, územním odborným pracovištěm v Brně 26. dubna 2006. Brno : Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště, 2006. 75 s. **Sign. 29.865.**
- Studia Bibliographica Posoniensia – I/2008. Zost. Miriam Poriezoová. Bratislava : Univerzitná knižnica, 2008. 256 s. **Sign. 30.241.**
- Studia Comitatus – 30. Régészeti tanulmányok. Zost. Ottományi Katalin. Szentendre : Pest Megye önkormányzata, 2007. 441 s. **Sign. 29.734.**
- Studia Historica Tyrnaviensia – VII : pramene k slovenským dejinám. Edit. R. Marsina, M. Dobrotková. Trnava : Filozofická fakulta Trnavskej univerzity, 2008. 244 s. **Sign. 30.228.**
- Svorník – 5/2007. Klenby : zborník príspevků z 5. konferencie stavebněhistorického průzkumu uspořádané 6. – 9. 6. 2006 v Louce u Znojma. Praha : Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, NPÚ, územní odborné pracoviště v Brně, Unicornis, 2007. 383 s. **Sign. 29.877, 30.000.**
- Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV, 2007, roč. 41. Edit. I. Kuzma. Nitra : Archeologický ústav SAV, 2007. 263 s. **Sign. 29.785.**
- Umenie na Slovensku v historických a kultúrnych súvislostiach – 2007. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie konanej v Trnave 24. a 25. októbra 2007. Zost. Michaela Timková, Ivan Gojdič. Turčianske Teplice : Tlačiareň BEN, 2008. 237 s. **Sign. 30.239.**
- Varstvo spomenikov – 41. / Journal for the Protection of Monuments. Edit. Biserka Ribnikar. Ljubljana : Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 2006. 187 s. **Sign. 30.014.**
- Varstvo spomenikov – 42. – 43. / Journal for the Protection of Monuments. Edit. Bisarka Ribnikar. Ljubljana : Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 2007. 348 s. **Sign. 30.015.**
- Ve službách archeologie 2/2007 : časopis věnovaný narozeninám Prof. PhDr. Alexandra Ruttkaya. Edit. V. Hašek, R. Nekuda, M. Ruttkay. Brno : Moravské zemské múzeum. Nitra : Archeologický ústav SAV, 2007. 216 s. **Sign. 29.807.**
- Ve službách archeologie 1/2007 : časopis věnovaný narozeninám Prof. PhDr. Alexandra Ruttkaya. Edit. V. Hašek, R. Nekuda, M.

Ruttkay. Brno : Moravské zemské múzeum; Nitra : Archeologický ústav SAV, 2007. 251 s. **Sign. 29.806.**

Yearly of the International Cultural Centre Kraków 2007, nr. 16.

Edit. Jacek Purchla. Kraków : Miedzynarodowe Centrum Kultury, 2008. 157 s. **Sign. 29.973.**

Z minulosti Spiša : ročenka Spišského dejepisného spolku v Levoči, 2006, roč. 14. (Venované 750. jubileu mesta Poprad.) Zost. Ivan Chalupický. Levoča : Spišský dejepisný spolok, 2006. 298 s. **Sign. 29.838.**

Z minulosti Spiša : ročenka Spišského dejepisného spolku v Levoči, 2007, roč. 15. (Venované mestu Spišské Vlchy a spišskému rodu Csáky.) Zost. Ivan Chalupický. Levoča : Spišský dejepisný spolok, 2007. 303 s. **Sign. 29.839.**

Zabytki kultury żydowskiej w Województwie Śląskim : referaty wygłoszone na sesji naukowej w Katowicach i Zabrze w dniach 7 i 8 września 2007. Edit. Gabriela Božek. Katowice : Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego, 2007. 75 s. **Sign. 30.002.**

Zborník príspevkov zo seminára o reštaurovaní a tvorbe rakúskeho maliara Antona Schmidta (1706 Viedeň – 1773 Banská Štiavnica). Banská Štiavnica 5. júna 2007, jezuitská kaplnka v Kammerhofe. Zost. Mária Čelková. Banská Štiavnica : Slovenské banské múzeum, 2008. 135 s. **Sign. 30.291.**

Zborník – 40. výročie ochrany prírody a krajiny Slovenského raja. Zost. František Divok. Spišská Nová Ves : Štátna ochrana prírody SR, Správa Národného parku Slovenský raj, 2004. 106 s. **Sign. 30.021.**

Zeszyty sudecko-spišskie. Tom 2. / Zošity sudecko-spišské. Č. 2. Nowy Sacz : Muzeum Okregowe, 2007. 110 s. **Sign. 29.846.**

3. Archeológia

Archeologie ve středních Čechách 1997 – 2005, roč. 1 – 9. Praha : Ústav archeologické památkové péče středních Čech, 1997 – 2005. **Sign. 29.808-29.821.**

Badania archeologiczne na Górnym Śląsku i ziemiach pogranicznych w latach 2005 – 2006. / Archeologické výzkumy v Horním Slezsku a na jeho pomezí v letech 2005 – 2006. Katowice : Centrum Dziedzictwa Kulturowego, 2007. 325 s. **Sign. 30.003.**

Bojná : hospodárske a politické centrum Nitrianskeho kniežatstva. Edit. K. Pieta, A. Ruttkay, M. Ruttkay. Nitra : Archeologický ústav SAV, 2007. 250 s. **Sign. 29.801.**

European Preventive Archaeology : Papers of the EPAC Meeting, Vilnius 2004. Edit. Katalin Bozóki-Ernyey. Budapest : National Office of Cultural Heritage Council of Europe, 2007. 220 s. **Sign. 30.242.**

HARMADYOVÁ, Katarína – RAJTÁR, Ján – SCHMIDTOVÁ, Jaroslava: Slovensko. Edícia: Hranice Rímskej ríše. Nitra – Bratislava : Archeologický ústav SAV, Múzeum mesta Bratislavy, 2008. 92 s. **Sign. 30.294.**

ISTRATE, Daniela Marcu: A gyulafehérvári római katolikus székesegyház és püspöki palota régészeti kutatása (2000 – 2002). (Archeologický výskum r. k. biskupského kostola a paláca v Gyulafehérvári.) Budapest : Teleki László Alapítvány, 2008. 671 s. **Sign. 30.234.**

KOLNÍK, Titus – VARSÍK, Vladimír – VLADÁR, Jozef: Branč : germánska osada z 2. až 4. storočia. Nitra : Archeologický ústav SAV, 2007. 367 s. **Sign. 29.802.**

SOJÁK, Marián: Osídlenie spišských jaskýň od praveku po novovek. Nitra : Archeologický ústav SAV, 2007. 184 s. **Sign. 29.803.**

Százszorszépek-Emberábrázolás az öskori nyugat-Magyarországon. / Die wunderschönen Menschendarstellung im urzeitlichen Westungarn. Zost. Ilon Gábor. Szombathely : Kiadja a Vás megyei Múzeumok Igazgatósága, 2007. 273 s. **Sign. 29.884.**

„Tak čo, našli ste niečo?“ Svedectvo archeológie o minulosti Mostovej ulice v Nitre. Edit. G. Březinová, M. Samuel a kolektív. Nitra : Archeologický ústav SAV, 2007. 165 s. **Sign. 29.800.**

4. Architektúra, ľudová architektúra

BARKA, Gábor – FEHÉRVÁRI, Zoltán – PRAKFALVI, Endre: Dunaújvárosi építészeti kalauz 1950 – 1960. (Stavebný sprievodca.) Dunaújváros : Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2007. 147 s. **Sign. 30.057.**

DVOŘÁKOVÁ, Viera: Ľudová architektúra : kultúrne krásy Slovenska. Zost. Daniel Kollár. Bratislava : DAJAMA, 2008. 110 s. **Sign. 30.232.**

JEŘÁBEK, Tomáš – KROUPA, Jiří a kolektív: Brněnské paláce – stavby duchovní a světské aristokracie v raném novověku. Brno : Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště, 2005. 247 s. **Sign. 29.863.**

KEMPERL, Metoda: Baroque Ljubljana : Cultural and Natural Monuments of Slovenia. 210 Guidebook Series. Ljubljana : Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia, 2007. 83 s. **Sign. 30.061.**

Loft Mini Bible. Praha : Fortuna Libri, 2007, 432 s. **Sign. 30.138.**

MELLNER, Dušan: Architektúra medzivojnového obdobia mesta Žiliny. Žilina : Artis Omnis, 2007. 130 s. **Sign. 30.295.**

MRŇA, Ľubomír: Stavebné pamiatky Piešťan : obraz kúpeľného mesta. Piešťany : Tising press, s. r. o.; Balneologické múzeum, 2005. 128 s. **Sign. 29.847.**

SARNITZ, August: Adolf Loos 1870 – 1933 : architekt, kritik, dandy. Praha : Nakladatelství Slovart, 2006. 96 s. **Sign.**

30.137.

SARNITZ, August: Otto Wagner 1841 – 1918 : průkopník moderní architektury. Praha : Nakladatelství Slovart, 2006. 96 s. **Sign. 30.136.**

ZUSKINOVÁ, Iveta: Skanzeny : kultúrne krásy Slovenska. Zost. Daniel Kollár, Kliment Ondrejka. Bratislava : DAJAMA, 2008. 109 s. **Sign. 30.233.**

5. Sakrálna architektúra

BAKAY, Kornél: Szent László király somogyi apátság. (Somod'ské opátstvo sv. Ladislava kráľa.) Budapest : Respena Bt., 2008. 59 s. **Sign. 30.056.**

BORSKÝ, Maroš: Synagogue Architecture in Slovakia : A Memorial Landscape of a Lost Community. Bratislava : Jewish Heritage Foundation – Menorah, 2007. 150 s. **Sign. 29.850.**

HUBER, Astrid: Silentium continuum : Architektur der Stille Kartäuserkloster in Europa. Wien : Bundesdenkmalamt, 2008. 101 s. **Sign. 30.051.**

JANKOVICS, Marcell – MÉRY, Gábor: A kassai Szent Erzsébet-dóm. B. m. v. : Méry Ratio Kiadó, 2007. 126 s. **Sign. 30.013.**

JANOTA, Igor: Rehole, kostoly a kláštory v Bratislave. Bratislava :

- va : Marenčin PT, s. r. o., 2008. 180 s. **Sign. 29.956.**
- Kláster Zlatá Koruna : dějiny, památky, lidé. Edit. Martin Gaži. České Budějovice : Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště, 2007. 734 s. **Sign. 30.221.**
- KOVAČ, Mojca: Piran – St. George : Cultural and Natural Monuments of Slovenia. 211 Guidebook Collection. Ljubljana : Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia, 2006. 58 s. **Sign. 30.060.**
- Medieval Monasteries and their Fates in Slovakia : Exhibition Catalogue. Text: Alexander Balega. Bratislava : Pamiatkový úrad SR, 2008. 48 s. **Sign. 29.981.**
- Mittelalterliche Klöster und ihre Schicksale in der Slowakei : Ausstellungskatalog. Text: Alexander Balega. Bratislava : Pamiatkový úrad SR, 2008. 48 s. **Sign. 29.980.**
- Obnova a restaurování kláštera Zlatá Koruna 1999 – 2003. České Budějovice : GIRSA AT, s. r. o., NPÚ, územní odborné pracoviště, 2003. 48 s. **Sign. 30.220.**
- Stredoveké kláštory a ich osudy na Slovensku : katalóg výstavy. Text: Alexander Balega. Bratislava : Pamiatkový úrad SR, 2008. 48 s. **Sign. 29.979.**
- ŠTEVÍK, Miroslav – FETKO, Filip: Rubrum Clastrum : Červený kláštor 1320 – 2007. Stará Ľubovňa : Ľubovnianske múzeum, 2007. 39 s. **Sign. 29.842.**
- THALER, Tamás – KERNY, Terézia: Középkori templomaink : Barangolás a Börzsönytől a Zemplénig. (Naše stredoveké kostoly.) Debrecen : Anna Kiadó, 2007. 95 s. **Sign. 29.960.**

6. Hrad, opevnenia, kaštiele

- A városligeti Vajdahunyadvár. Budapest : Magyar Mezőgazdasági Múzeum – Kreatéka Kiadó, 2007. 93 s. **Sign. 29.880.**
- BARÁTHOVÁ, Nora: História Kežmarského hradu. Kežmarok : Múzeum, 2004. 61 s. **Sign. 29.837.**
- BÓNA, Martin: Hrad Hrušov : 300 rokov od zániku hradu. Nitra : Združenie na záchranu stredovekého architektonického dedičstva Nitrianskeho kraja – LEUSTACH, 2008. 20 s. **Sign. 31.133.**
- HANÁK, Jozef – KOPUNCOVÁ, Barbora: Prešporské opevnenia. Bratislava : Marenčin PT, s. r. o., 2007. 164 s. **Sign. 29.759.**
- HEGYI, Klára: A Török hódoltság várai és várkatonasága. Zv. 1. Oszmán védelmi rendszer Magyarországon. (Hrady a hradné vojsko obdobia osmanskej expanzie. 1. Osmanský obranný systém v Uhorsku.) Budapest : MTA Történettudományi Intézet, 2007. 403 s. **Sign. 29.871.**
- HEGYI, Klára: A Török hódoltság várai és várkatonasága. Zv. 2. A budai víjélet várainak adattára. (Hrady a hradné vojsko obdobia osmanskej expanzie. 2. Súpis hradov – Budín.) Budapest : MTA Történettudományi Intézet, 2007. S. 409 - 1333. **Sign. 29.872.**
- HEGYI, Klára: A Török hódoltság várai és várkatonasága. Zv. 3. A temesvári, györi, papai, egri, kanizsai, váradi és ujbíri víjélet várainak adattára. (Hrady a hradné vojsko obdobia osmanskej expanzie. 3. Súpis hradov.) Budapest : MTA Történettudományi Intézet, 2007. S. 1341 - 1631. **Sign. 29.873.**
- KEMÉNY, Lajos: Bratislavský hrad a Podhradie. Bratislava : Marenčin PR, s. r. o., 2008. 183 s. **Sign. 30.215.**

- KOLLÁR, Daniel – NEŠPOR, Jaroslav: Hrady a zámky : kultúrne krásy Slovenska. Zost. Daniel Kollár. Bratislava : DAJAMA, 2008. 127 s. **Sign. 30.231.**
- LACIKA, Ján: Kaštiele : kultúrne krásy Slovenska. Zost. Daniel Kollár. Bratislava : DAJAMA, 2008. 127 s. **Sign. 30.230.**
- PAVELČIKOVÁ, Monika – ŠTEVÍK, Miroslav: Hrad a skanzen v Starej Ľubovni. Stará Ľubovňa : Ľubovnianske múzeum, 2007. 31 s. **Sign. 29.843.**
- SISA, József: Kastélyépítészet és kastélykultúra Magyarországon : a historizmus kora. (Architektúra a kultúra kaštieľov v Uhorsku : historizmus.) Budapest : Vince Kiadó, 2007. 388 s. **Sign. 29.874.**
- ŠTEVÍK, Miroslav – TIMKOVÁ, Michaela: Dejiny hradu Ľubovňa. Stará Ľubovňa : Ľubovnianske múzeum, 2005. 81 s. **Sign. 29.844.**
- SZALAI, Béla: Magyar várak, városok, falvak metszeteken 1515 – 1800. Zv. 1. A mai Magyarország. (Uhorské hrady, mestá a obce na rytinách. Zv. 1. Súčasný Maďarsko.) Budapest : Múzeum Antikvárium, 2006. 165 s. + 334 s. obrazová príloha. **Sign. 29.867.**
- SZALAI, Béla – SZÁNTAI, Lajos: Magyar várak, városok, falvak metszeteken 1515 – 1800. Zv. 2. A történelmi Magyarország. (Uhorské hrady, mestá a obce na rytinách. Zv. 2. Historické Uhorsko.) Budapest : Múzeum Antikvárium, 2006. 164 s. + 341 s. obrazová príloha. **Sign. 29.868.**
- SZALAI, Béla: Magyar várak, városok, falvak metszeteken 1515 – 1800. Zv. 3. Összefoglalás. (Uhorské hrady, mestá a obce na rytinách. Zv. 3. Súhrn.) Budapest : Múzeum Antikvárium, 2006. 184 s. + 99 s. obrazová príloha. **Sign. 29.869.**
- VADÁSZI, Erzsébet: Magyar Versália. (Maďarské šľachtické sídla.) Budapest : Műemlékek Állami Gondnoksága, 2007. 216 s. **Sign. 29.882.**

7. Mestá a obce

- BALÁŽ, Anton: Hriešna Vydrica. Bratislava : Marenčin PT, s. r. o., 2007. 190 s. **Sign. 29.770.**
- BÁRTA, Vladimír – BARTA, Vladimír: Slovenské mestá z obľakov. Slovenská Ľupča : AB ART press, 2008. 77 s. **Sign. 30.290.**
- BODOROVÁ, Oľga: Rimavská Sobota na starých pohľadniciach. Zost. Daniel Kollár. Bratislava : DAJAMA, 2008. 95 s. **Sign. 30.286.**
- BUCHTA, František: Skalica a Záhorie : osobnosti, história, pamiatky (zobrané eseje, štúdie a články, ľudské príbehy.) Zost. a dopl. Pavol Dinka. Skalica : Mesto; Záhorské múzeum, 2008. 463 s. **Sign. 29.957.**
- ČOMAJ, Ján: Petržalka – Engerau – Ligetfalu. Bratislava : Marenčin PT, s. r. o., 2008. 205 s. **Sign. 30.214.**
- Dejiny Strážskeho. Zost. Ján Adam. Strážske : Mesto vo vydav. Excel enterprise, s. r. o., 2008. 155 s. **Sign. 30.45.**
- Dejiny Veľkej Lomnice. Zost. Vladimír Labuda, Michal Šmálik. Veľká Lomnica : Obecny úrad vo vydav. Vladimír Labuda – VL – GRAFIK, 2008. 484 s. **Sign. 30.299.**
- Galanta – 770 : 1237 – 2007. Zost. Ladislav Pukkai. Galanta : Mesto, 2008. 269 s. **Sign. 30.166.**
- HANUŠIN, Ján: Stredné Považie na starých pohľadniciach. Bra-

- tišlava : DAJAMA, 2008. 95 s. **Sign. 30.289.**
- HERČKO, Ivan: Banská Štiavnica na starých pohľadniciach. Zost. Daniel Kollár. Bratislava : DAJAMA, 2008. 95 s. **Sign. 30.288.**
- HRADSKÝ, Juraj – MALLINERITS, Jozef: Jarovce – Villa Ban. Bratislava : Marenčin PT, s. r. o., 2008. 237 s. **Sign. 30.164.**
- Istebné. Dolný Kubín : Vydav. Peter Huba, 2006. 50 s. **Sign. 30.026.**
- JIROUŠEK, Ladislav: Spiš perla Slovenska. = Spiš a Pearl of Slovakia. = Zips eine Perle der Slowakei. Spišská Nová Ves : Ladislav Jiroušek, 2007. 287 s. **Sign. 29.830.**
- K dejinám Podolínce a novovekého Spiša. Zost. Miroslav Števík. Stará Ľubovňa : Ľubovnianske múzeum, 2006. 310 s. **Sign. 29.845.**
- KALNÝ, Slavo: Bombardovanie Apolky. Bratislava : Marenčin PT, s. r. o., 2007. 145 s. **Sign. 30.179.**
- KOLLÁROVÁ, Zuzana a kolektív: Biografický slovník mesta Poprad. Poprad : Mestský úrad, 2004. 237 s. **Sign. 29.832.**
- LACIKA, Ján: Bratislava na starých pohľadniciach. Zost. Daniel Kollár, Ján Hanušin. Bratislava : DAJAMA, 2008. 127 s. **Sign. 30.287.**
- LANGEROVÁ, Žo: Vtedy v Bratislave : môj život s Oskarom L. Bratislava : Marenčin PT, s. r. o.; SNM – Múzeum židovskej kultúry, 2007. 223 s. **Sign. 29.778.**
- Mesto Nová Dubnica (1957 – 2007) : monografia mesta. Zost. Marián Kvasnička a kolektív. Nová Dubnica : Mesto, 2007. 222 s. **Sign. 30.167.**
- Mesto Žilina a okolie. = The City of Žilina and its Surroundings. Text: Ján Lenčo. Žilina : Knížné centrum, b. r. v. Nestr. **Sign. 29.739.**
- MRVA, Marián: Žilina na starých pohľadniciach. Zost. Daniel Kollár. Bratislava : DAJAMA, 2008. 94 s. **Sign. 30.036, 30.285.**
- Pusté Úľany : príbeh obce. Edit. Andrej Démuth. Pusté Úľany : Obec vo vydav. Edition Ryba; Legenda Trnava, 2006. 279 s. **Sign. 29.972.**
- Rabčice : monografia. Rabčice : Obec, 2006. 343 s. **Sign. 30.296.**
- SALNER, Peter: Mozaika židovskej Bratislavy. Bratislava : Marenčin PT, s. r. o., 2007. 199 s. **Sign. 29.779.**
- Spišská Stará Ves. Zost. Božena Malovcová. Spišská Stará Ves : Mestský úrad vo vydav. UNIVERSUM Prešov, 2008. 349 s. **Sign. 30.284.**
- Spríevodca po historickom Prešove. Zost. Peter Švorc. Prešov : UNIVERSUM, 2006. 173 s. **Sign. 30.038.**
- Stupava : história, pamiatky, osobnosti, príroda. Ročenka 2007, roč. III. Stupava : Občianske združenie „Club Abbellimento“, 2007. 71 s. **Sign. 29.732.**
- Šurany 1138 – 2008 : 870. výročie prvej písomnej zmienky o meste. Zost. M. Eliáš, K. Németh. Šurany : Mestský úrad, 2008. 8 s. **Sign. 30.048.**
- Uhrovec. Zost. M. Šišmiš, E. Beštová, O. Kvasnicová. Uhrovec : Obec, 2007. 256 s. **Sign. 29.822.**

8. Múzeá

- Antiquities of the Capital – Public Places and Private Spaces 1780 – 1940. Edit. Péter Rostás, Györgyi Erdei. Budapest : Budapest History Museum, 2007. 130 s. **Sign. 30.053.**
- Anzeiger des Germanischen Nationalmuseums 2004 – 2007. Zost. Herman Maué. Nürnberg : Verlag des Germanischen Nationalmuseums, 2004 – 2007. **Sign. 30.041 – 30.044.**

- ŽAŽOVÁ, Henrieta: Lapidárium : katalóg. Nové Zámky : Múzeum Jána Thaina, 2007. 48 s. **Sign. 30.006.**

9. Dejiny

- Bél Mátyás kéziratai a pozsonyi evangélikus líceum könyvtárában – katalógus. = Catalogus manuscriptorum Matthiae Bél, quae in bibliotheca Lycei Evangelici Posoniensis asservantur. Edit. Tóth Gergely. Budapest : Országos Széchényi Könyvtár; Gondolat Kiadó, 2006. 159 s. **Sign. 30.227.**
- BOTÍK, Ján: Etnická história Slovenska : k problematike etnicity, etnickej identity multietnického Slovenska a zahraničných Slovákov. Bratislava : Vydav. LÚČ, 2007. 231 s. **Sign. 29.775.**
- DANGL, Vojtech: Bitky a bojiská v našich dejinách. Zv. 2. Od vzniku stálej armády po prvú svetovú vojnu. Bratislava : Vydav. Perfekt, a. s., 2007. 291 s. **Sign. 29.757.**
- DVOŘÁK, Pavel: Druhá kniha o Bratislave : 1100. výročie prvej písomnej zmienky o Bratislave. Budmerice : Vydav. Rak, 2007. 232 s. **Sign. 29.755.**
- DVOŘÁKOVÁ, Daniela: Kôň a človek v stredoveku : k spolužitiu človeka a koňa v Uhorskom kráľovstve. Budmerice : Vydav. Rak, 2007. 293 s. **Sign. 29.756.**
- História rímsko-katolíckej farnosti Najsvätejšej trojice v Trávnici : 850. výročie farnosti. Bratislava : Obecný úrad Trávnica, 2006. 102 s. **Sign. 30.047.**
- HRNKO, Anton – ROLKOVÁ, Natália: Slovenský parlament v premenách času : venované 160. výročiu prvej Slovenskej národnej rady. Bratislava : Kancelária SNR, 2008. 179 s. **Sign. 30.129.**
- Hunyadi Mátyás a király : hagyomány és megújulás a királyi udvarban 1458 – 1490. Kiállítási katalógus. (Kráľ Matej Huňady : tradícia a znovuzrodenie na kráľovskom dvore.) Budapest : Budapesti Történeti Múzeum, 2008. 607 s. **Sign. 30.030.**
- LACLAVÍKOVÁ, Miriam – ŠVECOVÁ, Adriana: Pramene práva na území Slovenska : od najstarších čias do roku 1790. Zv. 1. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2007. 415 s. **Sign. 30.283.**
- Lymbus : Magyarságtudományi forrásközlemények 2006 – 2007. (Správy vedeckých edícií prameňov týkajúcich sa Maďarov.) Budapest : Magyar Országos Levéltár, 2006 – 2007. **Sign. 30.225 – 30.226.**
- Miscellanea ecclesiastica Nitriensia I. Quellen zur Geschichte des Bistums Neutra. Edit. Marek Ďurčo, Jaroslav Nemeš. Kraków : Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2007. 441 s. **Sign. 29.977.**
- Nepriznaný holocaust : Rómovia v rokoch 1939 – 1945. Edit. Z. Kumanová, A. B. Mann. Bratislava : OZ In minorita; SNM; Ústav etnológie SAV, 2007. 53 s. **Sign. 29.969.**
- Pamäť trávnickej školy. Zost. G. Belanová. Bratislava : Obecný úrad Trávnica, 2006. 150 s. **Sign. 30.046.**
- PETRÍK, Ján: Slovenský raj : náčrt histórie a osobností Slovenského raja. Udalosti, roky, ľudia. Spišská Nová Ves : vl. n., 2006. 256 s. **Sign. 29.829.**
- PIIRAINEN, Ilpo Tapani: Das Rechtsbuch der XI zipser Städte : Rechtliches, Medizinisches und Sprachliches aus einer Frühneuhochdeutschen Handschrift aus der Slowakei. Levoča : Polypress, s. r. o., 2003. 277 s. **Sign. 29.840.**
- Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov. Zv. VIII. Nový pohľad na svet : čas osvietenských vládcov od protihabsburských povstaní po začiatky slovenského národného obrodzenia. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2007. 455 s. **Sign. 29.975.**
- ROSOVÁ, Dana: Fotografia na Spiši 1858 – 1956 : fotoateliéry, amatéri. Spišská Nová Ves : Múzeum Spiša, 2006. 113 s. **Sign.**

29.827.

ROSOVÁ, Dana: Gusztáv Matz a spol. Fotoateliéry na Spiši. Spišská Nová Ves : Múzeum Spiša, 2005. 53 s. **Sign. 29.828.**

100. výročie budovy Gymnázia Ľ. Štúra v Trenčíne 1907 – 2007. Zost. Štefan Marcinek. Trenčín : Gymnázium Ľ. Štúra, 2007. 32 s. **Sign. 30.001.**

Stručná história 71. pešieho pluku a jeho účasť na bojiskách prvej svetovej vojny : venované pamiatke 44 vojakov – Slovákov z trenčianskeho 71. pešieho pluku, popravených 8. júna 1918 v Kragujevaci. Trenčín : Kultúrne a metodické centrum OS SR, 2008. Nestr. **Sign. 30.181.**

TÓTH, C. Norbert: Zsigmondkori oklevéltár – X. (1423) Budapest : Magyar Országos Levéltár, 2007. 716 s. **Sign. 29.952.**

WICK, Béla: Szent Ferenc rendjének története Kassán. Zost. Sas Péter. (Dejiny rehole sv. Františka v Košiciach.) Budapest : Múzeum Antikvárium, Bookmaker Kiadó, 2005. 206 s. **Sign. 29.870.**

ZMÁTLO, Peter: Kultúrny a spoločenský život na Spiši v medzivojnovom období. Bratislava : Chronos, 2005. 540 s. **Sign. 29.841.**

10. Dejiny umenia

Autour de la Madeleine Renders. Edícia: Scientia Artis 4. Bruxelles : Institut Royal du Patrimoine Artistique, 2008. 307 s. **Sign. 30.235.**

BÖHMEROVÁ, Zuzana – JANČÁR, Ivan: Slovenská grafika 20. storočia : kniha vyšla pri príležitosti výstavy v GMB, Mirbachov palác, 2007. Bratislava : Galéria mesta Bratislavy; Roman Fečík, 2007. 431 s. **Sign. 29.774.**

Endre Nemes. Text a kurátor výstavy: Ivan Jančár. Bratislava : Galéria mesta Bratislavy, 2007. 111 s. **Sign. 29.773.**

Ferdinand Katona 1864 – 1932. Poprad : Tatranská galéria, 2004. 107 s. **Sign. 29.967.**

Hry s umením 2002 – Play Andy! Play Art! Zost. Anna Ondrušková. Poprad : Tatranská galéria, 2002. 110 s. **Sign. 29.965.**

Hry s umením 2005 – Hommage à Jules Verne. Zost. Anna Ondrušková. Poprad : Tatranská galéria, 2005. 132 s. **Sign. 29.964.**

JÁNÓ, Mihály: Huszka József székelyföldi falképmásolatai. Katalógus. (Kópia nástenných malieb Jozefa Huszku.) Svantu Gheorghe : Charta, 2007. 70 s. **Sign. 29.881.**

JÁVOR, Anna: Johann Lukas Kracker ein Maler Spätbarock in Mitteleuropa. Budapest : Enciklopédia Verlag, 2004. 395 s. **Sign. 29.883.**

Ladislav Mednyánszky : denníky 1877 – 1918. Výber z umelcových zachovaných denníkov. Zost. István Bardoly. Bratislava : Kalligram, Slovenská národná galéria, 2007. 526 s. **Sign. 29.878.**

SISA, Béla: A Madárlány Erdélybe repült. = The Bird Maiden flew to Transylvania. Budapest : Romanika Kiadó, 2007. 127 s. **Sign. 30.055.**

Slovenská národná galéria v Bratislave : 60 rokov otvorené. Redakcia: Lud'ka Kratochvílová. Bratislava : Slovenská národná galéria, 2008. 272 s. **Sign. 30.040.**

Slovenská národná galéria : 111 diel zo zbierok. Edit. Dušan Buran, Katarína Müllerová. Bratislava : Slovenská národná galéria, 2008. 277 s. **Sign. 30.039.**

Sochár Ján Koniarek. Trnava : Galéria Jána Koniarka, 2007. 199 s. **Sign. 29.854.**

Tatry v umení. = Tatras in Art. Katalóg výstavy. Zost. Anna Ondrušková. Poprad : Tatranská galéria, 2006. 52 s. **Sign. 29.966.**

Umenie zblízka : z galérie do školy, zo školy do galérie. Zv. 2. (Vzdelávací program Galérie mesta Bratislavy pre žiakov od 10 do 15 rokov.) Autor projektu: Daniela Čarná. Bratislava : Galéria mesta Bratislavy, 2007. 7 voľných listov reprodukcií. **Sign. 29.772.**

Umenie zblízka 02 : z galérie do školy, zo školy do galérie. (Celoslovenský vzdelávací program Galérie mesta Bratislavy pre žiakov od 10 do 15 rokov.) Autor projektu: Daniela Čarná. Bratislava : Galéria mesta Bratislavy, 2008. 37 s. **Sign. 30.243.**

Zberateľská vášeň : slovenské výtvarné umenie 1957 – 1970. 23. 1. – 15. 4. 2007 Galéria mesta Bratislavy, Mirbachov palác. Kurátor: Jan Kukul. Bratislava : Borgis, s.r.o., 2007. 99 s. **Sign. 30.240.**

11. Pamiatky

ĎURIŠKA, Zdenko: Národný cintorín v Martine : pomníky a osobnosti. Martin : Matica slovenská, 2007. 331 s. **Sign. 30.037.**

HORVÁTH, Hilda: Gróf Pálffy János műgyűjteménye. (Umelecká zbierka grófa J. P.) Budapest : Akadémiai Kiadó, 2007. 187 s. **Sign. 29.875.**

KLČO, Marián: Pomníky padlým v 1. svetovej vojne na území piešťanského okresu. Piešťany : Balneologické múzeum, 2005 – 2006. 84 s. **Sign. 29.848.**

Krpáčovo : vydané pri príležitosti osláv 64. výročia výsadku 2. paradesantnej brigády počas SNP – Dolná Lehota-Krpáčovo. Brezno : Oblastný výbor SZPB, 2008. Nestr. **Sign. 30.182.**

Kulturdenkmale in Schleswig-Holstein. Band 4.1. Kreis Rendsburg-Eckernförde (Stadt Rendsburg und die umliegende Ortschaften, Stadt Büdelsdorf, Schacht-Audorf, Osterrönfeld, Westerrönfeld.) Neumünster : Wachholtz Verlag, 2008. 406 s. **Sign. 29.962.**

Kurs Schleswig-Holstein. Maritime Kultur entdecken. Zost. Eva von Engelberg-Dočkal, Stefan Lipsky. Kiel : Landesamt für Denkmalpflege Schleswig-Holstein, 2007. 118 s. **Sign. 30.066.**

LUKAČKA, Ján – BÓNA, Martin – WIEDERMANN, Egon: Kultúrno-historické pamiatky obce Klátova Nová Ves. Zost. Ivetta Randziaková. Klátova Nová Ves : Obec vo vydav. TRISTAN-PRESS, s. r. o. Topoľčany, 2007. 54 s. **Sign. 30.134.**

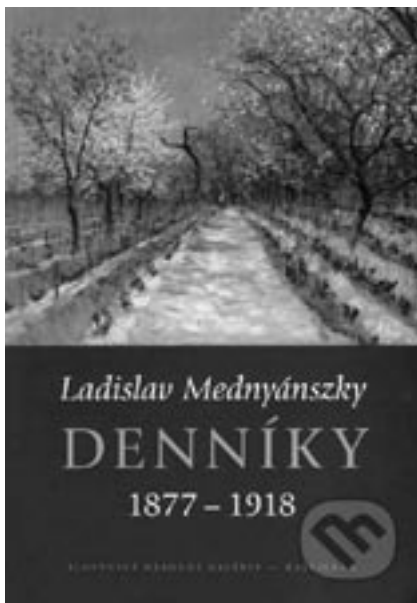
MAXOVÁ, Ivana – NEJEDLÝ, Vratislav – ZAHRADNÍK, Pavel: Mariánské, trojiční a další světské sloupy a pilíře v kraji Vysočina. Praha : Národní památkový ústav, 2006. 342 s. **Sign. 29.859.**

MLYNKA, Ladislav – HABERLANDOVÁ, Katarína: Technické pamiatky. Edícia: Kultúrne krásy Slovenska. Bratislava : DA-JAMA, 2007. 108 s. **Sign. 29.780.**

Oblastný reštaurátorský ateliér v Levoči 1983 – 2008. Reštaurátorská tvorba 2003 – 2008. Katalóg výstavy. Levoča : Pamiatkový úrad SR – ORA, 2008. 238 s. **Sign. 30.032.**

ORŠULOVÁ, Jana: Heraldické pamiatky Bratislavy – Staré Mesto. Bratislava : Marenčin PT, s. r. o., 2007. 194 s. **Sign. 29.758.**

POJSL, Miloslav: Sepulkrální památky na Moravě a ve Slezsku

- do roku 1420. Zv. 1. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. 303 s. **Sign. 29.862.**
- SPIRITZA, Juraj: Neue Erkenntnisse über Anwesenheit des Glockengiessers Nicolas Bezot aus Lothringen in der Slowakei in den Jahren 1633 – 1647. (Separát) In: Jahrbuch für Glockenkunde, 2007/2008, Band 19. – 20. Greifenstein, 2008, s. 257 – 272. **Sign. 30.293.**
- 100 technických a industriálných stavieb Stredočeského kraje. Edit. Eva Dvořáková. Praha : Naklad. Titanic, s. r. o., 2008. 221 s. **Sign. 29.858.**
- Varstvo spomenikov – poročila. Roč. 39 – 43. Zost. Bisarka Ribnikar. (Súpisy pamiatok) Ljubljana : Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, 2006 – 2007. **Sign. 30.016 – 30.018.**
- VENDL, Václav Karel: Edice nedokončeného soupisu uměleckých památek politického okresu Pardubicko-Holicko-Přeloučského. Edit. Jana Marešová. Praha : ARTEFACTUM, vydav. Ústavu dějin umění AV ČR, 2007. 235 s. **Sign. 30.027.**
- ### 12. Metodika ochrany pamiatkového fondu
- GREGOR, Pavel: Dobrodružstvo pamiatok : vývoj teórie a praxe obnovy architektonického dedičstva od staroveku do konca 19. storočia. Bratislava : Vydav. Perfekt, a. s., 2008. 87 s. **Sign. 30.132.**
- GREGOR, Pavel a kolektív: Obnova pamiatok. Bratislava : Vydav. Perfekt, a. s., 2008. 109 s. **Sign. 30.130.**
- HŘEBÍČKOVÁ, Barbora A.: Recepty starých mistrů aneb Malířské postupy středověku. Brno : Naklad. Computer Press, a. s., 2006. 176 s. **Sign. 30.031.**
- Jak dobýt hrad : památky takřka bez bariér. Seznam vybraných nemovitých kulturních památek přístupných pro osoby se sníženou schopností pohybu. Zost. Ondřej Šefců. Praha : Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007. 223 s. **Sign. 29.760.**
- KOUKAL, Petr a kolektív: Péče o varhany a zvony, jejich památková ochrana. Odborné a metodické publikace, svazek 32. Praha : Národní památkový ústav, 2006. 77 s. **Sign. 29.861.**
- Prezentácia architektonického dedičstva II. (Ochrana historických typologických druhov, ako predpoklad zachovania diverzity architektonického dedičstva.) Zost. Jana Gregorová, Pavel Gregor. Bratislava : Vydav. Perfekt, a. s., 2008. 191 s. **Sign. 30.128, 30.131.**
- ROHÁČEK, Jiří: Epigrafika v památkové péči. Odborné a metodické publikace, svazek 34. Praha : Národní památkový ústav, 2007. 102 s. **Sign. 29.852.**
- SCHUBERT, Alfréd: Péče o výplně historických okenních a dveřních otvorů. Odborné a metodické publikace, svazek 29. Praha : Národní památkový ústav, 2004. 93 s. **Sign. 29.860.**
- SCHUBERT, Alfréd a kolektív: Péče o památkově významné venkovní komunikace. Odborné a metodické publikace, svazek 33. Praha : Národní památkový ústav, 2007. 166 s. **Sign. 29.851.**
- ŠTORM, Břetislav: Základy péče o stavební památky. Praha : Národní památkový ústav, 2007. 190 s. **Sign. 29.853.**
- ### 13. Pamiatková starostlivosť v zahraničí
- Bauten in Bewegung : Denkmalpflege und Forschung im Westfalen. Band 47. Mainz : Verlag Philipp von Zabern, 2007. 411 s. **Sign. 29.738.**
- DEQI, Shan: Chinese Vernacular Dwelling. Cultural China series. B. m. v. : China Intercontinental Press, 2003. 144 s. **Sign. 30.049.**
- Heritage Malta : Annual Report 2003 – 2004. Valletta : Head Office Old University Buildings, 2005. 96 s. **Sign. 30.081.**
- Independent Administrative Institution National Institutes for Cultural Heritage 2008. Nara : National Research Institute for Cultural Properties, 2008. 66 s. **Sign. 30.236.**
- Mustra 2007 – december 14. – 2008 február 12. Budapest : Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, 2008. 156 s. + CD. **Sign. 30.062.**
- Quer durch Schleswig-Holstein : Theodor Müller Fotografien 1900 – 1950. Neumünster : Wachholtz Verlag, 2007. 232 s. **Sign. 29.735.**
- Tudomány és hagyományörzés. Zost. Petercsák Tivadar, Berecz Máttyás. Eger : Nemzeti Kulturális Alap, 2008. 200 s. **Sign. 30.059.**
- Westfalen : Denkmalpflege in Westfalen-Lippe. Aufsätze und Berichte der Jahre 1999 – 2004. Band 81, 2003. Münster : Aschendorff Verlag, 2007. 520 s. **Sign. 29.736.**
- Westfalen : Hefte für Geschichte, Kunst und Volkskunde. Band 82, 2004. Münster : Aschendorff Verlag, 2007. 358 s. **Sign. 29.737.**
- ### 14. Životné prostredie
- Gräflicher Park Bad Drigurg 1782 – 2007 : Tradition und Moderne. Münster : Landschaftsverband Westfalen-Lippe, 2007. 295 s. **Sign. 29.744.**
- Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2006. Edit. J. Klinda, Z. Lieskovská a kolektív. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia SR, 2007. 320 s. **Sign. 29.971.**
- Voda pre ozdravenie klímy – Nová vodná paradigma. B. m. v. : MVO Ľudia a voda; Združenie miest a obcí Slovenska, 2007. 93 s. **Sign. 29.978.**
- ### 15. Ostatné
- OLEXÁK, Peter: Kodikológia. Ružomberok : Filozofická fakulta Katolíckej univerzity, 2007. 130 s. **Sign. 29.984.**
- Mapovanie : historický prehľad. Zost. Jozef Marek a kolektív. Bratislava : Slovenská spoločnosť geodetov a kartografov, 2007. 241 s. **Sign. 29.777.**
- Modrá krv, tlačiarenská čerň : šľachtické knižnice 1500 – 1700. Medzinárodná putovná výstava – Zagreb, Bratislava, Martin, Budapest, Burg Forchtenstein, jeseň 2005 – jeseň 2007. Martin : Slovenská národná knižnica, 2005. 192 s. **Sign. 30.135.**
- MŽYKOVÁ, Marie: Karusely. Liberec : Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště, Správa Státního zámku Sychrov, 2006. 76 s. **Sign. 30.089.**
- Objevování renesanční zahrady zámku Kratochvíle. (Kniha pre deti.) České Budějovice : Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště, b. r. v. Nestr. **Sign. 30.222.**
- PIŤHA, Petr: Sváté patronky Evropy : sv. Brigita Švédska, sv. Katarína Sienska, sv. Edita Steinová. Trnava : Vydav. Dobrá kniha, 2004. 78 s. **Sign. 30.205.**
- ZELIŽŇÁK, Peter: Vojenská symbolika : register znakov vojenských útvarov a zariadení ozbrojených síl Slovenskej republiky. Bratislava : Oddelenie umeleckých činností KaMC OS SR, 2008. 84 s. **Sign. 30.180.**

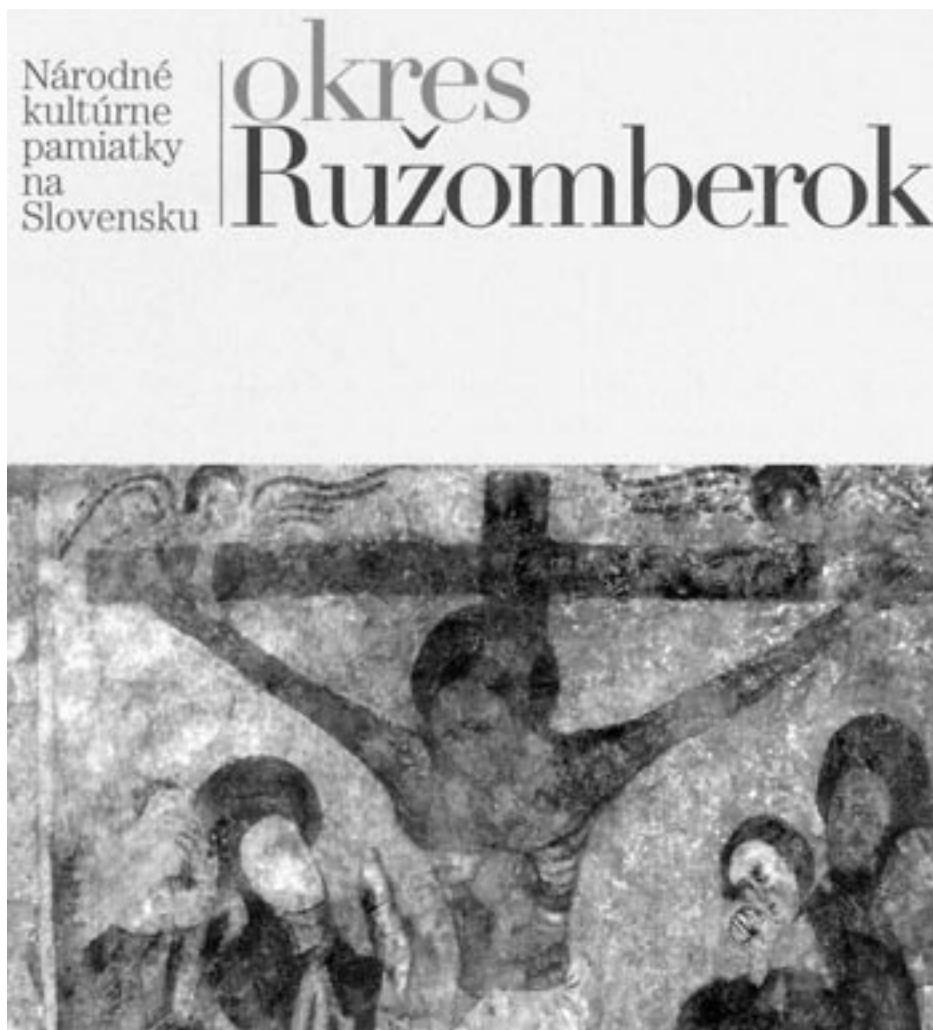
Národné kultúrne pamiatky na Slovensku - okres Ružomberok

Bratislava : Pamiatkový úrad SR a SLOVART, s. r. o., 2008, 287 s. ISBN 978-80-8085-673-1.

Dlhoočakávaný, dlhorodiaci sa „súpis pamiatok na Slovensku“, jeho prvý zväzok, je na svete. Je symbolické, že presne po 40 rokoch od vydania tretieho zväzku Súpisu pamiatok na Slovensku, (SÚPSOP a Obzor, Bratislava, 1969), v rámci ktorého boli prezentované aj pamiatky mesta Ružomberok, vychádza 1. časť rozsiahleho 74-zväzkového diela zachytávajúca kultúrne pamiatky – nehnuteľné i hnutel'né – na Slovensku, Národné kultúrne pamiatky na Slovensku, okres Ružomberok.

Reprezentatívna, veľkoryso koncipovaná a bohato ilustrovaná publikácia, ktorú pripravili pracovníci Pamiatkového úradu SR a Krajského pamiatkového úradu v Žiline s vydavateľstvom SLOVART, poskytuje nový pohľad na pamiatky tohto okresu, tak ako to vyplynulo zo zmien po roku 1989 zakotvených v pamiatkovom zákone č. 49/2002, a najmä po súčasne prebiehajúcej revízii pamiatok. Už len krátko porovnanie časti o Ružomberku v Súpise z roku 1969 s časťou v nedávno vydannej publikácii jednoznačne hovorí o vysokej kvalite publikácie z roku 2008. Kým v publikácii z roku 1969 pamiatky Ružomberka, jeho častí a Vlkolínce boli spracované na necelých štyroch stranách textu bez príloh, v novom diele sú navyše state o histórii, o vývine architektúry a výtvarného umenia i umeleckých remesiel kraja, Ružomberok a Vlkolínec sú spracované takmer na 100 stranách. Viaceré pamiatky uvedené v Súpise z roku 1969 nenájdeme v publikácii z roku 2008 a naopak. Široká odborná, ale i laická verejnosť dostáva do rúk prehľadne, vysoko erudovane, pomerne podrobne spracované údaje, vychádzajúce z poslednej revízie, o jednotlivých nehnuteľných i hnutel'ných pamiatkach s uvedením evidenčného čísla, pod ktorým je pamiatka evidovaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ÚZPF), s uvedením pôvodných názvov obce, tiež je pripojený zoznam prameňov a literatúry, z ktorých autori čerpali pri tvorbe textovej časti.

Vysoko vyzdvihujem najmä bohaté použitie príloh – historických archívnych máp, farebných erbov jednotlivých dedín, obcí a miest, historických i súčasných čiernobielych i farebných fotografií, pohľadníc, vedút, historických i súčasných plánov – pohľadov, pôdorysov jednotlivých pamiatok. Veľkú zásluhu na tejto pútavej podobe publikácie majú určite aj pracovníci Archívu PÚ SR, keďže mnohé prílohy sú z fondov a zbierok archívu tejto inštitúcie. Plusom publikácie je aj zoznam literatúry, menný i miestny register. Možno by bolo dobré, keby v ďalších zväzkoch v rámci každého mesta, obce, dediny bol pred jednotlivými národnými kultúrnymi pamiatkami (NKP) uvedený počet hnutel'ných i nehnuteľných kultúrnych pamiatok tej-ktorej lokality, a ku ktorému dátumu

sú pamiatky spracované, aby neprišlo k omylom, tak ako napríklad v 1. zväzku pri Stankovanoch, kde je vyobrazená fotografia železničnej stanice a aj v texte o obci sú údaje k tomuto objektu, ale nie je uvedené číslo ÚZPF, pretože budova bola vyhlásená za NKP až po odovzdaní rukopisu. Mnohé objekty, napr. kostoly nie sú NKP, ale ich vnútorné zariadenie je vyhlásené za hnutel'né kultúrne pamiatky.

Zaujímavým faktom je, že kontinuitu Súpisu z rokov 1967 – 1969 s publikáciou z roku 2008 dokladá jedno jediné meno – z kolektívu spracovateľov aj pred 40 rokmi aj v súčasnosti sa na tvorbe súpisu o pamiatkach Slovenska podieľala historička umenia Eva Krizánová. Ešte jedno meno nájdeme v obidvoch spomínaných súpisoch – výkonnou redaktorkou v roku 1969 bola Mária Kosová a zodpovednou

redaktorkou v roku 2008 bola jej dcéra Katarína Kosová, súčasná generálna riaditeľka PÚ SR, ktorej spolu s jej spolupracovníkmi, ale aj vydavateľstvu SLOVART patrí vďaka za túto vydarenú publikáciu. Treba tiež spomenúť Ministerstvo kultúry SR, ktoré podporovalo PÚ SR najmä finančne po celý čas tvorby na diele, ale aj finálnu fázu vydania tejto hodnotnej publikácie, ktorá obohatí poznanie hnutel'ných i nehnuteľných kultúrnych pamiatok Slovenska.

Veľkým práním pamiatkarov je, aby sa k okresu Ružomberok v krátkej chvíli pripojili s takýmito súpismi pamiatok i ďalšie okresy.

Viera Obuchová
Mestský ústav ochrany pamiatok
Bratislava

ad: Strecha – načrtnutie problému jej ochrany v pamiatkovej praxi

Autor: Denis Haberland

Informátor Archívu PÚ SR č.39/2008, s. 16-18.

Niekoľko poznámok k záverom a predkladaným konštatáciám v článku:

Tvrdenie, že alfou a omegou poslania pamiatkových orgánov sú len paragrafy 27, 28, 29 pamiatkového zákona, je od pracovníka Odboru preskúmania rozhodnutí PÚ SR na zamyslenie. Všetky posudzovania nami vydaných rozhodnutí a stanovísk vrátane Pamiatkovej inšpekcie MK a súdov sa zaoberajú oprávnenosťou uplatňovania ustanovení najmä paragrafov 24, 30, 31, 32, 33, 37, 39, 42, 43.

K poukázaniu na „bezprecedentné a nehorázne“ rozhodnutia mesta Bratislava o „výpredaji podkrovných priestorov na komerčné a bytové účely“ treba len dodať, že sa uskutočnili začiatkom 90. rokov 20. storočia za asistencie Mestského ústavu ochrany pamiatok a jeho pracovníkov, z ktorých niektorí teraz kritizujú výsledky toho, k čomu oni dali odborné zdôvodnenie a predpoklad (kritizujú to aj na odborných konferenciách i v zahraničí).

Bohorovná konštatácia autora o „škanďalózne“ nadstavbe Paláca Motešických – kde autor publikoval vizualizáciu architektúry nadstavby, ktorá KPÚ nebola schválená! (Pozn. red.: *Vizualizácia bola na ilustráciu prevzatá z www.bratislavske-noviny.sk, nebola dodaná autorom pôvodného článku*) nevychádza zo skutočnosti, pretože proces schvaľovania a podmienok KPÚ preverovala PI MK bez vyvedenia akýchkoľvek záverov proti KPÚ. Snáď aj PI MK pracuje škanďalózne?

K téme záchrany Könyökiho domu v Bratislave by bolo vhodné zo strany autora upresniť, koho viní za „oneskorený zápis do ÚZPF a potom (komisionálne) schválenie jeho nadstavby“, veď KPÚ pri posudzovaní nadstavby postupoval presne podľa požiadaviek PI MK. Pritom autor článku ako čitateľ revue Pamiatky a múzea mohol už v roku 2000 podať návrh na vyhlásenie za NKP. Pýtam sa, prečo tak neurobil?

„Lodžia“ v streche Ballašovho paláca v Bratislave je vikier, oprávnené možno diskutovať o vhodnosti formy, avšak vďaka masívnemu presvetleniu zostal zachovaný barokový krov napriek tomu, že podkrovný priestor bol odpredaný na využitie (viď dedičstvo minulosti uvedené vyššie). „Dva rady predimenzovaných vikierov na meštianskom dome v bezprostrednom susedstve Segnerovej kúrie na Michalskej ulici“ sú nepovolenou stavbou, uskutočnenou „načierno“. Čo tak si zobrať na paškál stavebný úrad? Takisto nadstav-

ba domu na Hviezdoslavovom námestí je realizovaná v rozpore s podmienkami záväzného stanoviska KPÚ. A „absolútne nevhodné vikiere na Majolike v Modre“ – na stavbu zrealizovanú v rozpore so záväznými stanoviskami a stavebným povolením nedal KPÚ ku kolaudácii stavby súhlas, v priestupkovom konaní udelil pokutu **250 tisíc Sk** (8.298,48 €). Investor a stavebník vraj podal žalobu na súd, po odvolaniach Sekcia kultúrneho dedičstva MK v spolupráci so zástupcom Pamiatkovej inšpekcie MK zmenila pokutu a „ocenila“ tento správny delikt len na 1.300 € (**39 tisíc Sk**).

KPÚ je oprávnené hrdý, že sklad č.7 v Bratislave bol ocenený za obnovu roka 2007 cenou časopisu P a M, avšak nemá žiadne podania týkajúce sa ďalších zámerov vlastníka, a rovnako nemá čas na rôzne správy v médiách pri zaťažnosti, ktorú môžu z vlastnej skúsenosti veľmi konkrétne posúdiť iba pracovníci KPÚ. Konkrétne zámery a projekty krajský pamiatkový úrad rieši pri konkrétnych a reálnych podaniach, čo vyplýva z náplne, povinností a najmä zodpovednosti ako úradu štátnej správy. Toto by v prvom rade malo byť pracovníkovi odboru preskúmania rozhodnutí zrejme.

Úprimne súhlasím s autorom, že ho najviac irituje nastolený princíp využívania podkrovi a prestrešovania nádvorí. Svoje zatrpknuté slová by však mal adresovať tým, ktorí stáli pri zrode tak skvelých myšlienok ako odpredaj podkrovi v minulosti a ktorí sa dodnes považujú za tých pravých pamiatkarov majúcich na ochranu pamiatok patent. Od problematiky strechy však viackrát prechádza k spochybňovaniu súčasného systému pamiatkovej ochrany, čo vyplýva zrejme z absencie jeho osobnej skúsenosti z poznania a výkonu terénnej pamiatkarskej praxe. Preto otvorene diskusiu, ale o veciach a témach, ktoré sú skutočnými problémami ochrany pamiatkového fondu a nie pamiatkárskym bulvárom. Čo tak zaoberať sa právoplatným rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave: krajský pamiatkový úrad nemôže neschváliť, ale musí žiadosť vlastníka o úpravu nehnuteľnosti v pamiatkovom území len schváliť a určiť podmienky? Veď aj právoplatný judikát súdu je pre pamiatkové orgány právne záväzný akt! Čo tak vykonať vecný a právny rozbor s následnými závermi rozhodnutia Sekcie kultúrneho dedičstva MK SR za asistencie zástupcu PI MK pri zásadnom znížení pokuty stavebníkovi, ktorý nerešpektoval

Fórum

Informátor Archívu Pamiatkového úradu SR

rozhodnutia a záväzné stanoviská KPÚ ani podmienky stavebného povolenia práve v prípade Majoliky v Modre? Alebo začať rokovať s generálnou prokuratúrou a objasniť jej názor v súvislosti s ustanovením pamiatkového zákona o úprave nehnuteľnosti v pamiatkovom území, kde tvrdí že, „zámer vybudovať na určitom pozemku novostavbu nemožno považovať za „úpravu“ tohto pozemku, pretože realizáciou stavby stratí pozemok dovtedajší charakter“? Na základe takéhoto výkladu

zákonného ustanovenia podala generálna prokuratúra žalobu na KPÚ Bratislava na Krajský súd. Ako teda budeme, vážení kolegovia, povoľovať napríklad zástavbu prieluku a pozemkov po asanovanej historickej zástavbe pri potrebe revitalizácie či reanimácie historických jadier miest? Čo tak napísať o tomto príspevok a v Informátore informovať – usmerniť krajské pamiatkové úrady tak, aby ani náhodou nekonali v rozpore s právnymi normami a výkladom zákonov. Takýchto a iných

prípadov je v praxi prvostupňových orgánov na ochranu pamiatkového fondu dosť a kolegovia z krajských pamiatkových úradov by radi prijali odborné, a najmä zodpovedné vysvetlenia a usmernenia. Za takýto profesionálny prístup a odhodlanie kvalifikovane riešiť problematiku záchranu a obnovy pamiatkového fondu budeme len vďační.

*Peter Jurkovič
riaditeľ KPÚ Bratislava*

Foto projektu schválenej nadstavby Paláca Motešických

Palác Motešických, vizualizácia uverejnená v čísle 39/2008

ad: Príbeh jedného domu...

Autor: Lýdia Kubeková

Informátor Archívu PÚ SR č.39/2008, s. 19.

Vyhlásenie domu Jozefa Könyökiho v Bratislave na Lazaretskej ulici č. 9 za národnú kultúrnu pamiatku sa skutočne realizovalo až na základe podnetu KPÚ Bratislava v roku 2007. Podnet bol uskutočnený v čase, keď prebiehalo konanie o úprave nehnuteľnosti v pamiatkovom území a na stavebnom úrade bola podaná žiadosť o búracie povolenie. Zdá sa, že KPÚ Bratislava mal jediný odvahy v takejto situácii vydať nesúhlasné stanovisko k asanácii a podať podnet na vyhlásenie za NKP, hoci (ako z uvedeného článku vyplýva) v roku 2000 Viera Obuchová (Mestský ústav ochrany pamiatok Bratislava) uverejnila článok v PaM o hodnotách predmetného domu. Prečo už vtedy táto inštitúcia nepodala návrh na vyhlásenie pri poznaní historických a pamiatkových hodnôt objektu? A prečo sa dlhé roky predtým tak vôbec nestalo? Koniec koncov osoba Jozefa Könyökiho nebola v Bratislave a v pamiatkarskom prostredí neznáma. Veď MÚOP v roku 2008 oslávil 40 rokov svojej existencie, z toho 30 rokov sa ako jediná inštitúcia – odborná organizácia podieľala na výkone pamiatkovej starostlivosti a zaoberala sa len mestom Bratislava. Vstúpil pamiatkovou ochranou do rozbehnutého

stavebného konania až v roku 2007 nebolo zo strany KPÚ Bratislava jednoduché, to je radikálny zásah do vlastníckych práv a zámerov majiteľov nehnuteľnosti. Krajské pamiatkové úrady to dobre poznajú.

Krajskému pamiatkovému úradu Bratislava je známa aj skutočnosť, že Ministerstvo kultúry v procese vyhlasovania hľadálo možnosť odkúpenia a rokovalo aj s vlastníckmi, aj so samosprávou. Avšak bez pozitívneho výsledku. Po vyhlásení objektu za národnú kultúrnu pamiatku ako **domu pamätného so sochou sv. Jozefa**, bol KPÚ Bratislava naďalej konfrontovaný so zámerom vlastníka zhodnotiť nehnuteľnosť formou nadstavby. Pre takéto vážne rozhodnutie zvolal KPÚ ako poradný orgán komisiu odborníkov v oblasti pamiatkovej ochrany z externého prostredia, uplatnil tak postup odporúčaný Pamiatkovou inšpekciou MK. Okrem právneho zástupcu vlastníkov sa rokovania komisie zúčastnili: Ing. arch. Ivan Gojdič (Trnavská univerzita), doc. Ing. arch. Jarmila Lalková, PhD. (FA STU Bratislava), doc. Ing. arch. Jana Gregorová, PhD. (FA STU Bratislava), PhDr. Ivo Štassel (riaditeľ Mestského ústavu ochrany pamiatok Bratislava). Autorkou článku kritizované

rozhodnutie KPÚ Bratislava k nadstavbe pamiatky bolo teda vydané na základe a v súlade so spoločne prijatými závermi členmi tejto komisie! V odôvodnení rozhodnutia bolo na túto skutočnosť zreteľne poukázané, v článku to však autorka neuviedla. Očakával by som, že pracovník Odboru preskúmania rozhodnutí PÚ SR bude informovať komplexne, a najmä spravodlivo zhodnotí priebeh záchranu jedného domu.

Toto je teda príbeh reči o príbehu jedného domu v Bratislave. Z toho mne vyvstáva iná otázka: aká sme to spoločnosť, ktorá teoreticky dokáže pomenovávať problém, ale má pritom minimálnu schopnosť ho prakticky riešiť. Inak povedané, všetci vieme, že taký dom, aký je Könyökiho, by v hociktovej susednej krajine patrila k chráneným ikonickým historickým pamiatkam. U nás sa stal predmetom búrlivej emotívnej diskusie ktorá nás tradične vyčerpá a k jeho záchrane v autentickej podobe nedôjde.

*Peter Jurkovič
riaditeľ KPÚ Bratislava*

Utopie moderny: Zlín

Takýto zaujímavý názov si vybrali organizátori medzinárodného sympózia, ktoré začalo 19. mája 2009 v Prahe a následne pokračovalo 20. – 23. mája v Zlíne. Cieľom podujatia a Zipp – česko-nemeckých kultúrnych projektov bolo partnersky spojiť inštitúcie z Nemecka a Českej republiky – Dům umění města Brna, Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíne, Národní galerie v Praze, Bauhaus Kolleg, Stiftung Bahaus Dessau, Nadace Tomáše Bati, Univerzita Tomáše Bati, Filmové ateliéry Zlín a Obuvnické muzeum ve Zlíne – do jedného fungujúceho celku, a tým vytvoriť spoločnú platformu na cezhraničnú spoluprácu odborníkov z rôznych krajín a oblastí.

Cesta do juhomoravského Zlína je cestou do skutočne postavenej utópie. Začiatkom 20. storočia sa stalo toto mesto dejiskom mimoriadneho sociálneho experimentu. Nešlo v ňom len o masovú produkciu obuvi, ale tiež o vytvorenie „nového človeka“. Nový urbanizmus bol v službách regulovaného a kontrolovateľného spoločenského útvaru. Jeho snahou bolo vyhnúť sa problémom veľkomesta (stiesnosť preľudnených obytných blokov, hygienické nedostatky, znečistenie ovzdušia a absencia zelene). V tomto duchu architekt František Lydie Gahura, bývalý spolupracovník Le Corbusiera, predložil v roku 1925 koncept ideálneho mesta „továrne v záhradách“. Tomáš a Ján Antonín Baťa to v obuvníckom odbore dotiahli veľmi ďaleko. Na začiatku ich úspechu bol Zlín a firma – zjednotenie mesta a továrne, organizácia všedného dňa a voľna zamestnancov a dôsledné uplatňovanie fordovskej masovej výroby. Bratia preukázali nielen svojho podnikateľského ducha, ale ukázali sa tiež ako radikálni sociálni inžinieri. Spektrum pôsobnosti Baťovho podniku zahŕňalo najrôznejšie odvetvia: vývoj, dizajn a výrobu topánok, ktoré sa predávali v celosvetovej sieti, plánovanie a stavbu výrobných miest, tiež vlastnú firemnú reklamu, interný systém doškolovania a ďalšieho vzdelávania, zdravotníctvo a veľa ďalšieho.

V súčasnosti je časť územia mesta chránená ako pamiatková zóna. Proti zachovaniu urbanistického súboru v súlade s požiadavkami pamiatkovej starostlivosti stoja často hlasy súčasných užívateľov volajúcich po transformácii historickej stavebnej štruktúry. Zánikom veľkej firmy, ktorá riadila chod mesta, došlo k výraznej zmene. Ostali továrenské budovy, ktoré

Budova č. 21, administratívna budova firmy Baťa, dnes sídlo Krajského úradu Zlín

sú dnes zväčša nevyužívané. S rozvojom Zlína ako univerzitného centra sa kultúrna identita mestskej spoločnosti začína meniť. K pochopeniu aktuálnej situácie však historická analýza sama osebe nestačí.

K účasti na sympóziu boli pozvaní vedci a odborníci z Nemecka, Francúzska, Veľkej Británie, Talianska, Holandska, Poľska, Slovenska, Českej republiky a Spojených štátov amerických, ktorí sa vo svojom výskume sústreďujú buď na históriu Baťovej epochy, alebo sa venujú súčasným relevantným aspektom tejto ranej mestskej utópie. Sympóziu s interdisciplinárnym zameraním sa snažilo o to, aby do vzájomného dialógu vstúpili spoločenské vedy, filmová veda, dejiny a teória architektúry s ďalšími vedeckými disciplínami a aby sa tak otvorili nové uhly pohľadu na toto architektonické dedičstvo moderny a osvetlil sa jeho význam pre súčasnosť.

Spolu so sympóziom bola v Pra-

he, vo Veľtržnom paláci otvorená výstava, ktorú pripravili Národní galerie v Praze a Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíne. Výstava predstavila architektúru Zlína v širokom spektre, od urbanistických plánov cez továrne až k rodinným domom, či už typických firemných pre zamestnancov alebo výnimočných domov vilového charakteru nielen v Zlíne, ale tiež v satelitoch budovaných po celej republike a v zahraničí.

V Zlíne pokračovalo sympóziu veľmi bohatým a kvalitne pripraveným programom. Široký okruh prednášajúcich v tematických blokoch prezentoval svoje poznatky. Každý blok končil diskusiou. Hlavnými témami boli: *FENOMÉN BAŤA A MODERNA, SPOLOČENSKÉ UTÓPIE / MESTSKÉ UTÓPIE, MODERNA A URBANITA: ROZPOR?, MARKETING SOCIÁLNEJ UTÓPIE*. O odborných témach sa nehovorilo len v abstraktnej rovine, ale každý deň bola možnosť rozšíriť si vedomosti o zážitky priamo z terénu. Exkurzie komentované odborníkmi, tzv. Walks & Talks boli príležitosťou k intenzívnemu poznaniu

a zažitíu Baťových realizácií a umožnili účastníkom nahliadnuť tiež do všedného života dnešných obyvateľov tohto pamätníka moderny.

Večer vo Veľkom kine s názvom

Pohľad na obytnú časť Zlína

„Dlouhá filmová noc“ boli predstavené historické baťovské reklamné filmy, dokumenty a produkcia mladých absolventov zlínskych filmových škôl.

V súvislosti s budovaním koncertu firmy Baťa sa hovorilo aj o Slovensku. S prezentáciou *Od utópie ku konkrétnej realite. Baťov Zlín v limitovanej sérii na*

Slovensku vystúpila Mária Topolčanská zo Slovenskej akadémie vied, ktorá sa v minulosti spolu s Henrietou Moravčíkovou venovala problematike architektúry v Partizánskom.

Urbanistické hodnoty tohto mimoriadneho funkcionalistického mesta doteraz neboli vyšpecifikované v žiadnom ucelenom materiáli. V roku 2004 vypracoval KPÚ Trenčín odbornú štúdiu ako podklad pre zápis predmetného územia do zoznamu Evidencie pamätihodností mesta Partizánske. Zámerom bolo, aby mesto prijalo také regulatívy, ktoré by špecifický urbanizmus a architektúru chránili. Zápis do uvedeného zoznamu nebol zrealizovaný. Po vzájomnej dohode PÚ SR, KPÚ a vedenia mesta vydal KPÚ Trenčín rozhodnutie

o urbanisticko-historickom výskume, ktorý bude podkladom pre spracovanie návrhu na vyhlásenie predmetného územia za pamiatkovú zónu.

Lýdia Kubeková
Odbor preskúmania
rozhodnutí PÚ SR

Prest'ahovaný hrob

Pri aktualizácii Ústredného zoznamu pamiatkového fondu sa z času na čas objavia nejasnosti či nezrovnalosti týkajúce sa konkrétnych objektov zapísaných v tomto zozname. Takýmto prípadom bol aj hrob Gregora Berzevicziho (Berzeviczy) vo Veľkej Lomnici postavený v roku 1973, no za národnú kultúrnu pamiatku vyhlásený o desať rokov skôr.

Gregor František Berzeviczi (Berzeviczy) patril k známemu rodu, ktorého meno sa spája s Veľkou Lomnicou už od jej počiatkov v 13. storočí. Berzeviciovci si v roku 2009 pripomínajú 800 rokov od prvej písomnej správy o svojom rode, keď územie Veľkej Lomnice dostali v roku 1209 do daru od panovníka predkovia tejto rodiny. Ich hlavným sídlom sa stala práve Veľká Lomnica, a to aj napriek tomu, že rod prijal svoje meno od šarišskej obce Brezovica, ktorú získal neskôr.

V rode Berzevicziovcov sa počas nedeľného tisícročia existencie zrodili významné osobnosti, z ktorých napríklad Mikuláš Berzeviczi bol spišským prepoštom, alebo Peter Berzeviczi zastával v 15. storočí funkciu spišského župana až 21 ro-

Gregor František Berzeviczi

kov. Nesporne najvýraznejšou osobnosťou rodu bol Gregor František žijúci na prelome 18. a 19. storočia. Bol významnou postavou hornouhorskeho osvietenstva. Vyštudoval ekonómiu, filozofiu, štatistiku a cudzie jazyky. Vďaka kontaktom s jakobínmi si uvedomoval a ostro kritizoval panujúce feudálne pomery v Uhorsku, v ktorých videl brzdu hospodárskeho pokroku. Zdôrazňoval slobodu podnikania a voľný zahraničný obchod, žiadal oslobodenie poddaného ľudu a podal niekoľko návrhov na zlepšenie hospodárskej situácie Uhorska. Skutočne na tú dobu veľmi pokrokové myšlienky.

V roku 1878 sa Berzeviciovci, konkrétne Gregorov vnuk Egidius so svojou rodinou z Veľkej Lomnice odsťahoval do

Barce pri Košiciach. Ten vďaka svojej márotnatnosti priviedol rodinu do kra-
chu a ich dlhy sa museli uhradiť z verej-
nej dražby majetku. Po 1. svetovej vojne
zvyšky ich majetkov odkúpil kežmarský
advokát dr. Markus Szántó. Keďže bol ži-
dovského pôvodu, po jeho smrti jeho ro-
dina prišla o majetky, t.j. boli zoštatnené a
používali sa na rôzne účely.

Príslušníci rodu Berzevici boli pravde-
podobne od roku 1803 pochovávaní
v rodinnej hrobke na starom cintoríne vo
Veľkej Lomnici. V roku 1973 sa obec ob-
rátila na vtedy Okresnú pamiatkovú sprá-
vu so žiadosťou o povolenie presťahova-
nia hrobky. V tomto roku obec plánovala
usporiadať oslavy 210. výročia narodenia
Gregora Berzeviciho, pričom si svojho
rodáka chceli uctiť prenesením jeho ostat-
kov do novej hrobky postavenej na jeho
počesť. „Proti presťahovaniu hrobky na
nový cintorín sotva možno niečo namie-
tať“, znela odpoveď Okresnej pamiatko-
vej správy. Obec totiž zamýšľala celkové
presťahovanie starého cintorína na nové
miesto, keďže sa na ňom už približne 150
rokov nepochovávalo. Urbanizáciou obce
došlo k realizácii nových zámerov v pries-
tore intravilánu obce, do ktorého sa včle-

veľké, medzi nimi aj rakva s pozostatka-
mi Gregora Berzeviciho s nápisom. Jeho
rakva bola potiahnutá žltým hodvábom s
nápisom vybitým mosadznými cvočkami.
Pri obhliadke sa zistilo, že až na dve malé
detské rakvy, bolo ostatných 14 rakiev ne-
vedno kedy násilne otvorených. Pri tomto
otvorení boli rakvy značne poškodené a
pozostatky v nich narušené. Rozhodlo sa
teda, že nasledujúceho dňa budú pozostat-
ky z rozbitých rakiev preložené do nových,
a tak prenesené na nový cin-
torín. Celkovo bolo z hrobky
premiestnených deväť ženských
a päť mužských ostatkov, kto-
ré bolo možné identifikovať
podľa nápisov. Na ostatných
rakvách nápisy neboli a z
miestnej matriky zomrelých,
ktorá sa viedla od roku 1817

Pôvodná hrobka rodiny Berzevici

Súčasný hrob G. Berzeviciho

nil aj starý cintorín. Cez jeho územie totiž
prebiehala nová ulica so zástavbou a cin-
torín sa postupne likvidoval.

K otvoreniu starej hrobky sa pristúpilo
24. mája 1973. Po jej preskúmaní sa zistilo,
že v hrobke sa nachádza celkom 16 rakiev
uložených v dvoch vrstvách oddelených
od seba drevenou konštrukciou. Na vrchu
boli umiestnené dve veľké rakvy, dve rak-
vy rozmeru 120 cm, šesť rakiev 100 cm,
jedna rakva 160 cm a jedna s rozmerom
140 cm. V dolnej časti sa našli štyri rakvy

nebolo mož-
né zistiť, kto
bol v rodinnej
hrobke pocho-
vaný. Okrem
zvyškov rakiev,
ktoré nesú ná-
pisy s dátami,
boli ostatné po-
škodené rakvy
spálené na sta-
rom cintoríne.
Po ukončení
prevozu bola
hrobka uzavretá
a ukončená. Na
jej povrchu bola

osadená bronzová

náhrobná doska a erb rodu, ktoré vytvoril
akademický sochár Imrich Svitana. Dnes
ich nahrádza obyčajná plechová tabuľa s
menom Gregora Berzeviciho a stručnými
informáciami o jeho osobe. 25. mája bola
hrobka odovzdaná do vlastníctva obce
Veľká Lomnica.

Uctiť si pamiatku Gregora Berzevi-
ciho premiestnením jeho pozostatkov do
novej hrobky bolo určite chvályhodným
činom, odhliadnuc od toho, že išlo o cel-
kovú likvidáciu starého cintorína. Pri tom,

ako veľmi si obec Gregora Berzeviciho
chcela uctiť, mohla byť stavba hrobky re-
alizovaná dôstojnejšie s dôrazom na jeho
historický význam. Vnútorňa konštrukcia
hrobky, ktorá má tvar ležiaceho hranola,
je vytvorená z tehál a povrchová úprava je
realizovaná nepravidelne ukladaným ka-
menným murivom po všetkých stranách.
V súčasnosti je stav „novej“ hrobky značne
narušený, kamenné murivo je sčasti po-
škodené a rozpadáva sa.

Hrob Berzeviciovcov bol za národnú
kultúrnu pamiatku vyhlásený v roku 1963.
Pri aktualizácii národných kultúrnych pa-
miatok však pôsobil pomerne zmätočne
fakt, že pôvodná hrobka bola asanovaná
a naskytla sa otázka, či súčasný hrob je
pamiatkovo chránený. V skutočnosti sa
ochrana vzťahuje len na hrob, nie na jeho
nadmernú časť. A hoci bol v roku 1973
postavený nový náhrobník, ktorý nemá
žiadne architektonické a umelecké hod-
noty, hrob ako národná kultúrna pamiat-
ka bol len presťahovaný na nové miesto.
Polemizovanie o tom, na ktorú hrobku sa
vlastne pamiatková ochrana vzťahuje, je
teda bezpredmetné.

Lucia Tatarková

KPÚ Prešov, pracovisko Poprad

Zoznam použitej literatúry a dokumentácie:

Dokumentácia:

Veľká Lomnica, Hrobka Gregora Berzeviciho, ar-
chív. č. A 800. Dokumentácia je uložená v archíve
PÚ SR, pracovisko Poprad.

Literatúra:

CHALUPECKÝ, I.: Z dejín Veľkej Lomnice. Veľká
Lomnica, 1997. s. 22.

LABUDA, V., ŠMÁLIK, M.: Dejiny Veľkej Lomni-
ce. Martin : Neografia, 2008. s. 424 – 427.

Český Krumlov – od rezidenčného mesta k pamiatke svetového kultúrneho dedičstva

Český Krumlov, ktorého historické jadro bolo jednou z prvých lokalít v Českej republike zapísaných na Zoznam svetového dedičstva UNESCO, hostil v dňoch 20. – 22. mája 2009 medziodborovú konferenciu „Český Krumlov – od rezidenčného mesta k pamiatke svetového kultúrneho dedičstva“. Ako napovedá názov, obsahová skladba konferencie bola koncipovaná so zámerom poskytnúť nielen vhlád do historického vývoja tohto jedinečného mesta, ale reflektovať v širšom spoločenskom kontexte i premeny charakteru mesta podmienené zmenou jeho funkcie.

Konferencia, organizovaná Národným pamiatkovým ústavom, územným odborným pracoviskom České Budejovice v spolupráci s Ústavom pre dejiny umenia Karlovej Univerzity, sa odohrávala v priestoroch bývalej jazdiarne Štátneho hradu a zámku Český Krumlov. Rozloženie mimoriadne bohatého programu do troch konferenčných dní odrážalo i tematické zameranie jednotlivých príspevkov.

Foto: A. Tuháňská

Český Krumlov, južný pohľad na mesto

V prvý deň, ktorý svojím uvítaním otvoril zástupca Pamiatkového ústavu České Budejovice, Mgr. Petr Pavelec, predniesol prvý príspevok doc. PhDr. Josef Štulc, prezident českej národnej komisie ICOMOS a na úvod priblížil účastníkom konferencie jedinečné pamiatkové hodnoty, ktoré sa stali dôvodom pre zaradenie Českého Krumlova do prestížneho Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Nasledujúce príspevky boli venované otázkam vzniku mesta, jeho stredovekým dejinám a rôznym aspektom života stredovekej spoločnosti. V minulom roku získala Česká republika najuznávanejšiu medzinárodnú cenu v oblasti pamiatkovej starostlivosti, hlavnú cenu Európskej únie – Europa Nostra, a to za konzerváciu južnej fasády horného hradu Štátneho hradu a zámku Český Krumlov. O stavebno-historickom výskume, ktorý tejto konzervácii predchádzal a o samotnej metodológii, priebehu prác a výsledkoch konzervácie referovali vo svojich príspevkoch dipl. tech. Daniel Šnejd a prof. Václav Girsá. Vo večerných hodinách

bola pre záujemcov pripravená pôsobivá prehliadka interiérov českokrumlovského zámku a zámockého divadla pri nočnom osvetlení.

S druhým dňom konferencie sme sa posunuli dopredu i v historickom čase a preniesli sa do novovekého Krumlova, ktorý sa od zač. 18. storočia stáva rezidenčným sídlom významného šľachtického rodu Schwarzenbergovcov. Podnetnú úvahu v tomto smere priniesol príspevok dr. Aleša Stejskala, polemizujúci so zaužívanými predstavami o výraznom vplyve prítomnosti šľachtickej rezidencie na vzrast prosperity mesta a meštianstva. Príspevky dopoludňajšej časti sa zaoberali v prevažnej miere demografickým a ekonomickým rozvojom mesta, ale napr. aj dejinami tu pôsobiacich vzdelávacích inštitúcií. Miernym odbočením a netradičným oživením v tomto tematickom okruhu bol príspe-

vok prof. Jaroslava Čechuru, ktorý podal farbistý obraz o spoločenských vzťahoch, morálke a jej písaných i nepísaných pravidlách v 18. storočí na základe štúdia súdnych výsluchov obžalovaných, ktorí sa dopustili „smilstva.“ Popoludňajší program tvorili príspevky orientované na prezentáciu jednotlivých umeleckých druhov a ich najhodnotnejších príkladov v reáliách Českého Krumlova. Zvláštnu pozornosť si zasluhuje rozsiahla zbierka baroknej divadelnej mašinérie, dochovaná v zámockom divadle, ktorú aj za pomoci jednoduchých, ale výstižných animácií predstavil kastelán krumlovského hradu a zámku PhDr. Pavel Slavko. Program druhého dňa ukončili príspevky venované hudbe v minulosti mesta, ktoré vo večerných hodinách doplnila praktická ukážka – koncert barokovej hudby v zámockej Maškarnej sále.

Nosnou témou záverečného dňa konferencie bol proces prerodu mesta, jeho vyrovnávanie sa s bezprecedentnými dejinnými turbulenciami 20. storočia a vnímanie týchto udalostí krumlovským obyvateľstvom. Otázkou riešenia problému straty identifikácie miestnych obyvateľov s centrom mesta, ktoré takmer doslova ovládli turisti, vo svojom príspevku načrtla Lenka Opletalová. Príčiny a rovnako aj potenciálne riešenia skúmala na základe terénneho prieskumu a niekoľkoročnej práce priamo s krumlovskými obyvateľmi. Pohľad na rolu pamiatkovej ochrany v snahe o prinavrátenie istej prirodzenosti do života krumlovského mestského organizmu prezentovali M. Borsanyi, O. Hubáček a najmä Mgr. Jiří Bloch. Jeho príspevok, v ktorom o. i. podrobne informoval o práve prebiehajúcich úpravách koryta Vltavy na úseku pretekajúcom historickým jadrom, vyvolal vášnivú diskusiu. Práve v dňoch konania konferencie totiž prebiehali sporné protipovodňové úpravy, ktoré zahŕňali vybagrovanie prírodných

Zámocká jazdiareň

Foto: A. Tuháňská

vltavských ostrovov pod Lazebným mostom, spájajúcim hrad a jadro mesta a ich nahradenie umelo vybudovanými útvarmi v tvare pravidelných geometrických oválov. Viacerí účastníci konferencie sa vyjadrili, že tieto a ďalšie plánované zásahy (vybetónovanie ľavého nábrežia) nielenže nenávratne poškodia pamiatkové hodnoty lokality, ale môžu viesť i k ohrozeniu jej pozície v rámci svetového dedičstva.

Symbolickou záverečnou bodkou bol príspevok Ing. Vlastislava Ouardu rekapitulujúci históriu územnej ochrany v Českom Krumlove a hodnotiaci systém a výsledky monitoringu hodnôt, odôvodňujúcich zaradenie mesta do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva. Ako poznamenal, český Národný pamiatkový ústav má zo zákona len veľmi obmedzené možnosti zasahovať

do rozhodovacích procesov na úrovni samospráv a zamedziť tak aktivitám degradujúcim pamiatkové hodnoty.

Hoci bola táto konferencia zameraná len na problematiku Českého Krumlova, jej závery presahujú toto úzko vymedzené teritórium. Keďže slovenská legislatíva umožňuje Pamiatkovému úradu do procesov, aké boli popísané vyššie, aktívne

vstupovať, mali by byť získané informácie mementom aj pre nás smerom k zodpovednému a koncepčnému prístupu k pamiatkovej ochrane (nielen svetového) kultúrneho dedičstva.

Anna Tuhárska

Odbor pamiatkových území, archeológie a svetového kultúrneho dedičstva PÚ SR

Archívy v krízových situáciách

Rok 2009 sa od svojho začiatku nesie v znamení ekonomickej krízy. Je preto logické, že aj 13. archívne dni v SR, ktoré sa konali 26. – 28. mája 2009 v Bojniciach, sa niesli v znamení krízy. Ich témou boli Archívy v krízových situáciách. Sympóziium sa konalo s finančnou podporou Medzinárodného vyšehradského fondu. Hlavnými organizátormi popri Spoločnosti slovenských archivárov, Odboru archívov a registratúr MV SR (OAR) a Sekcie archívnictva a PVH SHS pri SAV boli pracovníci bojnického archívu, pobočky Štátneho archívu v Nitre.

V Bojniciach si archivári zároveň pripomenuli 20. výročie založenia Spoločnosti slovenských archivárov (SSA), čo hneď v úvode spomenula predsedníčka SSA Zuzana Kollárová. Zároveň predstavila výnimočne veľký počet zahraničných hostí z Čiech, Rakúska, Maďarska, Poľska a Slovinska. Úvodný príspevok patrilo novému riaditeľovi OAR Jozefovi Hanusovi, ktorý sa zamýšľal nad termínom kríza v spojitosti s archívmi. Skonštatoval, že slovenské archívy sa v kríze nachádzajú v podstate permanentne. Od roku 1990 klesol počet zamestnancov v štátnych archívoch z 502 na 401, pričom množstvo prevzatého, najmä novodobého materiálu, sa počíta na kilometre. Veľkým problémom sa ukazuje aj tzv. kyslý papier používaný od roku 1850, ktorého je len v SNA 156 km. Ani archívy vo svete neobchádzajú krízové situácie. K tým najaktuálnejším a najtragickejším patrí zemetrasenie v talianskej L'Aquile a zrútenie budovy mestského archívu v Kolíne nad Rýnom. Na krízové situácie reagovala aj Európska archívna skupina, ktorá pre potreby Rady EÚ vypracovala päť prioritných opatrení: ochrana a predchádzanie katastrofám, spolupráca archívov v oblasti elektronických dokumentov, vytvorenie a udržiavanie spoločného internetového portálu, podpora osvedčených postupov, ochrana pred krádežami. Závery európskych odborníkov sa rozhodol aplikovať aj OAR vo vzorovom havarijnom pláne pre potreby slovenských archívov, o ktorom informoval Peter Zoričák. Krízové situácie zapríčinené živelnými pohromami či vojnami moderné slovenské archívnictvo zatiaľ nepostihli, no priestorová kríza, ktorou trpí skoro každý druhý archív, je trvalá a možno ju nazvať „umieraním postojačky“. V čase, keď slovenské archívnictvo naskakuje na

Modrý štít

posledný vozeň digitalizácie a tlačí pred sebou balvan deacidifikácie, stále nemá zabezpečenú strechu nad hlavou. Konkrétne problémy s riešením archívnych priestorov a roky sa ťahajúce provizoriá boli predmetom viacerých prednášok. Veronika Nováková priblížila skúsenosti s rekonštrukciou budovy archívu v Šali, ktorý sídli v renesančnom kaštieli, rovnako ako archív v Bytči, o ktorom rozprávala Jana Kurucárová. Hľadanie miestností pre žilinský archív predstavil Peter Štanský. Viacnásobné sťahovanie archívu v Liptovskom Mikuláši prezentoval Peter Vítek. Šesťnásobnému sťahovaniu sa nevyhol ani nitriansky archív, ktorý uviedla Šarlotka Drahošová. „Lamentáciu“ o kritickom stave v Archíve Univerzity Komenského si účastníci vypočuli od Márie Grófovej.

Prednášky poľských a českých archivárov (Przemysław Wojciechowski, Ivo Laborewicz, Anna Domalanus, Michal Ďurovič) sa niesli prevažne v znamení povodní, ktoré v týchto krajinách zničili množstvo archívnych dokumentov. Obe strany sa zhodli na spôsobe záchrany mokrého papiera formou lyofilizácie (premena vody v zamrazených dokumentoch na plyn). Hana Krajewska z Warszawy predstavila projekt Modrý štít (Blue shield), ktorý bol prijatý na konferencii v Haagu v roku 1954 a predstavuje obdobu Červeného kríža. Modrý štít je symbolom ochrany kultúrneho dedičstva a kultúrnych inštitúcií počas vojen a prírodných katastrof. Označujú sa ním budovy, ktoré sú súčasťou kultúrneho dedičstva alebo je v nich uložené kultúrne bohatstvo krajiny. Prezidentom Modrého štítu je Karl von Habsburg. Slovensko sa zatiaľ k tomuto dohovoru nepridalo. Bohumir Brom z pražského Národného archívu podrobne informoval o najnovších legislatívnych zmenách v českom archívnictve (*zákon č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů*). Maďarskí archivári referovali o súčasnej situácii v maďarskom archívnictve. László Szögi predstavil sieť maďarských archívov. Ich boj so stále sa zmenšujúcim rozpočtom bol predmetom prednášky Árpáda Tyekvicsku. Aj pri problémoch prežíva maďarské archívnictvo pozitívne obdobie najmä zásluhou generácie kvalitných odborníkov, ktorých práca zohráva významnú úlohu v spoločnosti. Napriek depresívne pôsobiacim príspevkom bol celkový dojem z 13. archívnych dní pozitívny, čo treba pripísať aj výbornej organizačnej práci archivárov z Bojníc.

Martina Orosová
Archív PÚ SR

Jubilantka Silvia Gojdičová, rod. Gallová oslavuje 60 rokov

Ani sa mi nechce veriť, že moja mladá kolegyňa Silvia oslavuje také vzácne jubileum. Zdá sa mi, že je to stále tá istá veselá Silvia, ako som ju spoznala po jej nástupe na náš ústav v roku 1973, hneď po skončení SVŠT – dnes Slovenskej technickej univerzity – Katedry urbanizmu, na ktorej pod vedením profesora Svetlíka spracovala a obhájila diplomovú prácu. Na ústav nastúpili v tom roku viacerí absolventi – architekti, ktorým už počas štúdia tíklo srdce pre záchranu nášho stavebného kultúrneho dedičstva a záchranu urbanistických historických celkov a v kútku duše dúfali, že sa im vysnívanú prácu podarí získať a podľa ich sna aj plniť. Ale život je omnoho komplikovanejší a ťažší, čo po pár rokoch zistili, ale nevzdali sa.

S plným nasadením sa pustili do novej práce. Ich pracovné začiatky boli v oddelení PhDr. Vendelína Jankoviča a pod vedením PhDr. Jozefa Hoššu. Púšťali sa do odhaľovania tajov záchranného výskumu zátopovej oblasti Liptovská Mara, následne spolupracovali na súpise pamiatok Slovenského národného povstania a oslobodenia Československej republiky. Spolu s PhDr. Jozefom Jablonickým precestovali skoro celé Slovensko a dokumentovali tento druh pamiatok. Po skončení výskumu Silvia ako spoluautorka výtvarného riešenia realizovala jej výstavu.

Práca to bola síce zaujímavá, spoznala mnohé kúty Slovenska, ale stále to nebolo ono, čo si Silvia vysnívala. Na ústave sa práve rozbiehal prieskum historických

urbanistických celkov v novom oddelení Ing. arch. Dušana Dorotjaka, v ktorom som pracovala. Onedlho k nám pribudla aj Silvia. Sen sa jej splnil. Náš trojčlenný pracovný kolektív začal spracovávať metodiku prieskumu pamiatkových celkov. Boli to úplné začiatky. Nemali sme žiadne skúsenosti, nik sa totiž v tom čase pamiatkovými územiaми nezaoberal nielen u nás, ale ani v okolitých krajinách, neexistovala terminológia na danú tému, začínali sme skrátka úplne od začiatku. Dlhé hodiny náš kolektív konzultoval, skúmal, čo je potrebné pozisťovať, aby sa celky ochránili a úplne nezlikvidovali, pretože v tom čase bujnelo budovanie socializmu prezentované aj výstavbou monštruózných obchodných domov na historických námestiach na úkor zbúrania gotických a renesančných domov (žiaľ, nezdokumentovaných). Začínali sme v okrese Rožňava. Precestovali sme spolu všetky obce v okrese, zaznamenávali jednotlivé historické stavby a po terénnom prieskume navrhovali ich ochranné pásma pre zachovanie genia loci obce. Častokrát sme sa vracali domov zo služobnej cesty smutné a nešťastné, pretože nás trápil nevšímavý, odmietavý a negatívny postoj osôb na rozhodujúcich postoch obce i okresu k histórii a stavebným pamiatkam v ich okolí.

Silviina veselá pohoda a optimizmus pomaly klesala, ale bojovala ďalej. Aktívne sa zapájala do každej práce. Postupom času a získaním ďalších skúseností sme spoločne vyvinuli a spracovali metodiku zásad pamiatkovej starostlivosti, podľa ktorej sa neskôr vyhlasovali aj nové pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Spolupracovala, a v niektorých prípadoch viedla kolektív aj ako vedúca úlohy na vyhlásení nových pamiatkových rezervácií a zón Žiliny, Trenčína, Rožňavy, Krupiny, Partizánskej Ľupče, Zvolena, Nových Zámkov a ďalších. Koncom druhej polovice 70. rokov pracovala aj na vládou sledovanej úlohe komplexnej obnovy vybraných mestských pamiatkových rezervácií.

Krátku dobu vykonávala externú pedagogickú činnosť na Katedre teórie a dejín architektúry SVŠT.

Medzi týmito úlohami nastal čas aj pre založenie rodiny. Pamiatkový ústav

jej priniesol nielen zaujímavú prácu, ktorú vždy chcela robiť, ale aj kolegu, ktorého si zobrala za manžela. Bol jej kamarátom už na vysokej škole, spolu nastúpili na ústav a pracovali na viacerých spoločných úlohách. Vychovali tri deti. Po začiatkoch materstva a prestávkach na materskej dovolenke postupne sa zapájala do práce a stihala ešte pracovať aj na štúdiách pre Zväz slovenských architektov – v kolektíve spracovali štúdiu reanimácie centrálnej mestskej zóny Banskej Štiavnice, Žiliny a historických cintorínov v Bratislave.

Od druhej polovice 80. rokov do roku 1997 pracovala v Ústrednej dokumentácii ústavu. Odborne spracovávala (identifikovala, inventarizovala) archívne dokumenty pamiatkových a reštaurátorských výskumov, historických pohľadníc a veľkej plánovej dokumentácie a podieľala sa aj na revízii diapozitívov.

Koncom 90. rokov sa opätovne vrátila do oddelenia pamiatkových území. Spolupracovala s Regionálnym strediskom Bratislava na Zásadách pamiatkovej starostlivosti pre mestskú pamiatkovú rezerváciu (MPR) Bratislava. Spracovala metodiku, koordinovala a vyhodnocovala akcie obnovy kultúrnych pamiatok od roku 1998 do roku 2001. Aktualizovala hranice MPR Prešov, Spišská Kapitula, Spišská Sobota, Bardejov, Levoča, Kežmarok, Bratislava a Banská Bystrica v súvislosti so zmenami, ktoré sa udiali v priebehu ich nedávneho

stavebného vývoja a s akceptovaním skutkového stavu. Úloha bola splnená v roku 2000 a stala sa podkladovým materiálom pre nariadenia vlády SR o uvedených pamiatkových rezerváciách.

V roku 2003 bola zahájená revízia pamiatkových území. Úlohou jubilatky ako skúsenej pracovníčky v oblasti historického urbanizmu bola práca na teoretických a metodických projektoch. Ako prvé spracovala revíziu a vyhodnotenie spracovaných zásad ochrany pre 28 vyhlásených pamiatkových rezervácií. Vypracovala aj novú metodiku pre návrhy ochranných pásiem národných kultúrnych pamiatok a pamiatkových území. Nasledoval pilotný projekt koncepcie a metodiky terénneho vyhodnotenia pamiatkových zón a terénna práca na previerke 22 pamiatkových zón Trnavského, Trenčianskeho a Banskobystrického kraja, spracovanie pasportov pre jednotlivé pamiatkové zóny, ktoré obsahovali základné údaje, vyhodnotenie vyhlások, existujúcej dokumentácie, pamiatkových hodnôt a rozsahu vymedzenia území, návrh na zachovanie, resp. zrušenie vyhlásenia alebo zmenu hraníc, fotografickú dokumentáciu súčasného stavu a grafickú prílohu. Bola to práca náročná nielen na čas, ale aj po fyzickej stránke náročná na terén. Ale Silvia vždy mala radšej pohyb v teréne, ako dlhú únavnú sedavú prácu pri stole. Terén jej prinášal stále nové a nové poznatky, prinášal aj kúsok športového

ducha a zdravia i napriek náročnosti.

Od roku 2003 je členkou Komisie na overenie osobitnej odbornej spôsobilosti na vykonávanie pamiatkových výskumov pri Ministerstve kultúry SR – zasadá v subkomisii pre urbanisticko-historické výskumy.

Od roku 2005, keď odišla do dôchodku, je aj členkou odborno-metodickej komisie Pamiatkového úradu SR.

Epilóg povedaný jej vlastnými slovami: „Práca s pamiatkovými územiami ma vždy bavila, bola pre mňa doslova povolaním, nebrala som ju iba ako zamestnanie“

Milá Silvia, som rada, že sa Ti Tvoj sen splnil, lebo mnohým ľuďom sa to nepodarí. Pretrpia čas odchodu do dôchodku len silou vôle a nutnosti zarobiť si na každodenný chlieb. Ty, aj mnohé moje milé kolegyně ako aj ja sme mali to šťastie, že sme dosiahli a celý život pracovali na tom, čo bolo naše povolanie. I za cenu finančne nedocenennej namáhavej práce. Ale stálo to zato.

Želám Ti mnoho tvorivých síl.

*Júlia Takátsová
Bratislava*

Kňaz a historik

Ján Vencko, významný spišský historik, spisovateľ a bádateľ, strávil 48 rokov, teda takmer polstoročie, v jednej malej dedine pod Braniskom, v Bijacovciach. Svojou dobrotou a láskavosťou si získal všetkých svojich farníkov, ktorí ho obdivovali nielen za jeho života, ale aj po jeho odchode z pozemského života.

Ján Vencko sa narodil 12. novembra 1869 v Spišskom Štiavniku, v rodine zámožného roľníka, ktorý aj zo svojho syna chcel mať dobrého gazdu alebo aspoň remeselníka. Mladý Ján si však vybral iné povolanie, túžil sa stať kňazom, a tak pomáhať ubiedenému a častokrát zanedbávanému ľudu svojho kraja.

Po štúdiách začal pôsobiť ako kaplán v Hybiach a neskôr vo Veličnej na Orave. O tri roky neskôr bol biskupom poslaný do Kubách (dnešné Spišské Bystré). Tu

však ochorel na zápal pľúc, a tak na odporúčanie lekára a príkaz biskupa sa vrátil do rodičovského domu v Spišskom Štiavniku. Práve tu sa začal zaujímať bližšie o svoje rodisko a jeho okolie a vtedy začal aj so svojou dejepiseckou činnosťou. Veľa čítal, študoval, rozlúštil mnohé pomenovania obcí, potokov, osád, zaujímal sa aj o liečivé byliny a ľudové liečiteľstvo. Okrem svojich denných kňazských povinností sa uňho začala rozvíjať vášeň pre dejepisectvo, zberateľstvo či archeológiu. Skúmal ľudový spev, kroje, stravovanie obyvateľov, bytovú kultúru, reč a dialekt, dejiny obcí a miest, dejiny kostolov, kaplniek, krížov, sôch, ale aj kláštorov a rehoľných spoločností, ľudovú tvorbu, či život rómov.

Keď choroba začala ustupovať, prejavil Ján Vencko veľký záujem o kaštieľ

v Spišskom Štiavniku. So súhlasom spišského biskupa sa napokon dal do štúdia archívu uloženého v kaštieli. Podarilo sa mu dať do poriadku úplne porozhadzovaný archív a to tak, že všetku prácu urobil doma. Tam mu priviezli na dvoch vozoch asi 8 000 starých i novších listín úplne zapadnutých prachom, ktoré usporiadal a spracoval. Táto jeho činnosť mala nesmierny význam, keďže v roku 1927 kaštieľ aj s archívom vyhorel a mnohé listiny tak prestali existovať. Jeho súpis teda poskytuje informácie o niekdajšom úplnom archívnom materiáli.

Po uzdravení bol poslaný za nového farára do Bijacoviec. Táto obec sa stala miestom jeho najdlhšej a najplodnejšej náboženskej i literárnej činnosti. Prežil tu neuveriteľných 48 rokov ako tvorivý a plodný spišský historik a ako farár, ktorého

ho si dedičania veľmi obľúbili. Skúmal a študoval archív v bijacovskom kaštieli, ale aj v Markušovciach, Brutovciach, Spišskej Sobote, Poprade, či v Spišskom Podhradí. Pri svojom bádani objasnil vznik Bijacoviec, opísal polohu dediny, bývanie, starodávne obyčaje, stravovanie predkov, mravy, kroje, zamestnanie, zdravotné pomery, náboženstvá a národnosti, ale aj dejiny školstva, fary či kostola. Ďalšie jeho aktivity súviseli s obnovou bijacovského chrámu Všetkých svätých. Pri tejto rekonštrukcii odkryl cenné fresky na severnej strane svätyne kostola.

Okrem štúdia dejín sa sám aktívne venoval hľadaniu cenných pokladov minulosti. Bijacovčania ho mnohokrát vídali s motykou v ruke nielen v samotnej dedine, ale aj v okolí, najmä okolo Spišského hradu a na Dreveníku. Vykopal a poprinášal mnohé historické predmety, ktoré potom popisoval, triedil, zaznamenával a študoval. Jeho zbierku mali záujem odkúpiť dokonca viaceré múzeá, napríklad Spišské múzeum v Levoči, Popradské múzeum, či Národné múzeum v Martine. Nakoniec však na žiadosť biskupa dal zhotoviť vitrínu, kde boli predmety umiestnené. Žiaľ, po prechode frontu boli mnohé z nich zničené a stratené.

Množstvo poznatkov zo Spiša, ktoré zis-

Hrob Jána Vencka

kal, spracoval a uverejňoval vo viacerých časopisoch. Mnohé z jeho prác však ostali len v rukopisoch a nedočkali sa publikovania. Okrem článkov a rôznych príspevkov v tlači napísal Ján Vencko za takmer polstoročného pôsobenia v Bijacovciach aj dve knižné diela. Prvým z nich bola kniha *Dejiny Štiavnického opátstva na Spiši*. Najvýznamnejším a najväčším literárno-historickým dielom je jeho druhá kniha *Z dejín okolia Spišského hradu*, ktorú vydal 15 rokov po publikovaní svojho literárneho debutu.

Ako 83-ročný odchádza Ján Vencko zo „svojej“ dediny. Biskupský úrad súhlasil s tým, aby mohol zostať s kaplánom v Bijacovciach, ale cirkevný referát Krajského národného výboru v Košiciach nariadil penziovanie aj s odchodom z dediny. Dá sa povedať, že týmto úrady odpísali horlivého kňaza, ktorý nikdy nesúhlasil s novým režimom. Stal sa teda nežiaducou osobou. Za jeho celoživotnú činnosť sa mu nedostalo nijakej vďaky. Ostal „o žobráckej palici“ s mesačným dôchodkom iba 200 Kčs.

Vrátil sa do rodného domu, kde ho začali trápiť viaceré zdravotné problémy. Okrem reumy a zhoršenia zraku dostal silný zápal pľúc a bol prevezený do nemocnice v Spišskej Sobote. Keď ho prepustili, jeho zdravotný stav sa náhle zhoršil a 16. apríla 1957 ako 88-ročný v 64. roku kňazstva zomrel. V spiškoštiavnickom farskom

kostole sa konala smútočná omša, na ktorej sa zúčastnili mnohí farníci a viac ako 50 kňazov. Potom si však jeho telo Bijacovčania odviezli do svojej dediny, kde ho pochovali na miestnom cintoríne, aj keď v

Pamätná tabuľa Jánovi Venckovi

Spišskom Štiavniku mal už vykopaný hrob.

V osobe Jána Vencka našli nielen Bijacovčania, ale aj ostatní Spišiáci poklad. Človeka, ktorý sa im venoval, staral sa o ich duše i životy a popri tom objasňoval mnohé historické udalosti, pre nich neznáme. Bol to človek s obrovským srdcom a veľkou múdrosťou. Napriek tomu, že históriu nikdy neštudoval, stala sa jeho záľubou a dokázal toho možno viac, ako ktorýkoľvek odborník. Snažil sa po sebe zanechať čo najlepšie dielo a možno povedať, že sa mu to jeho obrovskou túžbou po poznaní a snahou naozaj podarilo.

Lucia Tatarková
KPÚ Prešov, pracovisko Poprad

Zoznam použitej literatúry:

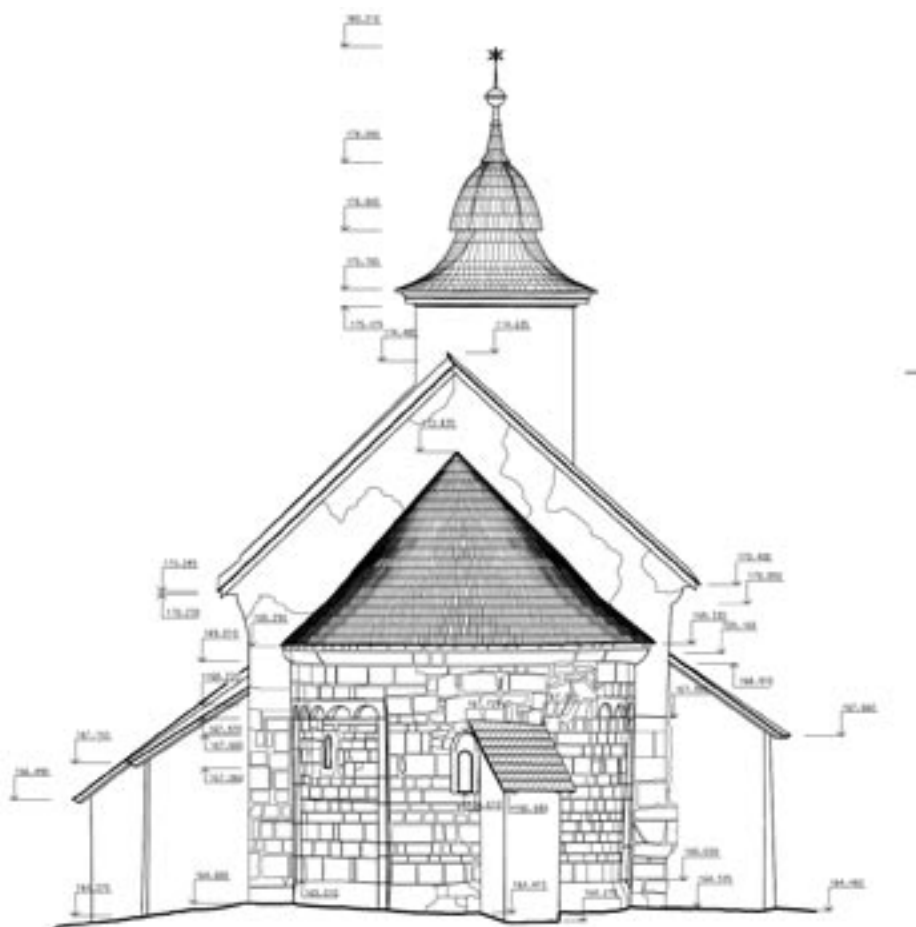
- KALAVSKÝ, E.: Srdce a hvězdy. Naše pamiatky. Bijacovce, 2004.
- RADVÁNI, H.: Ján Vencko. Život a dielo. 1869 – 1957. Trnava, 1969.
- RADVÁNI, H.: Kňaz, spisovateľ Ján Vencko 1869 – 1994. Život a literárna tvorba. Na 125. výročie narodenia. Trnava, 1994.
- SPIŠSKÝ, H.: Pánko, ktorý sa vyberal za pokladmi (100 rokov od narodenia spišského historika J. Vencka). In.: Katolícke noviny, 1969, č. 46.
- SPIŠSKÝ, H.: Spišský historik Ján Vencko. In.: Katolícke noviny 97, 1982, č. 15.
- SPIŠSKÝ, H.: Spišský historik Ján Vencko. In.: Katolícke noviny 102, 1987, č. 15.
- TEKELI, J.: Ján Vencko – Štiavnický – spišský historik. Bijacovce, 2001.
- VALKO, B.: Spišskí historici – Matej Vojtáš, Ján Vencko, Jozef Kúttnik-Šmálov. Prešov, 2000.

Oddelenie grafickej dokumentácie

Oddelenie grafickej dokumentácie je špecializované pracovisko Pamiatkového úradu, ktoré vykonáva meračské a grafické dokumentovanie pamiatkových objektov a výsledkov pamiatkových výskumov, pričom zabezpečuje permanentný technický servis pre jednotlivé úseky PÚ.

Oddelenie grafickej dokumentácie (OGD) bolo vytvorené v Bratislave roku 1982 pre potreby Štátnych reštaurátorských ateliérov (ŠRA). Po personálnom a čiastočnom technickom dobudovaní odde-

ných a drevených reliéfov (B. Bystrica), drevených stropov (Levoča, Bardejov, B. Štiavnica), exteriérových a interiérových nástenných malieb (Poprad – Kostol sv. Egídia, Koceľovce – kostol, Leles – kláštor premonštrátov, Trnava – konvikt a univerzitný kostol), architektonických a sochárskych detailov (Nové Zámky – nálezy rímskych kamenných prvkov, Ilija – románsky portál, Levoča – epitafy v Kostole sv. Jakuba) a rovnako reštaurátorských výskumov z územia celého Sloven-

Kalinčiakovo, kostol, východný pohľad

lenia bola jeho činnosť zameraná na grafické dokumentovanie tých pamiatkových objektov, prípadne ich príslušných častí, ktoré reštaurovali Oblastné reštaurátorské ateliéry so sídlami v Bratislave, Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici, Levoči a Košiciach.

Do 31. 12. 1993 pracovníci OGD ŠRA podrobne zdokumentovali desiatky oltárov (napr.: hlavný oltár v Dóme sv. Alžbety v Košiciach, oltáre majstra Pavla v Levoči, oltáre v Kostole sv. Jozefa v Beckove, v Univerzitnom kostole v Trnave a. i.), kazateľnic (Fintice, Liptovská Mara, Rákoš, Trnava), súsoší (Immaculata v Košiciach, Stĺp Najsvätejšej Trojice v Pukanci), kamenných plastík (Dolná Krupá), kamen-

ská (napr. artikulárny kostol v Hronseku, ikonostasy drevených kostolov v Ruskej Bystrej, Bodružali a Jedlinke, fasády farského kostola v Banskej Bystrici, meštianske domy v Bardejove, Banskej Štiavnici, Levoči a Spišskej Sobote, gotické portály v Levoči, B. Štiavnici a na Bratislavskom hrade a. i.).

Súčasne pracovníci OGD v spolupráci s historikmi umenia a reštaurátormi navrhovali grafické rekonštrukcie a výtvarné riešenia zameraných objektov (Bratislavský hrad – gotický portál, Bardejov – nástenné maľby, Palárikovo – nástenné maľby, Poprad – vstupný portál Kostola sv. Egídia a. i.).

O nás

Informátor Archívu Pamiatkového úradu SR

Po zlúčení Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti so Štátnymi reštaurátorskými ateliérmi v roku 1994 sa OGD stalo súčasťou Pamiatkového ústavu – dnešného Pamiatkového úradu SR, čo sa následne odzrkadlilo v pozmenení a predovšetkým rozšírení pracovnej náplne oddelenia. Kým v rámci ŠRA pracovníci OGD dokumentovali iba tie objekty, ktoré sa následne reštaurovali, v Pamiatkovom ústave resp. úrade sa náplň práce oddelenia postupne preorientovala na zameriavanie a grafické dokumentovanie rozsiahlejších pamiatkových celkov od hradov (Hrušov, Lednica, Devín, Filákov, Šariš, Stará Ľubovňa) cez objekty sakrálnej architektúry (Chyndice, Demandice, Banská Belá, Badaň, Kalinčiakovo, Kostolany pod Tribečom, Rimavské Janovce, Spišská Kapitula – Katedrála sv. Martina), synagógy (v Spišskom Podhradí a v Malackách), resp. meštianske domy a objekty ľudovej architektúry, ako aj na archeologické, architektonické a umeleckohistorické výskumy (Šahy – tzv. kláštorná sýpka, Kopčany – Kaplnka sv. Margity, Bratislava – Villa Rustica, Skačany, Bojnice, hrady Devín, Slovenská Ľupča, Trenčín a iné).

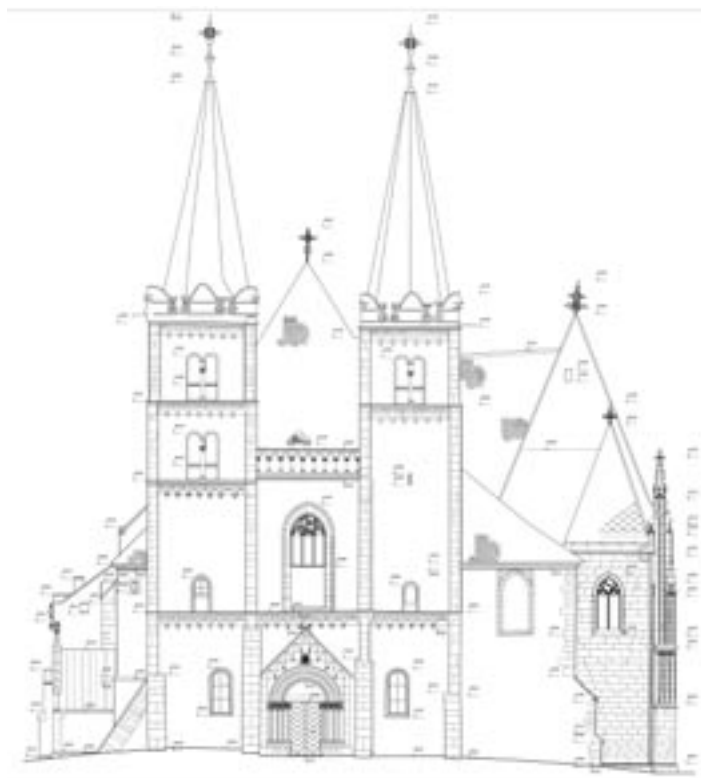
V rámci maďarsko-slovenskej spolupráce na úlohe „Výskum a dokumentácia kostolov so stredovekými nástennými maľbami“ OGD zameralo v Maďarsku kostoly v Abaujváre, Szensimon, Szalona, Lonya a Ragaly.

Samotnú prácu pri grafickom dokumentovaní môžeme rozdeliť na dve fázy. Na práce v teréne a na spracovanie terénneho zamerania v ateliérových podmienkach.

Terénne práce začíname podrobným rozkreslením a fotodokumentovaním daného objektu. Po manuálnom rozkreslení pôdorysov, zvislých rezov, exteriérových a interiérových pohľadov, prípadne rezopohľadov, ako aj architektonických, maliarskych a sochárskych detailov objektu polohovo a výškovo zameriame totálnou

Malacky, synagóga, hlavné priečelie

Spišská Kapitula, Katedrála sv. Martina, západný pohľad

stanicou, pričom počet zameraných bodov (od niekoľkých stoviek až po desaťtisíc) závisí od veľkosti príp. členitosti objektu a množstva detailov.

Po ukončení terénnych prác sa v ateliérových podmienkach v prostredí grafického programu MicroStation následne spracujú

zamerané údaje, ktoré sme získali v teréne. Konečným výsledkom uvedeného spracovania je grafická dokumentácia vyhotovená v digitálnej a tlačenej forme.

Grafická dokumentácia je z pamiatkarského pohľadu informácia, ktorá podáva detailné zobrazenie – zamerania nálezovej situácie skutočného a nezidealizovaného stavu pamiatkového objektu (vrátane jeho porušených resp. zaniknutých úsekov), doplnená o výsledky pamiatkových výskumov a umožňujúca spracovať návrh pamiatkovej obnovy a následne projektovú dokumentáciu. Súčasne je metodickým pokynom pre realizátorov pamiatkovej obnovy a prehľadnou kontrolnou, ekonomickou a pamiatkarskou databázou pre všetkých jej účastníkov.

Meračská, či skôr grafická dokumentácia kultúrnych pamiatok je súhrnom desiatok, niekedy aj stoviek atypických architektonických, sochárskych a maliarskych detailov (viď Katedrálu sv. Martina v Spišskej Kapitule) a súčasne je najobjektívnejšou sumárnou informáciou o charakteristických znakoch a stavebno-technickom stave konkrétnej pamiatky.

Nakoľko každá pamiatková obnova vrátane vyvolaných predstihových výskumov je zásahom do autenticity a originality pamiatky, predstavuje grafické zdokumentovanie objektu ešte pred týmito činnosťami posledný faktografický (hoci aj fragmentárny) pohľad na stav a zachovanie historických konštrukčných, resp. umeleckých prvkov. Takto ponímaná grafická dokumentácia je potom nielen sumárom lineárnych informácií, ale aj nezastupiteľným porovnávacím materiálom a archívnu dokumentáciu budúcnosti.

Dušan Tóth

Oddelenie grafickej dokumentácie

Vyhodnotenie činnosti Odborno-metodickej komisie Pamiatkového úradu SR za rok 2008

V priebehu roku 2008 sa odborno-metodická komisia zišla na dvanástich pravidelných zasadnutiach, na ktorých bolo odborné posúdených 75 pamiatkových výskumov. V rámci interných materiálov boli posúdené a následne prerokované štyri Návrhy zásad ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt pamiatkového územia a dva Návrhy na vyhlásenie ochranného pásma. Súčasťou prerokovaných interných materiálov bolo aj Vyhodnotenie ukončených akcií obnovy nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok za rok 2007. Ďalej bolo na základe hodnotení odbornej praxe jednotlivých žiadateľov vydaných desať kladných posudkov na udelenie osvedčení o osobitnej odbornej spôsobilosti na výkon pamiatkového výskumu (sedem v odbore archeológia a tri v odbore umelecko-historického a architektonicko-historického výskumu). Okrem pravidelných zasadnutí sa komisia zišla na mimoriadnom rokovaní vo veci odbornej konzultácie k spracovanému Návrhu Územného plánu mesta Kremnica. V auguste roku 2008 bola pri OMK zriadená subkomisia za účelom odbornej pomoci pri obnove Bratislavského hradu.

Pamiatkové výskumy:

1. **Trnava**, Seminár sv. Vojtecha, adalbertinum, architektonicko-historický a umelecko-historický výskum, 1. etapa. Autorka: Ing. arch. J. Žuffová, CSc.
2. **Halič**, kaštieľ, pamiatkový výskum. Autori: Mgr. M. Šimkovic, Mgr. L. Fillová.
3. **Uzovce**, r. k. Kostol Povýšenia sv. Kríža, architektonicko-historický výskum. Autor: Ing. L. Suchý.
4. **Košice**, mešt. dom na Hlavnej ul. č. 103, architektonicko-historický výskum, 1. etapa. Autorka: PhDr. D. Petranská.
5. **Košice**, bývalá židovská škola na Puškinovej ul. 3, architektonicko-historický výskum. Autori: Ing. arch. I. Gojdič, Mgr. M. Timková, Mgr. J. Tihányi.
6. **Spišský Štiavnik**, kaštieľ, architektonicko-historický a urbanisticko-historický výskum. Autori: Ing. arch. I. Gojdič, Mgr. S. Paulusová, Mgr. K. Ilavská, Mgr. J. Tihányi.
7. **Košice – Barca**, kaštieľ s parkom, architektonicko-historický výskum. Autori: PhDr. Z. Zvarová, Mgr. P. Horanský, PhDr. N. Urbanová, PhDr. J. Oršulová.
8. **Zemplín**, reformovaný kostol, architektonicko-historický a umelecko-historický výskum. Autori: PhDr. J. Čechová, spolupráca: Mgr. J. Koreňová, Ing. P. Glos.
9. **Spišská Kapitula**, Katedrála sv. Martina, architektonicko-historický a umelecko-historický výskum. Autori: Ing. arch. M. Janovská, PhDr. M. Novotná.
10. **Spišská Kapitula**, kanónia č. 14, architektonicko-historický a umelecko-historický výskum. Autorka: Mgr. L. Fillová, spolupráca: Mgr. M. Šimkovic, Ing. M. Matejka.
11. **Ostratice**, kaštieľ II, architektonicko-historický a umelecko-historický výskum. Autorka: doc. Dr. Z. Ševčíková, CSc.
12. **Komárno**, župný dom, architektonicko-historický výskum fasád. Autori: Mgr. E. Sabadošová, Mgr. M. Havlík.
13. **Bardejov**, meštiansky dom na Kláštorskej ul. č. 19, architektonicko-historický výskum. Autorka: PhDr. D. Petranská.
14. **Turany**, r. k. Kostol sv. Gála, umelecko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
15. **Košice**, meštiansky dom na Kováčskej ul. č. 11, architektonicko-historický a umelecko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
16. **Markušovce**, kúria na Michalskej ul. 49, architektonicko-historický výskum. Autori: PhDr. N. Urbanová, Ing. arch. A. Klingová.
17. **Markušovce**, kaštieľ „Bocian“, architektonicko-historický a umelecko-historický výskum. Autori: PhDr. N. Urbanová, Ing. arch. A. Klingová.
18. **Bošany**, kaštieľ, architektonicko-historický a umelecko-historický výskum. Autori: Mgr. M. Havlík, Mgr. E. Sabadošová.
19. **Trenčín**, hrad – hospodárska stavba I., architektonicko-historický výskum. Autor: Mgr. M. Bóna.
20. **Nitra**, rímskokatolícka fara na Farskej ul. 18, architektonicko-historický výskum

- fasád (čiastkový). Autorka: Mgr. S. Paulusová.
21. **Banská Štiavnica**, meštiansky dom na Višňovského ul. č. 3, architektonicko-historický výskum. Autor: Mgr. M. Šimkovic.
 22. **Vígľaš**, zámok, architektonicko-historický výskum. Autor: PhDr. M. Sura.
 23. **Banská Štiavnica**, bývalý dominikánsky kláštor, architektonicko-historický výskum. Autori: Ing. arch. I. Gojdič, Mgr. S. Paulusová.
 24. **Hajná Nová Ves**, kaštieľ, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. M. Havlík, Mgr. E. Sabadošová.
 25. **Orlové**, kaštieľ a park, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum. Autori: Mgr. P. Horanský, PhDr. Z. Zvarová.
 26. **Banská Štiavnica**, meštiansky dom na Starozámockej ul. č. 4, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
 27. **Banská Štiavnica**, meštiansky dom na Akademickej ul. č. 15, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
 28. **Trnava**, dom na Jeruzalemskej ul. č. 41, architektonicko-historický výskum fasád a umeleckohistorický výskum interiérov. Autorka: Ing. arch. J. Žuffová, CSc.
 29. **Levoča**, meštiansky dom na Mäsiarskej ul. č. 24, architektonicko-historický výskum. Autorka: Ing. arch. M. Janovská.
 30. **Kremnica**, mincovňa, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum, 2. etapa. Autorka: Ing. arch. E. Husovská, CSc.
 31. **Slovenská Ľupča**, hrad – východná veža, architektonicko-historický výskum exteriéru. Autor: Ing. arch. I. Gojdič.
 32. **Oravský Podzámok**, hrad – terasa nad studňou, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
 33. **Orlové**, kaštieľ a park, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum. Autori: Mgr. P. Horanský, PhDr. Z. Zvarová.
 34. **Čachtice**, hrad – obranná veža s kaplnkou, architektonicko-historický výskum. Autor: Ing. arch. M. Bóna.
 35. **Malacky**, Pálffyovský kaštieľ a park, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum. Autori: Mgr. E. Sabadošová, Mgr. M. Havlík.
 36. **Košice**, meštiansky dom na Hlavnej ul. č. 60, čiastkový architektonicko-historický výskum. Autorka: Mgr. M. Timková.
 37. **Banská Štiavnica**, meštiansky dom na ul. A. Péchu č. 9, architektonicko-historický výskum. Autorka: PhDr. M. Smoláková, CSc.
 38. **Bratislava**, kláštor kapucínov na Župnom námestí č. 10, architektonicko-historický a archívny výskum. Autori: PhDr. Z. Zvarová, Mgr. P. Horanský, Mgr. Ing. arch. A. Botek, PhDr. V. Obuchová, CSc.
 39. **Malá Mača**, r. k. Kostol sv. Margity, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum fasád. Autor: Ing. arch. M. Bóna.
 40. **Nové Mesto nad Váhom**, zemianska kúria na Hurbanovej ul. č. 753, doplnkový architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum. Autori: Ing. arch. I. Gojdič, Mgr. K. Zvedelová, Mgr. R. Danák.
 41. **Banská Bystrica**, meštiansky dom na Lazovnej ul. č. 23, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum. Autorka: Mgr. L. Fillová.
 42. **Šamorín**, bývalý kláštor paulánov – západné krídlo, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. M. Havlík, Mgr. E. Sabadošová.
 43. **Banská Štiavnica**, meštiansky dom na ul. A. Kmeťa č. 4, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. M. Šimkovic a kol.
 44. **Klokočov**, gréckokatolícky kostol, architektonicko-historický výskum fasád. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
 45. **Košice**, meštiansky dom na Strojárskej ul. č. 9, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. M. Timková, Mgr. J. Tihányi.
 46. **Košice**, meštiansky dom na Alžbetinej ul. č. 17, architektonicko-historický výskum. Autori: Ing. arch. I. Gojdič, Mgr. M. Timková, Mgr. J. Tihányi.
 47. **Partizánska Ľupča**, kaštieľ, architektonicko-historický výskum. Autori: Ing. arch. M. Marček, Mgr. K. Zvedelová.
 48. **Bardejov**, meštiansky dom na Radničnom nám. č. 38, architektonicko-historický výskum. Autorka: PhDr. N. Urbanová.
 49. **Kremnica**, meštiansky dom na Dolnej ul. č. 2/67, architektonicko-historický, umeleckohistorický a archeologický výskum. Autori: Ing. arch. Ľ. Husovská, CSc., doc. PhDr. J. Hoššo, PhD. a kol.
 50. **Košice**, meštiansky dom na Mäsiarskej ul. č. 21, čiastkový architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
 51. **Banská Bystrica**, meštiansky dom na Lazovnej ul. č. 23, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum. Autorka: Mgr. L. Fillová – opätovné prerokovanie, vyjadrenie k stanovisku PÚ SR z júna 2008.
 52. **Kremnica**, meštiansky dom na Dolnej ul. č. 81/30, 2. etapa, architektonicko-historický výskum. Autorka: Mgr. E. Hrašková.
 53. **Kremnica**, sýpka Bratskej pokladnice, architektonicko-historický výskum. Autori: Ing. arch. Ľ. Husovská, CSc., Ing. arch. J. Maršáľková.
 54. **Helcmanovce**, Csákyovský kaštieľ, architektonicko-historický výskum. Autor: Ing. arch. I. Gojdič, spolupráca: PhDr. N. Urbanová.
 55. **Holíč**, park pri kaštieli, urbanisticko-historický výskum alejí. Autorka: PhDr. N. Urbanová.
 56. **Moravany nad Váhom**, park pri kaštieli, architektonicko-historický výskum. Autorka: PhDr. Z. Zvarová, spolupráca: Ing. V. Vagenknechtová.
 57. **Prešov**, stará mestská škola na Hlavnej ul. č. 139, architektonicko-historický výskum. Autorka: PhDr. D. Petranská.
 58. **Prievidza**, podzemná Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie pod piaristickým kostolom, umeleckohistorický a architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. E. Sabadošová, Mgr. M. Havlík.
 59. **Pezinok**, kláštor a kostol kapucínov, architektonicko-historický, umeleckohistorický a reštaurátorský výskum. Autorka: Mgr. E. Sabadošová, spolupráca: Mgr. art. Molnár.
 60. **Pobedim**, budova r. k. farského úradu (pamätná fara), architektonicko-historický výskum. Autorka: PhDr. M. Smoláková.

- vá, CSc., spolupráca: Mgr. I. Pastorek.
61. **Dolná Mičiná**, kaštieľ, architektonicko-historický výskum. Autorka: Mgr. L. Fillová.
62. **Oravský Podzámok**, hrad – tunel pod tzv. Veľkou terasou, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
63. **Banská Štiavnica**, meštiansky dom na Novozámockej ul. č. 18, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
64. **Banská Štiavnica**, meštiansky dom na Kammerhofskej ul. č. 15, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
65. **Klátova Nová Ves – časť Sádok**, Kostol Panny Márie – Kráľovnej anjelov, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum. Autor: Ing. arch. M. Bóna.
66. **Spišské Podhradie**, meštiansky dom na Mariánskom nám. č. 11, architektonicko-historický výskum. Autorka: PhDr. N. Urbanová.
67. **Nitra**, dom na Malej ul. č. 2, architektonicko-historický výskum. Autori: PhDr. Z. Zvarová, Mgr. P. Horanský.
68. **Kozelník**, zázajdný hostinec, architektonicko-historický výskum. Autorka: PhDr. N. Urbanová.
69. **Banská Štiavnica**, kaplnka v radnici, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum. Autor: Mgr. M. Šimkovic.
70. **Koplotovce**, kúria a čelná fasáda sýpky, architektonicko-historický a umeleckohistorický výskum. Autori: Mgr. K. Zvedelová, Mgr. R. Danák.
71. **Bratislava**, tepláreň, architektonicko-historický výskum. Autor: Ing. arch. I. Gojdič.
72. **Kostoľany pod Tribečom**, r. k. Kostol sv. Juraja, čiastkový architektonicko-historický výskum interiéru (pôvodná západná fasáda lode). Autor: Ing. arch. M. Bóna.
73. **Košice**, meštiansky dom na Kováčskej ul. č. 47, architektonicko-historický výskum. Autori: Mgr. L. Kürthy, Mgr. B. Glocková.
74. **Kopčany**, r. k. Kostol sv. Margity Antiochijskej, umeleckohistorický výskum. Autori: Mgr. E. Sabadošová, Mgr. M. Havlík.
75. **Želiezovce**, kaštieľ, architektonicko-historický a archívny výskum. Autori: PhDr. Z. Zvarová, Mgr. T. Janura.

*Veronika Kapišinská
tajomníčka OMK*

Peter Fratrič

Prehľad katastrálnych území, ku ktorým sa vyhotovili komasačné mapy

Skratky:

Kom - komasačné mapy

P/O - pôvodné katastrálne mapy/sprievodný operát

K p - kópie

I - indikačné mapy

O - odtlačky

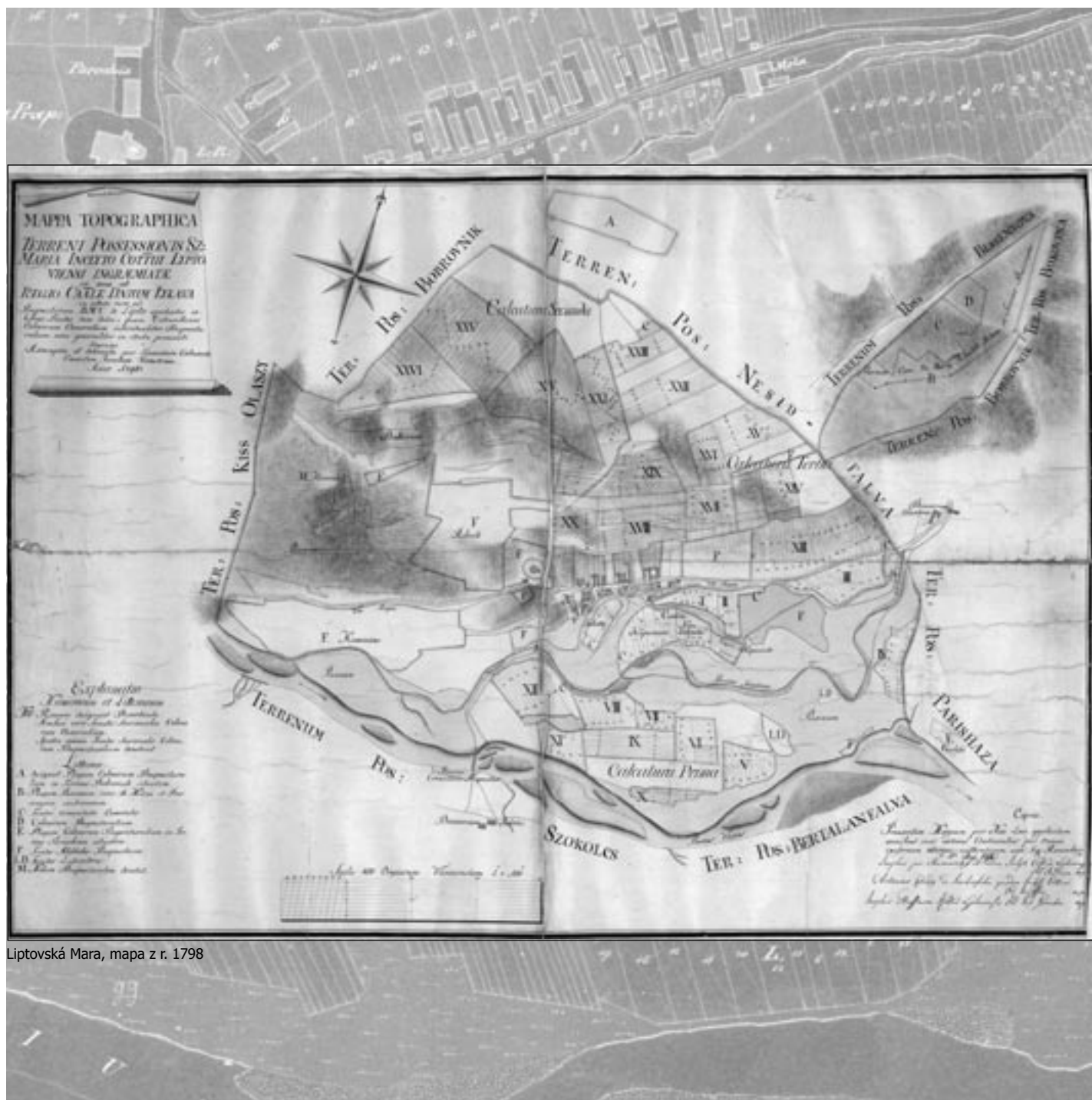
šk. - číslo úložnej škatule

P. č.	Signatúra		Katastrálne územie	Rok vyhotovenia					Počet mapových listov					Mierka		Jazyk	Šk.
	Ko, P, Kp, I	O		Kom	P/O	K p	I	O	Kom	P	K p	I	O	Kom	P, Kp, I, O		
Trenčianska župa																	
1.	Tr 10	-	Beluša	1843	-	-	-	-	16	-	-	-	-	1:7056	-	Lat.	3
2.	Tr 10	-	Beluša	1864	-	-	-	-	15	-	-	-	-	1:2880	-	Nem. Maď.	3
3.	Tr 12	-	Stará Bystrica	1912	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	9
4.	Tr 13	-	Nová Bystrica	1864 1912	-	-	-	-	34	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	22
5.	Tr 16	-	Veľké Bierovce	1867	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	12
6.	Tr 23	-	Bodiná	1904 1905	-	-	-	-	8	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	20
7.	Tr 24	-	Bohunice	1859 1867	-	-	-	-	10	-	-	-	-	1:2880	-	Nem.	9
8.	Tr 53	-	Divina	1867	-	-	-	-	10	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	22
9.	Tr 63	-	Dubodiel	1862	-	-	-	-	4	-	-	-	-	1:5760	-	Maď.	5
10.	Tr 69	857	Dubková	1906 1911	1911	-	-	1931	16	4	-	-	5	1:2880	1:2880	Maď.	22
11.	Tr 71	-	Vrtižer	1899 1900	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	22
12.	Tr 75	-	Malá Hradná	1865 1875	-	1875	-	-	4	-	4	-	-	1:5760 1:3600	1:2880	Maď.	3
13.	Tr 76	-	Veľká Hradná	1870 1904	-	-	-	-	8	-	-	-	-	1:5760	-	Maď.	3
14.	Tr 81	-	Hámre	1880	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1:3600	-	Nem. Maď.	20
15.	Tr 83	-	Hatné	1906 1908	-	-	-	-	9	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	20
16.	Tr 97	-	Hôrka	1901	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	20
17.	Tr 99		Hvozdnica	1908					12					1:2880		Maď.	20
18.	Tr 105		Jablonové	1864					1					1:3600		Maď.	12
19.	Tr 106	-	Jasenové	1909 1910	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:5760	-	Maď.	22
20.	Tr 107	-	Trenčianske Jastrabie	1869 1974	-	-	-	-	7	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	1
21.	Tr 118		Klubina	1912	-	-	-	-	13	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	20
22.	Tr 139	-	Kšinná	1866 1876	-	-	-	-	4	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	6
23.	Tr 153	-	Bobotská Lehota	1878	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	20
24.	Tr 154	500	Žilinská Lehota	1927	-	-	-	1934	5	-	-	-	3	1:1440	1:2880	Čes.	22
25.	Tr 163	-	Liborča	1865 1867	-	-	19.st	-	4	-	-	-	-	1:3600	1:2880	Nem. Maď.	6
26.	Tr 164	-	Dolný Lieskov	1907	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	3
27.	Tr 169,	-	Kysucký Lieskovec	1866	-	-	-	-	7	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	22
28.	Tr 172	1001	Lysá pod Makytou	1880	-	-	-	1938	17	-	-	-	55	1:2880	1:2880	Maď.	20
29.	Tr 177	833	Lúky pod Makytou	1863 1877	-	-	-	1937	2	-	-	-	12	1:3600	1:2880	Maď.	10
30.	Tr 179	-	Eutov	1860 1883	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	5
31.	Tr 181	-	Mariková	1881 1883 1897 1908	-	-	-	-	82	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	20
32.	Tr 182, 276	1065	Maršová osada Rašov	1876 1914	-	-	-	1943	2	-	-	-	10	1:2880	1:2880	Maď.	10
33.	Tr 192	-	Kostolné Mitice	1881 1884	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	7

P. č.	Signatúra		Katastrálne územie	Rok vyhotovenia					Počet mapových listov					Mierka		Jazyk	Šk.
	Ko, P, Kp, I	O		Kom	P/O	K p	I	O	Kom	P	K p	I	O	Kom	P, Kp, I, O		
34.	Tr 193	-	Zemianske Mítice	1853 1859	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	7
35.	Tr 194	-	Rožňové Mítice	1868 1869	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	8
36.	Tr 195	-	Omšenie	1884	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:5760	-	Maď.	22
37.	Tr 197	-	Mojšova Lúčka	19.st.	-	19.st	-	-	2	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	20
38.	Tr 215	-	Nozdrovica	1854 1859	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	7
39.	Tr 223	-	Oščadnica	1873	-	-	-	-	16	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	20
40.	Tr 228	-	Papradno	1926 1934	-	-	-	-	11	-	-	-	-	1:2880	-	Čes.	20
41.	Tr 229	-	Paština Závada	1863	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	12
42.	Tr 233	-	Petrovice	1863	-	-	-	-	9	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	10
43.	Tr 240	-	Vršatské Podhradie	1859	-	-	-	-	11	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	20
44.	Tr 249	-	Podskalje	1860 1864	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:7200	-	Nem.	20
45.	Tr 256	-	Porúbka	1901	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1:7200	-	Maď.	20
46.	Tr 257	-	Povina	1871 1944	-	-	-	-	48	-	-	-	-	1:3600	-	Maď. Slov.	9
47.	Tr 266	-	Pruské	1867 1888 1895	-	-	-	-	5	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	10
48.	Tr 267	1224	Pružina	1914 1926	-	-	-	1948	8	-	-	-	18	1:3600	1:2880	Nem. Maď. Slov.	5
49.	Tr 270	1030	Radiša	1860 1864	-	-	-	1938	2	-	-	-	19	1:2880	1:2880	Maď. Slov.	6
50.	Tr 284	-	Rozvadze	1868	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1:5760	-	Maď.	20
51.	Tr 287	-	Rudina	1862 1863	-	-	-	-	10	-	-	-	-	1:2880	-	Nem. Maď.	20
52.	Tr 288	239	Rudinská	1860 1863	-	-	-	1930	8	-	-	-	8	1:2880	1:2880	Nem. Maď.	20
53.	Tr 292 /Tr 235/	-	Drieňovce /Plevník- Drienové/	1889 1907	-	-	-	-	5	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	12
54.	Tr 298	-	Sedmerovec	1859	-	-	-	-	7	-	-	-	-	1:2880	-	Nem. Maď.	20
55.	Tr 311	1277	Horné Srnie	1854 1873	-	-	-	1956	2	-	-	-	7	1:7200	1:2880	Maď. Nem.	1
56.	Tr 312	-	Malé Stankovce	1852	-	-	-	-	5	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	20
57.	Tr 343	-	Trebichava	1879 1890	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	8
58.	Tr 348	-	Turie	1858 1876 1879	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	22
59.	Tr 350	-	Trenčianska Turá	1871	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	1
60.	Tr 355	833	Újazd	1901	1876 1914	-	19.st	1937	1	-	-	-	12	1:2880 1:3600	1:2880	Maď.	8
61.	Tr 367	122 4	Vydrná	1861 1868	-	-	-	1948	8	-	-	-	18	1:2880	1:2880	Maď.	22
62.	Tr 378	-	Zákopčie	1862	-	-	-	-	12	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	20
63.	Tr 386	-	Závada	1855 1866 1879	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:2880	-	Nem. Maď.	1
64.	Tr 391	-	Zbora	1866	-	-	-	-	7	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	22
65.	Tr 392	-	Zborov nad Bystricou	1842	-	-	19.st	-	1	-	-	-	-	1:2880	-	Lat.	19
Liptovská župa																	
66.	Li 7	-	Bobrovník	1860	1866	-	-	-	2	7	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	21 7
67.	Li 9	-	Štrba	1906	1866	1901	19.st	-	10	36	4	?	-	1:1760	1:2880	Maď.	2
68.	Li 16	1037	Hrboltová	1863	1860	-	-	1937	9	10	-	-	7	1:2880	1:2880	Maď.	21
69.	Li 21	-	Jamník	1868	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	19
70.	Li 8, 27	-	Liptovská Porúbka	1839 1873 1874 1878	1865	-	-	-	8	19	-	-	-	1:2880 1:3600	1:2880	Maď.	16

P. č.	Signatúra		Katastrálne územie	Rok vyhotovenia					Počet mapových listov					Mierka		Jazyk	Šk.
	Ko, P, Kp, I	O		Kom	P/O	K p	I	O	Kom	P	K p	I	O	Kom	P, Kp, I, O		
71.	Li 28, 42	668	Štiavnička	1843	1860	-	-	1935	1	22	-	-	2	1:2880	1:2880	Maď.	21
72.	Li 31	163	Dlhá Lúka	1912	1866	-	-	1925	5	21	-	-	6	1:2880	1:2880	Maď. Slov.	21
73.	Li 33	-	Lisková	1792	1860	-	-	-	1	14	-	-	-	1:3750	1:2880	Lat.	-
74.	Li 35	-	Liptovská Lužná	1863 1898 1902	1877	-	-	-	19	31	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	21 13
75.	Li 38	-	Trstené	1867	1866	-	-	-	1	36	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	14
			Jalovce	1895	1866	-	-	-	1	36	-	-	-	1:3600			15
76.	Li 41	880	Galovany	1900	1866	-	-	1940	1	8	-	-	8	1:2880	1:2880	Maď.	21
77.	Li 45	-	Vitálišovce,	1874	1866	-	-	-	2								4
			Veterná Poruba	1874 1879	1866	-	-	-	2	23	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	2
78.	Li 47	423 13a	Bobrovček	1910	1866	-	-	1932	3				4	1:2880	1:2880	Maď.	22
			Pavlova Ves	1914	1866	-	-	1922	6	13	-	-	2				
79.	Li 51	-	Prosiek	1838 1880	1866	-	-	-	5	12	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	19
			Ižipovce	1889 1909	1866	-	-	-	3	12	-	-	-	1:3600			15
80.	Li 52	-	Liptovské Revúce	1867	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	21
81.	Li 54	-	Smrečany	1869	1866	-	19.st	-	1	21	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	2
82.	Li 58	-	Bukovina,	1903	1866	-	-	-	3	11	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	21
			Liptovská Anna	1905	1866	-	-	-	9	11	-	-	-				
83.	Li 60	-	Svätá Mara	1798 1838 1858 1886	1866	-	-	-	4	6	-	-	-	1:2880	1:2880	Lat. Nem. Maď.	21
			Vlašky	1878 1909	1866	-	-	-	5	6	-	-	-	1:3660			15
84.	Li 63	-	Brnice /Liptovská Sielnica/	1900	1866	-	-	-	2	11	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	21
85.	Li 64	-	Sliače	?	1860	-	-	-	10	15	-	-	-	1:2000	1:2880	Maď. Slov.	14
86.	Li 65	-	Sokolče	1879	1866	-	-	-	3	7	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	4
87.	Li 67	-	Liptovská Teplá	1843 1846 1860 1870 1894 1905	1866	-	19.st	-	6	9	-	-	-	1:2880	1:2880	Nem. Maď.	13
			Madočany	1897 1902	1866	-	-	-	2					1:3600			21
88.	Li 69	-	Turík	1880	1866	-	-	-	6	9	-	-	-	1:2880	1:2880	Maď.	14
89.	Li 71	557	Vážec	1881 1901	1866	-	19.st	1934	8	46	-	-	57	1:5760	1:2880	Maď.	14
90.	Li 65, 74	16	Gôtovany	1921 1923	1866	-	-	1921	4	7	-	-	1	1:2880	1:2880	Maď.	21
Tekovská župa																	
91.	Te 14	165	Tekovská Breznica	1891	1891	-	-	1924	21	21	-	-	36	1:2880	1:2880	Maď.	22
92.	Te 88	321	Malá Lehota	1892	1892	-	-	1932	16	16	-	-	16	1:2880	1:2880	Maď.	22
93.	Te 124	107	Orovnica	1891	1891	-	-	1924	9	9	-	-	9	1:2880	1:2880	Maď.	22
94.	Te 171	152	Sklené Teplice	1859	1859	-	-	1924	8	8	-	-	8	1:2880	1:2880	Maď.	22
Turčianska župa																	
95.	Tur 37	-	Karlová	1902 1904	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	17
96.	Tur 46	-	Krpoľany	1866 1874	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1:2880	-	Maď.	18
97.	Tur 55	1055	Necpaly	1874 1926 1927	-	-	-	1938	3	-	-	-	34	1:2000 1:2880	1:2880	Maď. Slov.	18
98.	Tur 64	-	Rakša	1874 1879	1860	-	-	-	2	8	-	-	-	1:3600	1:2880	Maď.	17
99.	Tur 72	-	Turčiansky Ďur	1869 1876	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:3600	-	Maď.	23

P. č.	Signatúra		Katastrálne územie	Rok vyhotovenia					Počet mapových listov					Mierka		Jazyk	Šk.
	Ko, P, Kp, I	O		Kom	P/O	K p	I	O	Kom	P	K p	I	O	Kom	P, Kp, I, O		
100	Tur 80	-	Sosovce	1869	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1:2880	-	Mad.	17
Oravská župa																	
101	Or 34	-	Oravská Jasenica	1866 1877	-	-	-	-	13	-	-	-	-	1:2880	-	Mad.	23
102	Or 35	-	Jasenová	1874 1876	1873	-	-	-	12	9	-	-	-	1:2880	1:2880	Mad.	23
103	Or 40	-	Kraľovany	1867 1898 1907	1874	-	-	-	23	13	-	-	-	1:2880	1:2880	Mad.	11
104	Or 51	-	Medzibrodie nad Oravou	1873 1881	1874	-	-	-	6	7	-	-	-	1:2880	1:2880	Mad.	22
105	Or 69	1300	Párnica	1843	1874	-	-	1957	13	28	-	-	41	1:2880	1:2880	Mad. Slov.	23
Zvolenská župa																	
106	Zv 80	498	Rybáre	1860	1860	1860	-	1933	6	7	7	-	7	1:2880	1:2880	Mad.	22

Liptovská Mara, mapa z r. 1798

Spoznáte ma?

Vo fonde Archívu PÚ SR sa občas nájdu fotografie objektov s nesprávnym alebo žiadnym popisom. Touto cestou by sme chceli našich čitateľov požiadať o pomoc pri ich identifikácii.

Obr. č. 1

Obr. č. 2

Obr. č. 3

Obr. č. 4

Obr. č. 5